

T.C.
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI

SALDA GÖLÜ VE ÇEVRESİNİN TURİZM ÇEKİCİLİKLERİ

Tolga ERYILMAZ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Osman YILMAZ

BURDUR, 2019

T.C.
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI

SALDA GÖLÜ VE ÇEVRESİNİN TURİZM ÇEKİCİLİKLERİ

Tolga ERYILMAZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

PROF. DR. OSMAN YILMAZ (DANIŞMAN)

PROF. DR. SALİH CEYLAN

PROF. DR. LÜTFİ ÖZAV

BURDUR, 2019

**MAKÜ SOSYAL BİLİMLER
ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS JÜRİ ONAY FORMU

M.A.K.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 18/04/2019 tarih ve 2019/ 74241167-302.14.05-E.4073 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından 28. 06. 2019 tarihinde tez savunma sınavı yapılan Tolga Eryılmaz'ın "*Salda Gölü ve Çevresi'nin Turizm Çekicilikleri*" konulu tez çalışması Coğrafya Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ

ÜYE
(TEZ DANIŞMANI) : Prof. Dr. Osman YILMAZ

ÜYE : Prof. Dr. Lütfi ÖZAV

ÜYE : Prof. Dr. Salih CEYLAN

ONAY

M.A.K.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun ...../...../..... tarih ve ...../..... sayılı kararı.

İMZA/MÜHÜR

T.C.
MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ETİK BEYAN

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “Salda Gölü ve Çevresinin Turizm Çekicilikleri” adlı tezin hazırlanması sürecinde akademik etik ilkeleri ihlal etmediğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi yerleşkelerinde erişime açılabilir.
- Tezimin 3 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

Tolga Eryılmaz

28.06.2019

ÖNSÖZ

Akdeniz Bölgesi'nin Antalya Bölümü'nde, Burdur iline bağlı Yeşilova ilçesi sınırları içinde bulunan Salda Gölü ve çevresi, coğrafi açıdan oldukça ilginç özelliklere sahiptir. Ancak bu saha hakkında bugüne kadar detaylı bir araştırma yapılmadığı için turizm sektöründeki tanınırlığı ve gelişimi sınırlı olan yerlerden biridir. Salda Gölü çevresinde zengin doğal ve beşeri kaynaklar bulunmakla birlikte bunlardan yeterince yararlanılmadığı görülmektedir. Bu yüzden sahanın hem ekonomik alanda hem de turizm alanında gelişmişliği ve tanınırlığı istenilen düzeyde değildir. Salda Gölü ve çevresinde turizmin gelişimi ancak coğrafi potansiyelinin çok iyi tespit edilerek gerekli planlama ve yatırım kararlarının uygulanması ile mümkün olacaktır.

Salda Gölü ve çevresinin turizm çekicilikleri konulu bu çalışmada, yörenin doğal ve beşeri çevre faktörleri analiz ve sentez edilip, arazi gözlemleri yöntemi ve ilgili kaynaklardan yararlanılarak elde edilen sonuçlara göre ekonomik ve sosyal durumu belirlenmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada elde edilen sonuçların Yeşilova ilçe sınırları içinde bulunan Salda Gölü ve çevresindeki turizmin gelişmesine yönelik planlama ve yatırım kararlarına fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Gelecekte Salda Gölü ve çevresinin turizm sektöründe Türkiye'de bir marka haline gelmesini ve çalışmamın bu alanda beklenen faydayı sağlamasını dilerim.

Tez çalışmamın planlanmasında, araştırılmasında, yürütülmesinde ve oluşumunda ilgi ve desteğini esirgemeyen, yüksek lisans eğitimimin her aşamasında engin bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım, yönlendirme ve bilgilendirmeleriyle çalışmamı bilimsel temeller ışığında şekillendiren tez danışman hocam Prof. Dr. Osman YILMAZ' a öncelikle şükranlarımı sunarım. Lisans ve lisansüstü eğitimim sırasında her zaman eserlerinden sıkça yararlandığım, yüksek lisans eğitimimde tanıma fırsatı bularak engin bilgilerinden yararlandığım sayın hocam Prof. Dr. H.C. İbrahim ATALAY' a teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca çeşitli bilgiler ve verilerinden yararlandığım ilgili kamu kurumları ve özel kurum, kuruluşlara da katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Tolga ERYILMAZ

2019- BURDUR

(ERYILMAZ, Tolga, *Salda Gölü ve Çevresinin Turizm Çekicilikleri*, Yüksek Lisans Tezi, Burdur, 2019)

ÖZET

Salda Gölü, Burdur ili, Yeşilova ilçesine 4 km uzaklıkta bulunan, 44 km² alana ve 184 metre derinliğe sahip bir göldür. Salda Gölü ve çevresi, sahip olduğu doğal ve beşeri çevre çekicilikleri ile önemli turizm potansiyeline sahiptir. Bu çalışmada amaç: Salda Gölü ve çevresinin turizm potansiyeli değerlerinin tanıtılması ve sahanın turizm sektöründe yaşadığı sorunları tespit ederek çözüm önerileri sunma yolu ile turizmdeki tanınırlığı ve gelişmişliğinin artmasına katkıda bulunmaktır. Bu amaçla saha gözlemi ve ilgili kurum kuruluşların dokümanlar verilerine başvurma yöntemleri kullanılmıştır.

Mavi ve yeşilin birleşimini andıran turkuaz rengi ile Salda Gölü, Maldivlere benzetilmektedir. Göl çevresindeki iklim ve yer şekilleri özellikleri çeşitli turizm aktivitelerinin yapılmasına olanak sağlamaktadır. Göl suyunun coğrafî özelliklerine bağlı olarak yelken, sörf, su altı dalışı gibi çeşitli su sporları, göl çevresinde yamaç paraşütü, kayak, botanik, ornito turizm (kuş gözlemciliği), kamp, dağ yürüyüşleri, bisiklet turları, sağlık turizmi gibi çeşitli sürdürülebilir alternatif turizm faaliyetleri yapılabilmektedir. Salda Gölü ve çevresi sahip olduğu coğrafî çekicilikleri sayesinde doğal sit alanı ve turizm merkezi ilan edilmiştir.

Salda Gölü ve çevresi zengin turizm potansiyeline sahip olmasına rağmen ulaşım ve konaklama imkânlarının yetersiz olması, göl çevresinde görülen çeşitli çevre sorunları, tanıtım ve reklam çalışmaları ile kamu ve özel sektör yatırımlarının sınırlı olması gibi sebepler, sahanın turizm sektöründeki tanınırlığının ve turizmdeki gelişiminin yavaş bir şekilde ilerlemesine neden olmuştur. Araştırma sahasının önemli bir turizm merkezi haline gelmesi için belirtilen sorunların ortadan kaldırılarak sahanın doğal, beşeri, ekonomik coğrafya özellikleri analiz ve sentez edilip ilgili kamu ve özel kurum kuruluşların desteği de alınarak gerekli planlama ve yatırım çalışmaları yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: *Salda Gölü, Doğal Sit, Alternatif Turizm, Sürdürülebilir Turizm, Maldivler*

(ERYILMAZ, Tolga, *Tourism Attractivenesses of and around Lake Salda, Master's Thesis, Burdur, 2019*)

ABSTRACT

Lake Salda, with an area of 44 km² and a depth of 184 metres, is located at a 4 km distance from the town of Yeşilova, city of Burdur. Lake Salda and its surrounding area has an important potential for tourism with its natural and human environmental attractions. The goal of this research is to promote Lake Salda and its surrounding area for its potential value for tourism, and to help the area to be better-known in tourism and to enable further developments therein by detecting and suggesting solutions for the problems faced in the area in terms of tourism. For this purpose, we used methods of field observations and making use of documentary data from respective institutions and organisations.

Lake Salda is also considered to be similar to Maldives with its turquoise colour, where blue and green meet. Climate and geographical formations around the lake allows for various tourist activities. Many sustainable alternative tourist activities are available in the area such as water sports like sailing, surfing, scuba diving thanks to geographical characteristics of the Lake water; paragliding, skiing, botany, ornithology, camping, mountain hiking, bike tours, health tourism. Owing to its geographical attractions, Lake Salda and its surroundings are declared to be a natural site area and a tourism centre.

Despite the rich tourism potential of and around Lake Salda, various reasons such as insufficient transport and accommodation opportunities, various environmental problems around the Lake, limitations of promotion and publicity work as well as public and private investment, caused the area to be lesser-known in tourism sector and to have a slow development. In order for the area researched to be an important tourism centre, the problems aforementioned should be resolved and necessary planning and investment operations should be completed with an analysis and synthesis of the natural, human, economical and geographical characteristics of the area.

Key Words: *Lake Salda, Natural Site, Alternative Tourism, Sustainable Tourism Maldives*

İÇİNDEKİLER

İÇ KAPAK.....	i
TEZ ONAY SAYFASI.....	ii
ETİK BEYANI.....	iii
TEŞEKKÜR METNİ (ÖNSÖZ).....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	x
TABLOLAR DİZİNİ.....	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xii
HARİTALAR DİZİNİ.....	xiii
GRAFİKLER DİZİNİ.....	xiv
FOTOĞRAF DİZİNİ.....	xv
GİRİŞ.....	1
1. Araştırma Sahasının Konumu, Sınırları ve Başlıca Özellikleri.....	1
2. Araştırmanın Amacı ve Yöntemi.....	7

BİRİNCİ BÖLÜM

SALDA GÖLÜ VE ÇEVRESİNİN COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ

1.1. Doğal Çevre Özellikleri.....	9
1.2. Beşeri Çevre Özellikleri.....	20

İKİNCİ BÖLÜM

SALDA GÖLÜ VE ÇEVRESİNİN TURİZM ÇEKİCİLİKLERİ

2.1. Doğal Turistik Çekicilikler.....	51
2.1.1.Göl Turizmi.....	51
2.1.2. Kış Turizmi ve Dağcılık.....	55
2.2. Beşeri Turistik Çekicilikler.....	61
2.2.1. Tarihi Kalıntılar.....	61
2.2.1.1. Kale Tepe Surları ve Tümülüsleri.....	62
2.2.1.2. Onacak (Veli Dede) Türbesi.....	62
2.2.1.3. Kaya Kabartmaları.....	62
2.2.2. Höyük Yerleşmeleri.....	64
2.3. Salda Gölü ve Çevresinin Sürdürülebilir Turizm Çekicilikleri.....	65
2.3.1.Kamp ve Karavan Turizmi.....	66
2.3.2. Sağlık Turizmi.....	68
2.3.3. Hava Sporları Turizmi (Yamaç Paraşütü).....	70
2.3.4. Botanik Turizmi.....	72
2.3.5. Ornito Turizm (Kuş Gözlemciliği).....	75
2.3.6. Tarım Turizmi (Agro Turizmi).....	77
2.3.7. Bisiklet Turizmi.....	79
2.3.8. Doğa Yürüyüşü Çekicilikleri.....	83
2.3.9. Foto Safari Turizmi.....	85
2.3.10. Gençlik Turizmi.....	86

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SALDA GÖLÜ VE ÇEVRESİNDE TURİSTİK KONAKLAMA TESİSLERİ VE GELEN TURİST SAYISI

3.1. Salda Gölü ve Çevresinde Turistik Konaklama Tesisleri.....	88
3.2. Salda Gölü ve Çevresinde Konaklamalı Turist Sayısı.....	95

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	98
KAYNAKÇA.....	106
ÖZGEÇMİŞ.....	111

KISALTMALAR DİZİNİ

A.Ş.	: Anonim Şirketi
AFAD	: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
ANTBİSDER	: Antalya Bisiklet Derneği
BURDURFEST	: Burdur Festivali
BURDOSK	: Burdur Doğa Sporları Kulübü
DASK	: Doğal Afetler Sigorta Kurumu
DİE	: Devlet İstatistik Kurumu
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
DSİ	: Devlet Su İşleri
GEEAYK	: Gayrimenkul Eski Eserler ve Yüksek Kurulu
Ha	: Hektar
km	: Kilometre
m	: Metre
mm	: milimetre
Mah.	: Mahalle
M. Ö.	: Milattan Önce
M. S.	: Milattan Sonra
S.	: Sayfa
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1.1: Tefenni Meteoroloji İstasyonuna Ait Sıcaklık Değerleri (1975-2018).....	10
Tablo 1.2: Tefenni Meteoroloji İstasyonuna Ait Nem ve Yağış Değerleri (1975-2018).....	13
Tablo 1.3: Tefenni Meteoroloji İstasyonuna Ait Rüzgar Değerleri (1975-2018).....	15
Tablo 1.4: Yeşilova Kasabası, Köyler ve İlçe Nüfus Miktarları (1940-2018).....	23
Tablo 1.5: Yeşilova İlçesi Nüfusunun Yaş ve Cinsiyet Bileşimi (2018).....	27
Tablo 1.6: Yeşilova İlçesi Nüfusunun Geniş Aralıklı Yaş Gruplandırması (2018).....	28
Tablo 1.7: Yeşilova İlçesindeki Okulların Genel Durumu (2018).....	29
Tablo 1.8: Yeşilova İlçesinin Arazi Kullanım Durumu (2018).....	38
Tablo 1.9: Yeşilova İlçesinde Tarım Arazilerinin Ürünlere Göre Dağılımı (2018).....	39
Tablo 1.10: Yeşilova İlçesinde Yetiştirilen Hayvanların Türlerine Göre Dağılışı (2018).....	42
Tablo 1.11: Yeşilova İlçesinde Ormanların Verimlilik Durumu (2018).....	44
Tablo 2.1: Salda Gölü Jelli Su Analiz Sonuçları.....	68
Tablo 2.2: Salda Gölü ve Çevresinin Endemik ve Narin Bitkileri.....	75
Tablo 3.1: Yeşilova İlçesindeki Otellerin Oda Sayısı, Yatak Kapasitesi ve Sınıfı.....	91
Tablo 3.2: Lago Di Salda Oteli Aylara Göre Konaklayan Turist Dağılışı (2018).....	96

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1: Tefenni İstasyonuna Ait Rüzgar Gülü.....	15
Şekil 1.2: Yeşilova İlçesinin Toprak Dağılışı.....	18
Şekil 1.3: Yeşilova İlçesi Nüfusunun Cinsiyet ve Yaş Piramidi (2018).....	28
Şekil 2.1: Yeşilova İlçe Merkezi-Niyazlar Köyü-Eşeler Dağı Birinci Bisiklet Rotası...80	
Şekil 2.2: Yeşilova İlçe Merkezi-Niyazlar Köyü-Eşeler Dağı-Dereköy Köyü Bisiklet Rotası.....	81
Şekil 2.3: Salda Gölü Etrafı Bisiklet Rotası.....	82
Şekil 2.4: Yarışlı Gölü Etrafı Bisiklet Rotası.....	82
Şekil 2.5: Niyazlar Köyü-Eşeler Dağı- Tınaztepe Doğa Yürüyüşleri Rotası.....	84
Şekil 2.6: Salda Gölü Doğanbaba Plajı ile Salda Gölü Beyaz Adalar Arası Doğa Yürüyüşleri Rotası.....	85

HARİTALAR DİZİNİ

Harita 1: Araştırma Sahasının Konum Haritası.....	1
Harita 1.1: Salda Gölü ve Çevresinin Topografya Haritası.....	10
Harita 2.1: Salda Gölü ve Çevresinin Turizm Çekicilikleri Haritası.....	49
Harita 2.2: Salda Kayak Pistleri Haritası.....	58
Harita 2.3: Salda Kayak Merkezi Yol Güzergahı Haritası.....	59

GRAFİKLER DİZİNİ

Grafik 1.1: Tefenni Sıcaklık Ortalamaları (1975-2018).....	13
Grafik 1.2: Tefenni Ortalama Yağış Miktarının Aylara Göre Dağılışı.....	14
Grafik 1.3: Yeşilova Kasabası ve Köyler Nüfus Oranları Grafiği (1940-2018).....	24
Grafik 1.4: Yeşilova İlçesi Nüfusunun Geniş Aralıklı Yaş Gruplandırılması (2018)....	29
Grafik 1.5: Yeşilova İlçesinin Arazi Kullanım Durumu (2018).....	38
Grafik 1.6: Yeşilova İlçesindeki Ekili Alanlarda Yetiştirilen Ürünlerin Ekiliş Oranları (2018).....	39
Grafik 1.7: Yeşilova İlçesinde Yetiştirilen Hayvanların Türlerine Göre Dağılışı (2018).....	42
Grafik 1.8: Yeşilova İlçesinde Ormanların Verimlilik Durumu (2018).....	44
Grafik 3.1: Lago di Salda Otelinde Aylara Göre Konaklayan Yerli Turist Oranları (2018).....	97

FOTOĞRAF DİZİNİ

Fotoğraf 1.1: Dağ Eteği Yerleşmelerinden Bir Örnek (Yeşilova – Çaltepe Köyü).....	35
Fotoğraf 1.2: Yeşilova İlçesi Köylü Mermer Ocağına Ait Mermer Çıkarma ve İşleme Tesisinden Görünüm	45
Fotoğraf 2.1: Salda Gölü Yeşilova Belediye Halk Plajından Bir Görünüm.....	52
Fotoğraf 2.2: Yeşilova Belediye Halk Plajı Kamp Alanından Bir Görünüm.....	57
Fotoğraf 2.3: Salda Gölü Mineralli Kumullarından Bir Görünüm.....	60
Fotoğraf 2.4: Salda Kayak Merkezinden Bir Görünüm.....	67
Fotoğraf 2.5: Salda Kayak Merkezi Kafeterya ve Konaklama Alanından Bir Görünüm.....	69
Fotoğraf 2.6: Salda Gölü Çevresinde Yamaç Paraşütü Etkinliğinden Bir Görünüm....	71
Fotoğraf 2.7: Salda Sığırkuyruğu.....	74
Fotoğraf 2.8: Akçaköy Lavanta Tarlalarından Bir Görünüm.....	78
Fotoğraf 2.9: Salda Gölü Yeşilova Belediye Halk Plajı Manzarasından Bir Görünüm	86
Fotoğraf 3.1: Yeşilova Belediye Halk Plajı Çadır Alanından Bir Görünüm.....	88
Fotoğraf 3.2: Yeşilova Belediye Halk Plajı Bungalov ve Konteyner Evlerinden Bir Görünüm.....	89
Fotoğraf 3.3: Lago Di Salda Otelinden Bir Görünüm.....	90
Fotoğraf 3.4: Salda Kayak Merkezinde İşletmesi Yeşilova Kaymakamlığına Ait Olan Konaklama Tesisi ve Kafeteryadan Bir Görünüm.....	91
Fotoğraf 3.5: Venüs Pansiyon ve Restoranından Bir Görünüm.....	92
Fotoğraf 3.6: Yeşilova Belediye Halk Plajı Sahil Mola Dinlenme Tesisi Piknik Alanı ve Restoranından Bir Görünüm.....	93
Fotoğraf 3.7: Sultanpınarı Dinlenme Tesisinden Bir Görünüm.....	94

GİRİŞ

1. Araştırma Sahasının Konumu, Sınırları ve Başlıca Özellikleri

Araştırma sahasını, Burdur ilinin güneybatısındaki Salda Gölü ve çevresi oluşturmaktadır. Salda Gölü, Akdeniz Bölgesinin Antalya Bölümünde, Burdur ili, Yeşilova ilçesi sınırları içinde bulunan bir göldür. Göl, doğudan Burdur iline bağlı Yeşilova ilçesi, güneybatıdan Salda ve Güney köyleri, güneydoğudan Kayadibi köyü, kuzeyden Doğanbaba köyü ile çevrili olup, Yeşilova ilçe merkezine 4 km, Burdur il merkezine 60 km, Denizli il merkezine 94 km ve Antalya il merkezine 160 km uzaklıktadır (Harita 1).

Harita 1: Araştırma Sahasının Konum Haritası.

Salda Gölü, denizden 1.193 metre yükseklikte, 44km² alan kaplayan 185 metre derinliği ile Türkiye'nin en derin gölleri arasındadır (DPT Burdur İl Raporu, 1996: 6). Göl çevresi litolojisi, sahanın büyük bir bölümünü kaplayan Üst Kretase yaşlı Yeşilova ofiyolitlerine ait serpantinitle ve bunlardan türeyen sedimanların etkileşimi sonucu oluşmuştur. Ofiyolitlerin yanı sıra, tektonik kontak halinde gölün Doğu kıyılarında görülen Üst Kretase kireçtaşları bulunmaktadır (Braithwaite ve Zedef, 1996; Russell vd., 1999; Kazancı vd., 2004; Döyen vd., 2014). Çalışma alanı içerisinde Batı Torosların uzantısı halinde yer alan dağlık bölgelerin çoğunda kireç taşı hakim ana kaya olup, bu alanlar içerisinde girintili ve çıkıntılı karstik yapıda bir arazi oluşumu görülmektedir (Özkan vd., 2013: 521). Dolayısıyla Salda Gölü'nün oluşumunda tektonik ve karstik etkenler birlikte etkili olduğu için karma oluşumlu olup, tektokarstik bir göldür (Atalay, 2011: 331).

Göller yöresinin sınırları içinde bulunan Salda Gölü etrafında Eşeler Dağı, Eşeler Yaylası, Yeşilova ilçesine bağlı Akçaköy - Erle ve Irla Ovaları ile yakınlarında Yarışlı Gölü bulunur. Ayrıca Salda Gölü'nü besleyen çok sayıda çay bulunmaktadır.

Genel olarak Akdeniz ikliminin etki alanı içerisinde yer alan Salda Gölü ve çevresinin yükseltisinin fazla olması, etrafını çevreleyen dağların varlığı gibi nedenlerle iklim özelliklerinde bazı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Özellikle yörede karasallık belirgin bir şekilde kendini hissettirmektedir. Tefenni Meteoroloji Müdürlüğü'nün uzun yıllık (1975-2018) verilerine göre araştırma sahasının yıllık ortalama sıcaklığı 11.8 °C ve yıllık ortalama yağış miktarı 515 mm'dir. Sahanın ortalama sıcaklık değerleri ve iklim koşullarına bağlı olarak yaz aylarında başta yüzme olmak üzere çeşitli su sporlarını içeren göl turizmi yapılabilmektedir. Ayrıca sahanın yıllık ortalama rüzgar hızı 1.5 m/sn ve hakim rüzgar yönü N (kuzey)'dir. Sahanın ortalama rüzgar hızı ve hakim rüzgar yönüne bağlı olarak Salda Kayak Merkezinden, Salda Gölü Belediye Halk Plajına doğru yamaç paraşütü yapılabilmektedir. Fakat yamaç paraşütü aktiviteleri gerekli ekipmanların sunulduğu bir tesisin bulunmaması ve reklam- tanıtımın yetersiz olması gibi nedenlerle sahada gelişmemiştir. Sahada bulunan Tınaztepe'nin yükseltisi ve arazi eğimi ile sahanın karasal iklim koşulları kayak pisti yapımına uygunluk gösterdiği için Tınaztepe' de 2012 yılında Salda kayak merkezi kurulmuştur.

Salda Gölü kıyılarında kireç yönünden zengin topraklar bulunmaktadır. Sahada, yağışların az olması nedeniyle kuvvetli yıkanmalar meydana getirmemiş olduğundan, toprak profillerinde ve yüzeğe yakın yerlerde CaCO₃ birikimleri mevcuttur. Özellikle Salda Gölünün doğu kıyılarındaki topraklar kireç (kireç taşı, ser kalker, kalkerli kil taşları) bakımından zengindir. Fakat araştırma sahası geneline bakıldığında en fazla kahverengi orman toprakları ve kireçsiz kahverengi orman toprakları bulunmaktadır. Bu toprak türleri, Salda Gölü'nün kıyından uzak kesimlerinde özellikle yükseltinin arttığı Eşeler Dağı çevresindeki ormanlarla kaplı alanlarda görülmektedir. Ayrıca araştırma sahasında alüviyal topraklar (Akçaköy- Erle ve Irla Ovası), kollüviyal topraklar (Eşeler Dağı ve diğer tepelik alanların eteklerinde), kırmızı Akdeniz toprakları, kestane renkli topraklar, kahverengi orman toprakları (Bademli Köyü, Bedirli Köyü, Çeltek-Yarışlı Köyü, Müslümler Köyü Büyükyaka mevki), kalkersiz orman toprakları (Eşeler Dağı ve civarı, Kırılı, Dereköy-Akçaköy-Iğdır-Ulupınar hattı) da görülmektedir (Burdur İl Çevre Durum Raporu, 2016: 37).

Salda Gölü çevresinde Akdeniz Bölgesinde yaygın olarak görülen kızılçam (*Pinus brutia*) ağaçlarından oluşan ormanlar bulunmaktadır. Yağışın bol olduğu yüksek kesimlerde karaçam (*Pinus nigra*), fıstık çamı (*Pinus pinea*), ardıç (*Juniperus sp*) ve sedir (*Cedrus atlantica*) ağaçlarından oluşan ormanlar görülürken, yağışın azaldığı alçak kesimlerde çalı formasyonunun daha yaygın olduğu görülmektedir. Çalı türleri olarak maki ve garigler görülmektedir (Dağdaş ve Ünlü, 2002: 5-6). Ayrıca Salda Gölü çevresinde, Salda sıgırkuyruğu (*Verbascum dudleyanum*), Salda ters lalesi (*Fritillaria Saldaensis*), Salda geveni (*Astragalus sperpentinicola*) gibi endemik bitkiler ve Salda Çamı (*Pinus nigra Arn. subsp. pallasiana* (Lamb.) Holmböe), kokulu ardıç (*Juniperus foetidissima* Willd.), kara kavak (Osmanlı Kavağı) (*Populus nigra L.*) gibi çeşitli anıt ağaçlar da bulunmaktadır (Burdur İli Bitki Envanteri, 2016: 54-55-284-287).

Burdur iline bağlı Yeşilova kasabası, araştırma sahasının en büyük yerleşmesini oluşturmaktadır. Yeşilova kasabasının kuruluşu M. Ö. 1400-1500'lü yıllara uzanmaktadır. Tarihin değişik dönemlerinde ise, Lidyalıların, Perslerin, Romalıların ve Selçukluların egemenliğine girmiştir. Kasabanın şu anki yerinde kurulması ise; 1190'lı yıllardan sonra başlamış ve ilçe 1071 Malazgirt savaşından sonra 1093 tarihinde Türklerin eline geçmiştir. 1190 tarihinde Alman İmparatoru Frederik Barbaros haçlı ordusunun başında bu bölgeye kadar gelmiştir. Daha sonra Köpekbeli civarında

Köpekbeli savaşı yapılmış olup ağır yaralanan Osman Bey'e Salda Gölü'nün Eşeler Dağı'nın kuzeydoğu sırtlarında bugünkü Sultan Pınarı namı ile anılan yerde revirde tedaviye alındığı için bugün bu alan Sultan Pınarı adıyla anılmaktadır. Yine aynı savaşta Bizans askerleriyle savaşırken satır kullanılması ve düşmana burada satır atılarak zayıf verilmesi nedeniyle ilçeye "Satırlar" denmiştir. 1288 tarihli Salnameye göre Satırlar köyü 33 haneli ve 120 nüfuslu idi. 1305 tarihli Salnamede de; Erle nahiyesine yönelik çeşitli bilgiler verilmiştir. 1936 yılında Yeşilova adı ile Burdur'a bağlanan Erle nahiyesinin bazı köyleri zaman içerisinde Denizli iline ve bazı köyleri de Burdur iline verilmiştir (Gövdere vd., 2016: 83- 84). Günümüzde sahada bir kasaba ve 36 köy yerleşmesi bulunmaktadır.

Araştırma sahasının idari yerleşmesi olan Yeşilova ilçesinin TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) verilerine göre 2018 yılı toplam nüfus miktarı 15 457'dir. Yeşilova ilçesinin 1940 yılında 24 468 kişi olan nüfusu, 1975'e kadar artma eğilimi göstererek 29 710'u bulmuştur. 1975'ten sonra ilçe nüfusu günümüze kadar azalma eğilimi göstermiştir. Nitekim 2000 yılında nüfus miktarı 22 173 iken, 2007 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine geçildikten sonraki nüfus miktarı 18 611'e kadar düşmüştür. Bu durumun nedeni ilçedeki sosyoekonomik imkanların kısıtlı olmasına bağlı olarak gerçekleşen göçler ile doğum oranlarındaki azalmadır. Yeşilova ilçe merkezi ile merkeze bağlı köylerden daha çok sahaya yakın konumda bulunan ve sosyoekonomik gelişimi daha iyi durumda olan Denizli il merkezi ve Antalya il merkezine yönelik göçler görülmektedir. Yaşanan göçlerin ilçe merkezi ve merkeze bağlı köylerin sosyoekonomik gelişimi üzerine olumsuz etkisi bulunmaktadır. Ancak Yeşilova ilçe merkezinde 2017 yılında 20 öğrenci ile eğitim öğretime başlayan İsmail Akın Meslek Yüksekokulu sayesinde ilçeye yönelik sınırlı miktarda da olsa mevsimlik öğrenci göçleri yaşanmaktadır.

Yeşilova ilçe merkezi, nüfus miktarı ve fonksiyonları yönüyle kırsal özellikler ağırlık gösterdiği için kasaba yerleşmesi olarak kabul edilmektedir. Yeşilova ilçe merkezinde kırsal konut tipleri ağırlıklı olarak görülmektedir. İlçeye bağlı köylerde de mahalle ve mezra gibi kırsal yerleşme türleri bulunmaktadır. Yeşilova ilçesi genelinde daha çok ova özelliği gösteren alanlarda toplu dokulu yerleşmeler yaygınken, Eşeler Dağı ve çevresinde engebeli arazilerin bulunduğu sahalarda dağınık dokulu yerleşmeler görülmektedir.

Araştırma sahasında ekonomik faaliyetleri ağırlıklı olarak tarım ve hayvancılık oluşturmaktadır. Kıraç arazilerde daha çok tahıl tarımı yapılmaktadır. Sulamalı tarım yapılan arazilerde anason, çeşitli meyve ve sebzeler yetiştirilmektedir. Yörenin iklim özelliklerinin tütün, pamuk gibi yüksek gelir getiren endüstri bitkilerinin yetişmesine imkan tanıması, burada şekerpancarı ve anason tarım kültürlerinin gelişmesine olanak vermiştir (Çetin, 2008: 202). Ayrıca son zamanlarda ilçeye bağlı Akçaköy’de lavanta tarımı ve ticareti de yaygınlaşmıştır. Hayvancılık faaliyetlerinde ise Burdur İl Tarım ve Orman Müdürlüğü 2018 verilerine göre ilçe genelinde 58,860 küçükbaş, 26,100 büyükbaş hayvan bulunmakta olup, sahada daha çok küçükbaş hayvancılık yapılmaktadır. Ayrıca ilçe genelinde 2054 arı kovanı ve 5715 kümes bulunmaktadır. Sahada mermer ve krom yatakları ile bunları işleyen maden ocakları çalışmaktadır. Sahada geçmişte bazı fabrikalar faaliyet göstermiş olmasına rağmen daha sonra çeşitli sebeplerle kapatılmıştır. Araştırma sahasının ticaret faaliyetlerini ise daha çok tarım, hayvancılık ve maden ürünleri oluşturmaktadır.

Salda Gölü ve çevresi ulaşım açısından elverişli konumda bulunmasına rağmen yine de sahaya yönelik ulaşım imkanları yeterince gelişmemiştir. Araştırma sahasından Denizli, Antalya, Isparta, Burdur il merkezlerine ulaşım sağlayan kara yolları bulunmaktadır. Salda Gölü’ ne Antalya, Denizli ve Burdur il merkezlerinden çeşitli turlar ve yerel minibüsler ulaşım hizmeti vermekte olup, bu turların sefer saatleri oldukça sınırlıdır. Hava yolu ile ulaşmak isteyenlerin Denizli Çardak, Isparta Süleyman Demirel veya Antalya hava alanlarını kullanarak ulaşmaları mümkündür. Son yıllarda Salda Gölü ve çevresinde turizm çekiciliğine bağlı olarak turizm ve ticaret sektörleri de canlanmaya başlamıştır.

Günümüzde insanlar şehir hayatının baskısından kurtularak doğal hayata ve doğal güzelliklere ulaşmak amacıyla turizme daha çok katılmaktadırlar. Salda Gölü ve çevresi tam da bu noktada turizm faaliyetlerine katılmak isteyenlere çeşitli doğal çekicilikler ve farklı turizm alternatifleri sunmaktadır.

Salda Gölü ve çevresi coğrafi özelliklerine bağlı olarak dört mevsim turizm faaliyetlerinin gerçekleştirilebileceği bir turizm merkezi olma özelliği göstermektedir. Gölün yüzülebilir özellikte olması ve kıyılarındaki plaj varlığı ve göl suyunun coğrafi özelliklerine bağlı olarak gölde yelken, sörf, su altı dalışları gibi su sporları turizmini

kapsayan göl turizmi yapılabilmektedir. Sahada bulunan Tınaztepe mevkiisinin iklim elemanları ve yer şekilleri özelliklerinin kayak yapmaya uygun olması, sahada 2012 yılında Salda kayak merkezinin açılmasını sağlamıştır.

Salda Gölü plaj bölgesinde yer alan sığ su tabakasındaki gri renkli jelli suyun bileşimindeki magnezyum (Mg), sülfat (SO₄), kalsiyum (Ca), klorür (Cl), sodyum(Na), bikarbonat (CO₃H) gibi minerallerin tıbben insan sağlığına yararlı olduğu anlaşılmıştır (Gürdal, 2005: 553). Göl suyu ve çevresindeki kıyı kumullarının zengin minerallere sahip olduğunun keşfedilmesi, göl çevresinde çamur banyosu şeklinde sağlık turizmi faaliyetinin kısıtlı oranda da olsa başlamasını sağlamıştır.

Suyunun berrak, temiz ve turkuaz rengi bir özellik sunması yönüyle Salda Gölü, Maldivlere benzetilmekte ve ‘Türkiye’nin Maldivleri’ adıyla anılmaktadır. Bu durum Salda Gölünün turizm çekiciliğini ve reklam- tanıtım potansiyelini arttırmaktadır. Salda Gölü çevresinin kuş türü çeşitliliğine bağlı olarak kuş gözlemciliği (ornito turizm) ve endemik bitki varlığı, anıt ağaçlar ve zengin bitki örtüsüne bağlı olarak da botanik turizmi potansiyeli göstermektedir. Salda Gölünün yakınındaki Eşeler Yaylasının yayla turizmi potansiyeli bulunmakta olup, günümüzde bu saha kayak merkezi olarak kullanıldığı için bu potansiyelden yararlanılamamaktadır. Ayrıca Salda Gölü çevresinde doğadan yararlanma ve onu korumaya yönelik olarak sürdürülebilir turizm kapsamında bisiklet turları, doğa yürüyüşleri, dağcılık, hava sporları (yamaç paraşütü), safari fotoğrafçılığı, lavanta yetiştiriciliğine bağlı olarak tarım turizmi (agro turizm), kamp-karavan ve gençlik turizmi potansiyeli de mevcuttur. Ancak bu turizm türlerinin tanıtımı ve gerekli organizasyon çalışmalarının yetersizliği gibi nedenlerle sahada tanınırlığı ve turist katılımı oldukça sınırlıdır.

Salda Gölü ve çevresinin ekolojisi ve turizm potansiyelini korumak amacıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı, 1989 yılında İzmir Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Kararı ile göl çevresi *Birinci Dereceden Doğal Koruma Alanı* olarak nitelemiştir. Bu karar 1992’de Antalya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından kabul edilen ve göl çevresinin *İkinci Dereceden Doğal Koruma Alanı* olarak ilan edildiği yeni bir kararla değiştirilmiştir. Salda Gölü ve çevresi 2006 yılında Bakanlar Kurulu’nun 11033 sayılı kararı ile ‘*Turizm Merkezi*’ ilan edilerek resmi gazetede yayımlanmıştır. Ayrıca Salda Gölü, 14.03.2019 tarih ve 824 sayılı

Cumhurbaşkanı Kararı ile ‘*Özel Çevre Koruma Bölgesi*’ olarak tespit ve ilan edilmiş olup, 15.03.2019 tarih ve 30715 sayılı Resmi Gazete ’de yayımlanmıştır.

Çok sayıda turizm türünün aynı sahada yapılabilmesi Salda Gölü ve çevresinin turistik çekiciliğini arttırmaktadır. Ancak sahanın sahip olduğu coğrafi özellikler ile turizm potansiyelinin ülkemiz ve dünya genelinde tanınırlık oranı sınırlıdır. Aynı zamanda Salda turizm merkezinin, ulaşım ve konaklama imkânları ile reklam- tanıtım çalışmalarının yetersiz olması gibi sorunlar, göl çevresinin turizm çekiciliğini olumsuz olarak etkilemektedir. Ayrıca göl çevresinde görülen maden ocağı çalışmaları, çevre kirlilikleri, kaçak avlanma, kaçak yapılaşma sahanın turizm potansiyelini ve turist çekiciliğini etkileyen sorunlar arasındadır. Salda Gölü ve çevresinin tanıtım, altyapı ve ek tesislerin tamamlanmasıyla birlikte önemli turizm merkezlerinden biri olacağı düşünülmektedir.

2. Araştırmanın Amacı ve Yöntemi

Araştırmanın amacı, daha önce kapsamlı olarak incelenmemiş olan Salda Gölü ve çevresinin turizm çekiciliklerini ortaya koymak ve sahanın turizm sektöründe karşılaştığı sorunları tespit ederek çözüm önerileri getirmektir. Sahanın turizm çekiciliklerinin ortaya konması, turizm sorunlarının tespit edilmesi ve turizm yönünden gelişmesi için sunulacak öneriler, sahaya yönelik olarak turizm alanında alınacak kararların isabetli olmasını sağlayacaktır. Bu amaçlar doğrultusunda Salda Gölü ve çevresinin turizm çekicilikleri coğrafi görüşle incelenmiştir. Salda Gölü ve çevresinin doğal ve beşeri çevre özellikleri analiz ve sentez edilerek sahanın ekonomik ve sosyal durumu üzerine turizmin etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Böylelikle turizm sektöründe tanınırlığı, turist çekiciliği ve sosyoekonomik gelişimi sınırlı olan Salda Gölü ve çevresi turizminin gelişimine katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

Coğrafi çalışmaların en temel araştırma metodu olan arazi gözlemleri çalışmanın en önemli yöntemini oluşturmuştur. Bu amaçla sahada uzun süreli arazi gözlemleri ve saha hakkında araştırma yapan diğer kurum kuruluşların envanterlerinden de çalışmada geniş ölçüde faydalanılmıştır. Başta Türkiye İstatistik Kurumu, Burdur İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Turizm Bakanlığı ve Burdur İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü olmak üzere ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile sahadaki konaklama tesislerinin dokümanter verilerinden de faydalanılmıştır. Araştırma sahasına yönelik olarak bugüne kadar

yapılmış gerek coğrafya gerekse jeoloji ve arkeoloji bilim dallarına ait çalışmalar incelenmiştir. Bütün bu veriler, coğrafya ilminin temel düşünce ilkeleri olan dağılıp, bağlantı ve sebep-sonuç ilkeleri ışığında anlatım yoluyla betimlenmiş ve coğrafi çalışmalarda sıklıkla kullanılan görsel ifade tekniklerinden olan harita ve fotoğraflarla da desteklenmiştir. Bu araştırmalar sonucu elde edilen göl çevresinin çekicilikleri ise çalışmanın bulgularını oluşturmaktadır.

Coğrafya ilminin temel ilkelerine bağılı kalınarak hazırlanan bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Salda Gölü ve çevresinin coğrafi özellikleri, ikinci bölümde Salda Gölü ve çevresinin doğal ve beşeri turizm çekicilikleri, üçüncü bölümde ise sahadaki turistik tesisleri anlatılmış olup, sonuç kısmında sahanın turizm sektöründe yaşadığı sorunlar belirtilmiş ve bu sorunların giderilerek turizm sektöründeki gelişimi için çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır.

Ayrıca bu çalışma, daha önce Salda Gölü ve çevresinin turizm çekicilikleri detaylı olarak incelenmediğı için önemli bir kaynak niteliğı taşımaktadır. Bu çalışma, Salda Gölü ve çevresinin turizm çekiciliklerinin tanınırlılığının artarak saha turizminin gelişmesine katkı sağlayacağı ve bu konuda çalışma yapmak isteyen ilgili yetkililere yol gösterici olacağı kanaatini taşımaktayım.

BİRİNCİ BÖLÜM

SALDA GÖLÜ VE ÇEVRESİNİN COĞRAFI ÖZELLİKLERİ

1.1. Salda Gölü ve Çevresinin Doğal Çevre Özellikleri

Salda Gölü ve çevresinin arazisi farklı jeolojik zamanlara ait formasyonların bir araya geldiği karışık bir yapıya sahiptir.

İnceleme alanı Alpin Orojenezi kuşağı içerisinde yer almaktadır (Döyen, 1995:36). İlçe arazisinde yaygın olarak görülen formasyonlar, mezozoik ve tersiyerin bazı devirlerine aittir. Araştırma sahasının en önemli kısmını oluşturan Salda Gölü ve çevresinin jeolojik yapısı çeşitlilik gösterir. Yörede alttan üste doğru Yeşilova Ofiyololiti (Üst Kretase), Kızılcadağ Melanjı (Üst Kretase), Varsakyayla formasyonu (Eosen), Niyazlar formasyonu (Pliyo-Kuvaterner) ile yamaç molozu ve alüvyonlar bulunmaktadır (Döyen, 1995: IV). Ofiyolitlerin Eosen sonrası hareketlerle bölgeye taşınmasından sonra bölgede gelişen doğu-batı yönlü gerilme kuvvetleri etkisiyle kuzey-güney doğrultulu normal faylar gelişmiştir. Ancak bu fayları arazide görmek zordur. Gerek yüzeydeki toprak oluşumu, gerekse serpantinleşme mevcut fayların izlenmesine imkan vermemektedir. En iyi izlenen fay, Tınaztepe’de başlayan ve Karaçamlık Dere’ye paralel kuzey-güney uzanımlı, yaklaşık 4 km uzunluğundaki faydır (Döyen, 1995: 37).

Saha hakkında yapılan önceki bilimsel araştırmalardan arazideki fay hatları ve arazinin jeolojik geçmişi hakkında elde edilen bilgiler ışığında Salda Gölü’nün oluşumunda tektonik kuvvetlerin de etkili olduğuna dair kanıt oluşturmaktadır. Göl kıyılarında geçmiş jeolojik zamanlardaki çeşitli tektonik olayların etkisinden kaynaklı olduğu düşünülmekle birlikte sahada alçalan kıyılar ve basamaklı dik kıyılar meydana gelmiştir. Alçak kıyılarda aynı zamanda birikme ve bataklık sahalarına da rastlanılmaktadır. Gölün derin dip kısımlarının bazı kesimlerinde de bataklık bulunduğu için göle girme ve gölde yüzmenin tehlikeli olduğuna dair uyarı tabelaları belediye tarafından uygun alanlara yerleştirilmiştir. Gölün doğu ve batısı yükselen dik kıyılara sahiptir. Kuzeyde Doğanbaba, güneybatı da Gökçe ve güneydoğu da Kayadibi köyleri çevresinde göl kıyıları daha alçaktır ve bu kısımlar birikme sahalarıdır. Bu nedenle bu birikme sahalarının olduğu alçak göl kıyıları plaj haline getirilmiş olup, yaz turizmine açılmıştır.

Araştırma sahasının etrafı dağlar ve tepelerle çevrilidir (Harita 1.1). Sahada bulunan Salda Gölünün deniz seviyesinden ortalama yüksekliği 1193 metredir (DPT Burdur İl Raporu, 1996: 45).

Salda Gölü ve çevresinin topografya haritası incelendiğinde sahanın en yüksek dağı Eşeler Dağı ve en yüksek tepesi Tınaztepedir (Harita 1.1). Ancak Salda Gölü çevresinde Kızlarservisi Tepesi (2054 metre) ve Ufakpınarlar Tepesi (2056 metre) de yükseltisi fazla olan tepelerdir. Bu tepeler Eşeler Dağına yakın bir konumda bulunmaktadır. Ayrıca bu arazide yer yer kireç taşlarına rastlanılmıştır.

Harita 1.1. Salda Gölü ve Çevresinin Topografya Haritası

Salda Gölü çevresinin topografya haritası incelendiğinde, göl kıyısından başlayarak farklı yükseltilere sahip tepeler bulunmaktadır. Göl kıyısı ve göle yakın konumda bulunan Doğanbaba, Salda ve Kayadibi yerleşmelerini de içine alan sahada Bademli (1334m), Asar (1463m), Kaletepe (1443m), Maden (1264m), Sarıçam (1267m), Küçükkırtıllı (1402m), Yanyol (1326m), Gürçe (1224m), Tepecik (1201m), Sarıcaalan (1331m), Çukurcam (1477m), Küçükbaş (1335m) Tepeleri gibi farklı yükseltilere sahip tepeler bulunmaktadır. Ayrıca Akkaya Tepesi 2268 metre yükseltisi ile Yeşilova ilçe merkezinin yüksek tepelik alanıdır. (Harita 1.1).

Araziyi çevreleyen dağların en önemlileri aşağıdaki gibidir:

Eşeler Dağı, Yeşilova-Karamanlı-Tefenni ilçeleri ile Beyköy köyü kuzeyinde geniş ve yüksek bir yayla düzlüğüdür. Ormanla kaplı bir sahadır. Yer yer geniş meralara rastlanılmaktadır.

Tınaztepe 2064 metre yüksekliğe sahiptir. Bu sahada artan yükselti ve karasallığa bağlı olarak sıcaklık koşullarının düşmesi ile birlikte kar yağışlarının görülmesi ve uygun eğimde araziye sahip olması gibi avantajlarla bu alan kış- kayak turizm merkezi haline getirilmiştir. Dolayısıyla sahada kış turizminin başlamasında arazinin sahip olduğu jeomorfolojik özellikler büyük rol oynamıştır

Eşeler Dağı'nda görülen Eşeler Yaylası, hayvancılık faaliyetleri ve yayla turizmi açısından önemli potansiyele sahiptir. Ancak 2012 yılında bu sahada kayak merkezi açılması ile birlikte Eşeler Yaylasının, hayvancılık ve yaylacılık amaçlı kullanımı sona ermiştir. Bu nedenle saha yayla turizmi açısından da gelişme gösterememiştir.

Araştırma sahasında tarımsal verimliliği yüksek olan ve çevredeki akarsular, yer altı kaynak suları ile göllerden beslenen ovalar bulunmaktadır. Bu ovalar, Yeşilova ilçesi Akçaköy - Erle ve Irla Ovalarıdır. Bu ovalarda ağırlıklı olarak tahıl tarımı yapılırken son yıllarda lavanta tarımı da yapılmaya başlanmıştır.

Akdeniz bölgesinde yer alan araştırma sahası, genel olarak Akdeniz ikliminin etki alanı içerisindedir. Ancak sahada etkili olan yükselti şartları, karasallık gibi yerel faktörlere bağlı olarak iklim özellikleri değişikliğe uğramakta ve kıyı bölgelerinde görülen Akdeniz ikliminden farklı iklim koşulları ortaya çıkmaktadır. İç kesimlere doğru gidildikçe kıyıdaki nemli, ılıman iklimin yerini yazları daha belirgin kuraklık, kışları daha sert ve kar yağışlı bir iklim almaktadır.

Salda Gölü ve çevresinde Akdeniz ikliminden Karasal iklime geçiş özellikleri görülmektedir. Bu durumun nedenleri arasında Salda Gölü ve çevresindeki Eşeler Dağının ortalama yükseltisinin fazla olması ve Akdeniz ile iç kesimler arasında sınır meydana getiren Batı Toroslar sıradağlarının kıyıdaki nemli denizel iklimin iç kesimlere girmesini engellemesidir. Bu sebeplerle Salda Gölü ve çevresinde karasallık belirgin şekilde hissedilmektedir.

Araştırma sahasında bulunan Yeşilova ilçe merkezinde ölçüm yapan ilk meteoroloji istasyonu DSİ tarafından 1999 yılında kurulduğu için sahanın iklim özelliklerini tam olarak doğru ortaya koyabilmek pek mümkün değildir. Bu nedenle, Yeşilova ilçe merkezi ile hemen hemen aynı yükseltide (1142 m) yer alan ve 1952 yılında açılmış olan Tefenni Meteoroloji İstasyonunun uzun yıllık meteorolojik verileri (1975-2018) kullanılmıştır. Bu verilere göre sahanın yıllık sıcaklık ortalaması 11.8 °C kadardır. Düşük sıcaklıkların başlangıç günleri Ekim ayına, sıcaklığın artmaya başladığı ay ise Nisan ayına denk gelmektedir. Gün içerisinde sıcaklık farkları, yaz aylarında kış aylarına göre daha yüksektir. Ortalama sıcaklık değerleri incelendiğinde en yüksek ortalama sıcaklık değeri Temmuz ayında (23.2 °C), en düşük sıcaklık değeri ise 1.1 °C ile Ocak ayında görülür. (Tablo1.1).

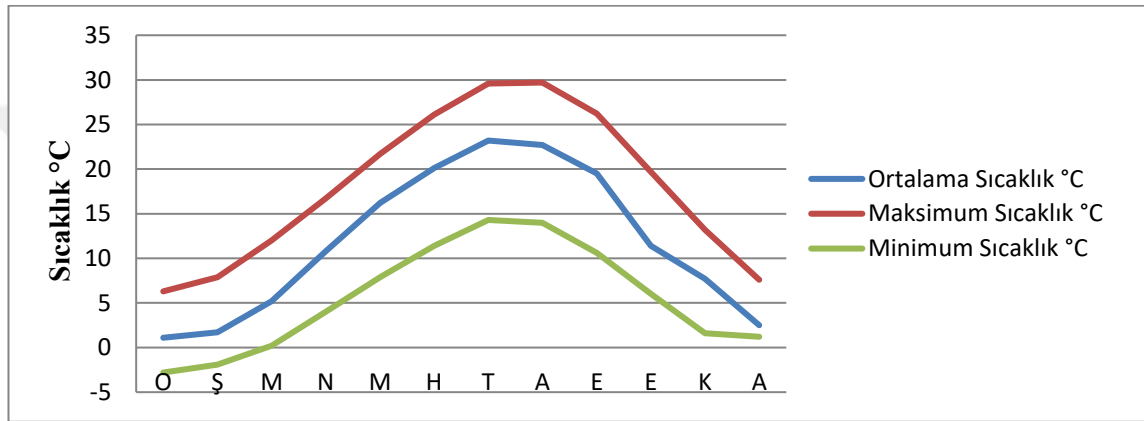
Tablo 1.1: Tefenni Meteoroloji İstasyonuna Ait Sıcaklık Değerleri (1975-2018)

Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
Ortalama Sıcaklık °C	1.1	1.7	5.2	10.8	16.2	20.1	23.2	22.7	19.5	11.4	7.7	2.5	11.8
Minimum Sıcaklık °C	-2.8	-1.9	0.2	4	7.9	11.4	14.3	14	10.6	6	1.6	-1.2	5.3
Maksimum Sıcaklık °C	6.3	7.9	12	16.7	21.7	26.1	29.6	29.7	26.2	19.7	13.2	7.6	18.05
Güneşlenme Süresi (Saat)	4.8	6.0	7.0	8.1	9.7	11.5	11.9	11.3	9.8	7.5	5.8	4.3	8.14
Donlu Gün Sayısı	18.2	16.2	12.8	1.3	-	-	-	-	-	1	6.2	17.2	6.07

Kaynak: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü verilerinden derlenmiştir (25.04.2019).

Sıcaklığın mevsimlere göre dağılışına bakıldığında; en yüksek sıcaklıklar yaz aylarında, en düşük sıcaklıklar ise kış aylarında gözlenir. Yaz aylarında ise bu değer 20°C kadardır (Grafik 1.1). Sahanın yaz aylarında güneşlenme süresi, 11.5 saat ile Haziran ayı, 11.9 saat ile Temmuz ayı ve 11.3 saat ile Ağustos aylarında en yüksektir. Yaz aylarının ortalama sıcaklık değerlerinin yüksek ve güneşlenme sürelerinin uzun olması Salda Gölü'nde yüzme ve su sporlarına dayalı göl turizminin gelişmesine olanak sağlamaktadır.

Grafik 1.1: Tefenni Sıcaklık Ortalamaları (1975-2018).

Kaynak: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü verilerinden düzenlenmiştir (25.04.2019).

Araştırma sahasının nem ve yağış özellikleri farklılıklar göstermektedir. Tefenni Meteoroloji Müdürlüğü'nün uzun yıllık (1975-2018) verilerine göre araştırma sahasının yıllık ortalama bağıl nem oranı % 59.9' dur. Sahada dolu yağışlı geçen gün sayısı ise yıllık ortalama 1-2 gün/yıl arasında değişmektedir (Tablo 1.2).

Tablo 1.2: Tefenni Meteoroloji İstasyonuna Ait Nem ve Yağış Değerleri (1975-2018)

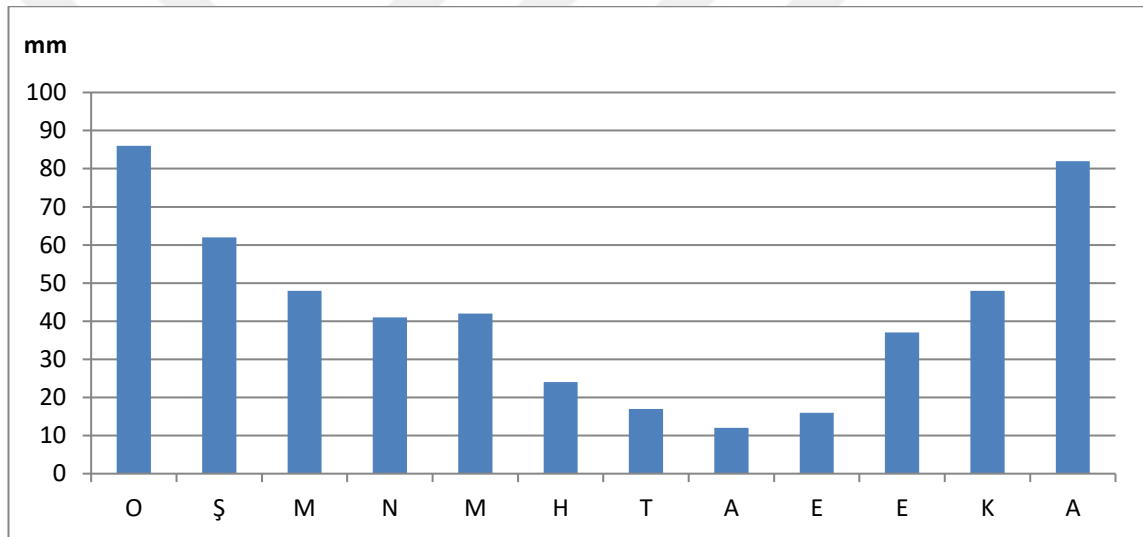
Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
Bağıl Nem (%)	74,3	73,2	71	58,4	55	48	44,1	44,1	46	57	72	76,3	59.9
Ort. Yağış (mm)	86	62	48	41	42	24	17	12	16	37	48	82	515
Ort. Dolu Yağışlı Gün Sayısı	-	-	0.2	0.5	-	0.2	-	0.2	-	0.2	-	-	1.3

Kaynak: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü verilerinden düzenlenmiştir (25.04.2019).

Kış aylarında artan bağıl nem oranı, ilkbahar ve yaz aylarında azalmaktadır. Bu durum sahanın aldığı yağış miktarını da etkilemektedir. Araştırma sahasına kış aylarında yaz aylarına göre çok daha fazla yağış düşmektedir. Sahada eylül ayından itibaren artmaya başlayan yağışlar, ocak ayında en yüksek düzeye gelir. Yıllık ortalama yağış miktarı 515 mm olan sahada, ortalama 86 mm yağış miktarı ile en fazla yağış Ocak ayında görülmektedir. Mart ayından sonra azalan yağışlar, yaz aylarında en düşük düzeye iner (Grafik 1.2). 12 mm yağış miktarı ile Ağustos ayı yılın en kurak ayıdır. Yılın en kurak ve en yağışlı ayı arasındaki yağış miktarı farkı 74 mm'dir. Yıllık yağışların büyük bir kısmı kış aylarında düşmektedir.

Grafik 1.2: Tefenni İstasyonuna Ait Ortalama Yağış Miktarının Aylara Göre Dağılışı

Kaynak: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü Verilerinden düzenlenmiştir (25.04.2018).

Sıcaklık ve yağış değerlerinden yola çıkarak en fazla yağışın kış aylarında düşmesi, belirgin bir yaz kuraklığı yaşanması, ilkbahar aylarının sonbahar aylarına göre daha yağışlı geçmesi sahada Akdeniz yağış rejiminin hakim olduğunu göstermektedir.

Yeşilova ilçe merkezinin güneybatı kesimini oluşturan başta Tınaztepe ve diğer yüksek kesimlerde karasallık belirginleşmeye başlamaktadır. Kuzeydeki dağlık kesimlerde yükselti ve karasallık etkisine bağlı olarak özellikle kış aylarında bol miktarda yağmur ve kar yağışları görülmektedir. Bu durum Tınaztepe'de kış turizmi faaliyetlerinin başlamasında etkili olmuştur.

Araştırma sahasına yakın konumda bulunan Tefenni istasyonunun uzun yıllık (1975-2018) meteorolojik verilerine göre, sahada yıllık ortalama rüzgar hızı 1,5 m/sn'dir. En hızlı rüzgar Mart ayında S (güney) yönünden 26,2 m/sn hızla esmiştir (Tablo 1.3).

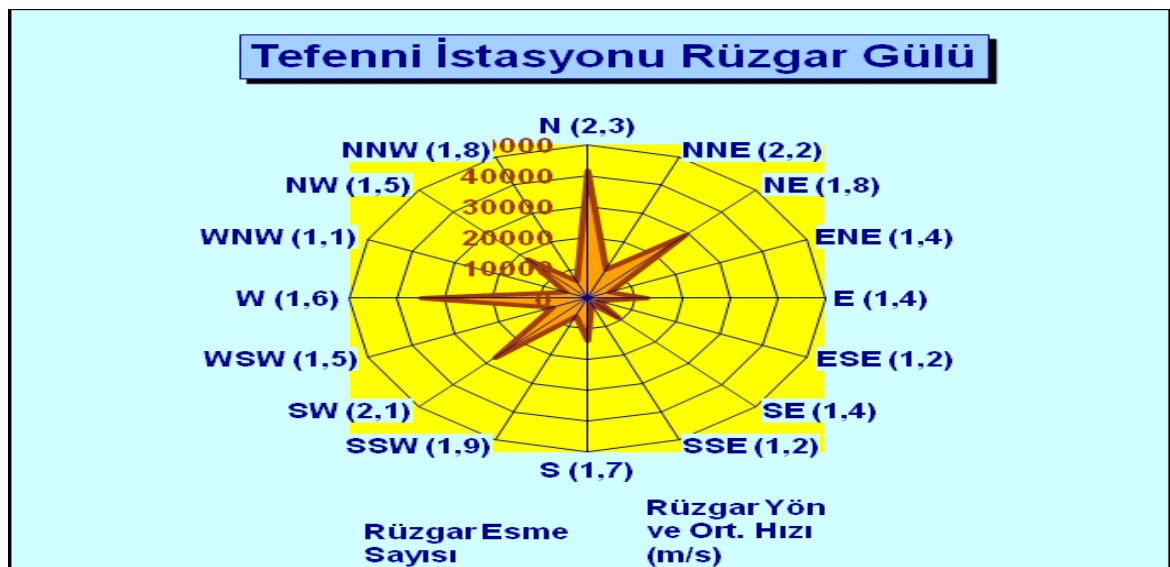
Tablo 1.3: Tefenni Meteoroloji İstasyonuna Ait Rüzgar Değerleri (1975-2018).

Tefenni	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
Ort. Rüzgar Hızı (m/s)	1,3	1,6	1,7	1,8	1,5	1,6	1,7	1,5	1,3	1,2	1,3	1,2	1,5
En Hızlı Esen Rüzgarın Yönü	SW	N	S	W	SSW	NE	SE	NW	NW	NW	S	N	S
En Hızlı Esen Rüzgarın Hızı (m/s)	23,3	19,5	26,2	22,5	13,6	18,8	18,6	16,1	19,3	17,6	20,5	18,5	26,2

Kaynak: Devlet Meteoroloji İşleri Müdürlüğü verilerinden derlenmiştir (25/04/2019).

Tefenni istasyonuna ait değerlere göre hakim rüzgar yönlerine bakıldığında ise N (kuzey) ve W (batı) yönleri öne çıkmaktadır. 41.556 (%18,0) esme sayısı ile N (kuzey) yönü hakim rüzgar yönü olup ortalama rüzgar hızı 2,3 m/sn olup, bunu 35.047 (%15,1) esme sayısı ile W (batı) yönü izlemektedir. Sahada ortalama rüzgar hızı ise 1,5 m/sn'dir. En az rüzgar 1.968 (%0,9) esme sayısı ile SSE (güney-güneydoğu) yönünden esmekte olup ortalama rüzgar hızı 1,2 m/sn'dir (Şekil 1.1).

Şekil 1.1: Tefenni İstasyonuna Ait Rüzgar Gülü

Kaynak: Devlet Meteoroloji İşleri Müdürlüğü'nden alınmıştır (25/04/2019).

Sahanın rüzgar potansiyeline bağı olarak Tınaztepe'den kuzey, kuzeydoğu ve batı yönlerinde yamaç paraşütü uçuşları ve Salda Gölü'nde yelken, rüzgar sörfü gibi su sporları yapılabilmektedir. Bu durum sahanın turistik çekiciliğini arttırmaktadır.

Araştırma sahasının su kaynakları açısından zengin olduğu gözlemlenmiştir. Salda Gölünün doğu kesiminde yer yer karstik arazi özelliğine rastlanması bu sahanın yeraltı suları yönünden zengin olduğuna yönelik ipucu vermektedir. Ayrıca Salda Gölünü besleyen akarsular, göl suyunun yaz aylarındaki kuraklığa karşı korunmasında etkili olmaktadır.

Salda Gölü, sürekli olan Karakova (Salda), Köpek, Alakır, Niyazlar, Doğanbaba, Yarışlı Çayları ile Değirmendere ve Çatal Dereleri ve mevsimsel olan Kuruçay, Karanlık ve Kayadibi Dereleri ile beslenmektedir. Göldeki su seviyesi, yağışlara ve gölü besleyen akarsular üzerine yapılan göletlerin tuttukları su hacmine bağı olarak, yıllara ve mevsimlere göre değişiklikler göstermektedir. Salda Gölünü çevreleyen dağlık alanlar su kaynakları bakımından çok zengindir. Bu çevrede çok sayıda akarsu bulunur. Bu su kaynakları Salda Gölü'nün beslenme kaynaklarını oluşturması açısından önemlidir. Bu su kaynaklarından biri olan ve Salda Gölünün güney kıyısında bulunan Sultanpınar suyu hem gölü beslemekte hem de bu alanı bir mesire yeri haline getirerek turistik alan gelişimine katkı sağlamaktadır.

Yarışlı Çayı, kendi adı verilen göle dökülür. Araştırma sahasının içerisinde bulunan Yarışlı Gölü, kendi ismini aldığı köy ile Navlu, Kocapınar, Sazak ve Düğür köyleri arasında ilçenin doğusunda bir sahayı kaplamaktadır. Çevreden inen sularla ve yağmur sularıyla beslenmektedir. Gölün suları acı olup, sulamada kullanılmamaktadır. Ancak göçmen kuşların özellikle flamingoların bulunması ile ayrı Flamingo Cenneti Yarışlı Gölü olarak bilinmektedir. Fakat göl azalan yağışlara bağı olarak sürekli su kaybetmekte ve kuruma tehlikesiyle karşı karşıya kalmaktadır.

Araştırma sahasının en önemli kısmını oluşturan Salda Gölü hidrografik yönden oldukça ilginç özelliklere sahip olmakla birlikte gölün bu özellikleri sahada çeşitli turizm faaliyetlerinin yapılmasına imkan tanımaktadır. Salda Gölü, denizden 1.193 metre yükseklikte, 44 km² alan kaplayan göl, 185 metre derinliği ile aynı zamanda Türkiye'nin en derin, temiz ve berrak gölü özelliği taşımaktadır (DPT Burdur İl Raporu, 1996: 6). Göl çevresi litolojisi, sahanın büyük bir bölümünü kaplayan Üst Kretase yaşlı Yeşilova ofiyolitlerine ait serpantinitle ve bunlardan türeyen sedimanların etkileşimi

sonucu oluşmuştur Ofiyolitlerin yanı sıra, tektonik kontak halinde gölün Doğu kıyılarında görülen Üst Kretase kireçtaşları bulunmaktadır (Braithwaite ve Zedef, 1996; Russell vd., 1999; Kazancı vd., 2004; Doyen vd., 2014). Çalışma alanı içerisinde Batı Torosların uzantısı halinde yer alan dağlık bölgelerin çoğunda kireç taşı hakim ana kaya olup, bu alanlar içerisinde girintili ve çıkıntılı karstik yapıda bir arazi oluşumu görülmektedir (Özkan vd., 2013: 521). Dolayısıyla Salda Gölü, karma oluşumlu olup, tektokarstik bir göldür (Atalay, 2011: 331).

Salda Gölü, mavi ve yeşil karışımını andıran turkuaz rengi görünümüyle Maldivlere benzetilmekte ve 'Türkiye'nin Maldivleri' adıyla anılmaktadır. Bu görünüm, gölün turizm çekiciliğini arttırmaktadır. Salda Gölünün su seviyesinin azalması ile görülmeye başlayan yedi beyaz adacık bulunmaktadır. Bu küçük adacıklar gölün turistik çekiciliğini etkilemektedir.

Göl suyunun içerdiği çeşitli minerallerin sivilce, sedef, egzama gibi bazı cilt hastalıklarının tedavisinde yararlı sonuçlar ortaya çıkardığı uzmanlar tarafından kanıtlanmıştır. Plaj bölgesinde yer alan sığ su tabakasındaki gri renkli jelli suyun bileşimindeki magnezyum (Mg), sülfat (SO₄), kalsiyum (Ca), klorür (Cl), sodyum(Na), bikarbonat (CO₃H) gibi minerallerin tıbben insan sağlığına yararlı olduğu anlaşılmıştır (Gürdal, 2005: 553). Bu durum göl çevresinde çamur banyosu ve cilt hastalıklarını tedavi amaçlı sağlık turizmi potansiyelinin gelişmesine de katkıda bulunmaktadır.

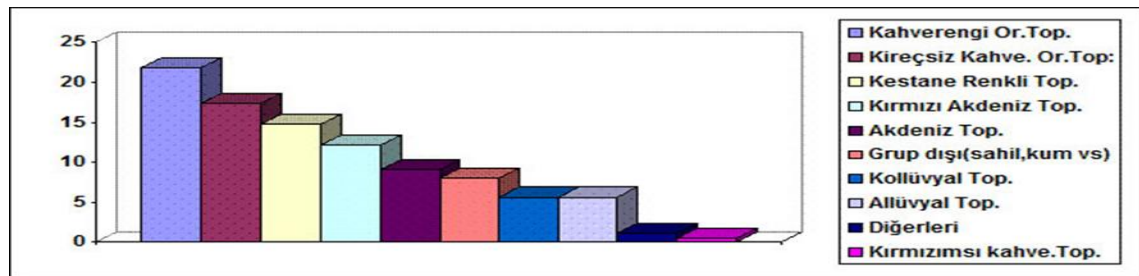
Salda Gölü, yüzülebilen göl olma özelliği göstermekte olup, göl kıyılarında çeşitli plajlar bulunmaktadır. Doğanbaba, Salda, Yeşilova Belediye Halk Plajı ve Orman Plajı (Tabiat Parkı Plajı) adıyla dört plaj bulunmaktadır. Bu durum göl çevresinde yaz turizminin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Ayrıca göl suyu ve çevre koşullarına bağlı olarak yelken, sörf, su altı dalışları gibi çeşitli su sporları etkinlikleri de yapılabilmektedir.

Salda Gölü'nün su seviyesinde özellikle son yıllarda kuraklık nedeniyle çekilme olmuştur. Ayrıca göl çevresindeki tarım arazilerinde sondaj sulama faaliyetinin aşırı kullanılması gölü besleyen su kaynaklarının azalmasına neden olmaktadır. Bu durum Salda Gölünün doğal yapısına zarar vermekte olup, gelecekte saha turizminin de olumsuz etkilenmesine neden olabilecektir.

Salda Gölü ve çevresinde ana kaya, jeomorfolojik özellikler ve iklim koşullarında görülen farklılıklar sonucu araştırma sahasında çeşitli toprak türleri görülmektedir. Araştırma sahasının toprakları genellikle kireçli topraklardan oluşmaktadır. Özellikle Salda Gölünün doğu kıyılarındaki topraklar genelde kireç (kireç taşı, ser kalker, kalkerli kil taşları) bakımından zengindir. Fakat araştırma sahası geneline bakıldığında en fazla kahverengi orman toprakları ve kireçsiz kahverengi orman toprakları bulunmaktadır (Şekil 1.2). Yörede, yağışların az olması nedeniyle kuvvetli yıkanmalar meydana getirmemiş olduğundan, toprak profillerinde ve yüzeye yakın yer yer CaCO₃ birikimleri mevcuttur. Ayrıca araştırma sahasında alüviyal topraklar (Akçaköy- Erle ve Irla Ovası), kollüviyal topraklar (Eşeler Dağı ve diğer tepelik alanların eteklerinde), kırmızı Akdeniz toprakları, kestane renkli topraklar, kahverengi orman toprakları (Bademli Köyü, Bedirli Köyü, Çeltek-Yarışlı Köyü, Müslümler Köyü Büyükyaka mevki), kalkersiz orman toprakları (Eşeler Dağı ve civarı, Kırılı, Dereköy-Akçaköy-Iğdır-Ulupınar hattı) da görülmektedir (Burdur İl Çevre Durum Raporu, 2016: 37).

Yeşilova Erle ve Irla Ovalarında görülen alüviyal topraklar, tarımsal verimlilik açısından yüksek potansiyel göstermekte olup, bu topraklar sulamalı tarım arazisi olarak kullanılmaktadır.

Şekil 1.2: Yeşilova İlçesinin Toprak Dağılışı

Kaynak: Burdur İl Tarım ve Orman Müdürlüğü'nden alınmıştır (14.05.2018).

Araştırma sahası zengin bir bitki örtüsüne sahiptir. Sahanın arazi şatları ve iklim elemanlarının sunduğu özelliklere bağlı olarak sahadaki bitki tür ve toplulukları da çeşitlilik göstermektedir. Bu çeşitlilik sahanın botanik turizmi çekiciliğini de arttırmaktadır.

Yeşilova ilçe merkezinin güneydoğusunda bulunan Tınaztepe gibi dağlık ve engebeli arazilerde ormanlar görülmektedir. Eşeler Dağı silsilesi içinde yer alan

ormanlık alanlarda asli ağaç türleri başta karaçam (*pinus nigra*) olmak üzere, ardıç (*juniperus communis* L.), kızılçam (*pinus brutia*) ve fıstık çamı (*pinus pinea*) bulunmaktadır (Dağdaş ve Ünlü, 2002: 5). Yükselti artışına bağlı olarak kızılçamlara göre soğuğa daha dayanıklı karaçam (*pinus nigra*), ardıç (*juniperus communis* L.) ve sarıçamlar (*pinus sylvestris*) araştırma sahasının güneydoğusundaki Eşeler Dağının yüksek kesimlerinde görülmektedir. Daha alçak rakımlarda kızılçam (*pinus brutia*) ormanları da mevcuttur (Dağdaş ve Ünlü, 2002: 6).

Kızılçam (*pinus brutia*) ağaçlarının sıcaklık isteği daha yüksek olduğu için alçak kesimlerde görülebilmektedir. Sahada sıcaklık isteği yüksek olan kızılçam (*pinus brutia*) ağaçlarına rastlanması Akdeniz iklim koşullarının da etkili olduğunun göstergesidir. Araştırma sahasının bazı kesimlerinde ağaç ve çalı türleri bir arada görülebilmektedir. Yeşilova ilçesi Uylupınar ve Başmakçı köyleri ile çevrili bölgede bulunan Söğüt Dağları kısmen orman ve fundalarla kaplıdır. Salda Gölü çevresinde bulunan Eşeler, Rahat ve Söğüt Dağlarının etekleri ile ovalık kesimlerde Akdeniz iklimini temsil eden çalı toplulukları içerisinde yer alan böğürtlen (*rubus fruticosus*), süpürge çalısı (*calluna vulgaris*), laden (*cistus creticus*), kermes meşesi (*quercus coccifera*), dikenli ardıç (kızıl ardıç), lavanta (*lavandula officinalis*), ahlat (çöğür armudu) (*pyrus elaeagnifolia*), karaağaç (*ulmus minor*), akçakesme (*phillyrea latifolia* L.), koca yemiş (*arbutus Unedo*) gibi türlerden oluşan maki ve garig toplulukları görülmektedir. Kermes meşesi (*Quercus coccifera*), sahada alçak rakımlarda en yoğun bitki türü olarak dikkat çekmektedir. Çünkü Akdeniz iklim etkilerinin görüldüğü sahaları yansıtan önemli bitki türü kermes meşesidir (Dağdaş ve Ünlü, 2002: 6). Bu nedenle Salda Gölü çevresinde kermes meşelerine sıklıkla rastlanılmaktadır.

Araştırma sahasının Salda Gölü kıyılarından uzak iç kesimlerinde karasallık etkisine bağlı olarak bozkır (step) adı verilen ot formasyonları görülmektedir. Ayrıca kekik (*thymus vulgaris* L.), geven (*astragalus glycyphyllos*.), ada çayı (*Salvia officinalis*), kedi otu (*valeriana officinalis*.), papatya (*matricaria chamomilla*.), gelincik (*papaver rhoeas*) gibi step türleri de sahada bulunmaktadır. Göle akan akarsu ve henüz göle girmemiş birikinti sularında ve yakın çevresinde su seven türlerden Su teresi (*nasturtium officinale*), Su maydanozu (*apium nodiflorum*), kanyaş (*phalaris arundinacea*), yakı otu (*epilobium hirsutum*), yarpuz (*mentha aquatica*), düğünçiçeği (*ranunculus* spp.), mine çiçeği (*veronica* spp.), taşkıran (*saxifraga* spp.), turnagagası

(geranium spp.), çançiçeği (*campanula cymbalaria*), kayışkıran (*ononis spinosa* subsp. *leiosperma*), karahindiba (*taraxacum* ve *cichorium* spp.) bitkileri bulunmaktadır (Burdur İli Bitki Envanteri, 2016: 54).

Araştırma sahasında yöreye özgü endemik bitki türleri de bulunmaktadır. Salda sığırkuyruğu (*verbascum dudleyanum*), sultan ipekçimi (*apera triaristata*), tuzcul sabun otu (*saponaria halophila*) ve kır sabun otu (*s. pamphylica*) (Bern Sözleşmesi Ek Liste 12'de yer alır), Salda geveni (*astragalus serpentinicola*), Salda ters lalesi (*fritillaria saldaensis*) ve Salda sığır kuyruğu (*verbascum flabellifolium*) türleri sadece Salda Gölü ve çevresine özgüdürler. Salda Gölü çevresinde uzun bir yaşam sürecine sahip olan ortamın ekolojik özelliklerini ve geçirdiği farklı dönemlerin izlerini taşıyan anıt ağaçlar bulunmaktadır. Sahada uzun yıllar yaşamış olan kokulu ardıç (*juniperus foetidissima* willd.), Salda çamı (*pinus nigra* arn. subsp. *pallasiana* (lamb.) holmböe), kara kavak (Osmanlı kavağı) (*populus nigra* L.) gibi anıt ağaçlar da bulunmaktadır (Burdur İli Bitki Envanteri, 2016: 54-55-284-287). Sahada bulunan endemik bitkiler ve anıt ağaçları, yörenin alternatif turizm potansiyeli kapsamında yapılabilecek botanik turları ile turistlerin ilgisini çekebilecektir.

2. Salda Gölü ve Çevresinin Beşeri Çevre Özellikleri

Araştırma sahasını oluşturan Salda Gölü ve çevresi, Yeşilova ilçesi sınırlarında yer almakta olup, bu saha eski çağlardan günümüze kadar çeşitli uygarlıkların egemenliğinde kalmış bir alandır.

Yeşilova ilçesinin kuruluşu milattan önceki yıllara kadar uzanmaktadır. İlçe sınırları içindeki Dereköy ve Gençali'de yapılan yüzey araştırmalarında Kalkolitik Dönem (M.Ö.5000) çanak çömlekleri bulunmuştur. Tarihin değişik dönemlerinde Lidyalıların, Perslerin, Romalıların ve Selçukluların egemenliğine girmiştir. İlçenin şu anki yerinde kurulması ise; 1190'lı yıllardan sonra başlamış ve ilçe 1071 Malazgirt savaşından sonra 1093 tarihinde Türklerin eline geçmiştir. O tarihlerde Bizanslılar ile bu bölgede yaşayan Türkmenler arasında küçük çaplı çatışmalar yaşanmış ise de, 1190 tarihinde Alman İmparatoru Frederik Barbaros haçlı ordusunun başında bu bölgeye kadar gelmiştir. Konya Sultanı tarafından gönderilen Osman Bey ve Hüsametdin Bey adlarındaki iki serdar, Aleksi'yi her iki yönden sıkıştırmışlardır. Osman Bey, günümüzdeki Harmanlı köyü yakınlarındaki Harmanlı boğazında, düşman askerlerini

sıkıştırılmış, Gençali, Karaatlı, Gökçe isimindeki Çeribaşları şiddetli hücumlarla düşmana bu bölgede kuvvetli bir satır atmışlardır. Muharebenin en çetin geçtiği yer Köpekbeli civarı olmuştur. Köpekbeli savaşında ağır yaralanan Osman Bey'e Salda Gölü'nün Eşeler Dağı'nın kuzeydoğu sırtlarında bugünkü Sultan Pınarı namı ile anılan yerde revirde tedaviye alınmıştır (Anonim, 2015 aktaran: Gövdere vd. 2016: 83). Bu nedenle genç komutana Selçuklu Sultanı tarafından sultanlık payesi ile ödüllendirilmiş olması nedeniyle burada bulunan pınar ve semt, Sultan Pınarı adıyla anılmaktadır. Yine aynı savaşta Bizans askerleriyle savaşırken satır kullanılması ve düşmana burada satır atılarak zayıf verilmesi nedeniyle ilçeye "Satırlar" denmiştir (Anonim, 2008: 231 aktaran: Gövdere vd. 2016: 83).

1288 tarihli Salnameye göre Satırlar köyü 33 haneli ve 120 nüfuslu idi. 1305 tarihli Salnamede de; Erle nahiyesinde 148 misafirhane. 18 un değirmeni, 6 dükkan, 1 han, 1 lokanta, 26 cami, 19 sübyan mektebi, 8 tekke, 3 türbe, 38 çeşme ve 26 çamaşırhane olduğu kaydedilmiştir. Erle, 1478 ve 1522 yılında kaza olarak geçmesine rağmen 1568 senesinde nahiyeye olarak kaydedilmiştir. Kaza adı olmasına rağmen söz konusu yüzyıllarda Erle isimli belli bir yerleşim yeri yoktur. XV. ve XVI. yüzyılda Hamit sancağına bağlı Erle nahiyesi iki ayrı coğrafi bölgeden oluşturulmuştur. Birinci bölge, Yeşilova'dan Burdur gölü istikametindeki çizginin kuzeyinde kalan kısımdı. Bugün Erle ovası olarak bilinen Salda gölü ile Yarışlı gölü arasındaki ova Erle kazasına bağlı değildi. Burası Yavice nahiyesi olarak Karaağaç-1 Gölhisar kazasına bırakılmıştı. İkinci bölge ise Salda gölünün kuzeybatı istikametindeki dağlık arazi ile Hambat ovasından oluşmakta olup Hambat ovasındaki yerleşim, çok eskilere dayanmaktadır. Ovadaki höyükler, buradaki iskânın çok eski dönemlere kadar gittiğini göstermektedir. Birçok Türkmen aşiretinin yaşam sahası olan Söğüt, Düden ve Şaryeri köylerini de içine alan bu dağlık arazinin Karaağaç-1 Gölhisar kazası ile sınırını Elmadağ'ı oluşturmaktaydı. Günümüzde bu bölge Çardak ve Bozkurt ilçelerinin sınırlarına dahildir (Ertaş, 2012: 153-164).

Günümüzde Erle, Salda ile Yarışlı gölü arasındaki mıntıkanın ve ovanın adı olarak bilinmektedir. XVI. yüzyılda Erle, Salda ile Yarışlı gölü arasındaki ovanın hemen kuzeyindeki Dereköy, Beyköy, Alanköy, Akçaköy, Örencik ve Bayındır köyleri ile Akgöl'ü içine alan bölge ile Hambat yöresini içine alan coğrafyanın adıdır. Erle nahiyesi, bölgenin yakınında kazaların oluştuğu gerekçe gösterilerek 19 Temmuz 1936

tarihinde İçişleri Bakanlığının aldığı kararla kaldırılmıştır. Nahiye, 43 köyü ile birlikte Burdur'a bağlanarak "Yeşilova" adıyla ilçe statüsüne kavuşmuştur. Erle nahiyesinin bazı köyleri zaman içerisinde Denizli iline ve bazı köyleri de Burdur iline verilmiştir (Anonim, 2015 aktaran: Gövdere vd. 2016: 84). Salda Köyü 1936' ya kadar Denizli İlinin Acıpayam ilçesine bağlı kalmış, 1936'da Yeşilova ilçesinin kurulmasıyla beraber Yeşilova ilçesine bağlanmıştır. 03 Haziran 1991 tarihinde Salda Köyünde, Salda Kasabası olarak ilk defa belediye kurulmuştur. 2014 yılında nüfusu 2000'in altında kaldığı için tekrar köy statüsüne dönüştürülmüştür. Güney Köyü de uzun süre nüfusu fazla olduğu için kasaba iken 2014 yılında nüfusu 2000'in altına indiği için 6360 sayılı kanunla Güney Belediyesi kapatılmış ve köy statüsüne tekrar dönüştürülmüştür. Günümüzde Yeşilova ilçesi' ne bağlı bir merkez kasabası ve 36 köy yerleşmesi bulunmaktadır.

Yeşilova ilçesinin toplam nüfus miktarı ve nüfus artışları sayım devrelerine göre eşit dağılımlar göstermemektedir (Tablo 1.4). Bunun en önemli nedeni, idari merkezlerin değişmesinden kaynaklanmaktadır. Günümüzde Yeşilova ilçesi sınırlarında bulunan araştırma sahası, 1927 yılında Garbikaraağaç adıyla Denizli iline bağlıydı. 1935'te Satırlar adlı merkez ve 38 köyü ile Denizli ili- Acıpayam ilçesine bağlı olan saha, 1936 yılında Yeşilova ilçe merkezi ve 62 köyü ile Burdur iline bağlı bir ilçe haline getirilmiştir. Ancak ilerleyen yıllarda Yeşilova ilçesine bağlı köylerin bazıları Burdur ili Tefenni ve Karamanlı ilçeleri, Denizli ili- Acıpayam ilçesine bağlandığı için Yeşilova ilçesine bağlı köy sayısı tekrar azalarak günümüzde 36'ya kadar düşmüştür. Bu durum sahanın yıllara göre nüfus artışında değişiklikler görülmesine neden olmuştur.

Yeşilova'nın 1936 yılında ilçe statüsü kazanması nedeniyle sahanın nüfus analizleri, daha doğru sonuçlar elde edebilmek için 1940 yılından itibaren yapılmıştır. Yeşilova kasabası nüfusunun 78 yıllık dönemine baktığımızda nüfusunun sürekli azaldığı gözlenmektedir. 1945 yılından günümüze kadar ilçe merkezinin nüfusu genel olarak artış göstermiş olmakla birlikte, en yüksek nüfus artışının görüldüğü dönemlerden ilki 1970- 1980 arasındadır. Nitekim 1970'de 2910 kişi olan nüfus, 1975'de 3685'e, 1980'de 4399'a, 1985'de 5131, 1990'da 5609, 2000 yılında ise 6423 kişiye ulaşmıştır. Ancak 2007 yılı nüfus sayımında toplam nüfus miktarı azalmıştır. Kasabada en az nüfus artışının görüldüğü dönem 2000-2007 yılları arasındadır. Nitekim 2000 yılında 6423 kişi olan kasaba nüfusu, 2007 yılında 4684 kişiye kadar gerilemiştir. Bu

durum üzerinde kasabadaki doğum oranlarının azalması, çeşitli göçler ve 2007 yılında adrese dayalı nüfus kayıt sistemine geçilmesiyle birlikte daha doğru ve net sonuçların ortaya çıkmış olmasıyla açıklanabilmektedir. Fakat Yeşilova kasabasının nüfus sayım dönemleri içerisinde 2012-2013 yılları arasında en yüksek nüfus artışı gerçekleşmiştir. Nitekim 2012 yılında 4840 kişi olan nüfus, 2013 yılında 886 kişi artarak 5726 kişiye ulaşmıştır. 2013 yılından günümüze kadar ise ilçe merkezinin toplam nüfus miktarı tekrar azalışa geçmiş olup, 2018 yılında kasaba nüfusu 5520 kişidir.

Yeşilova kasabası ile köy yerleşmelerinin nüfusları ayrı ayrı ele alındığında artış oranlarının farklı olduğu görülmektedir. Köy nüfuslarının sayım yıllarına göre gösterdiği değişiklikler incelendiğinde, ilk dikkati çeken özellik yıllık nüfus artış hızlarının oldukça yavaş olmasıdır. Yeşilova kasabasına bağlı köy yerleşmelerinin nüfusu 1940 yılında 23 743, 1950 yılında 20 508, 1975 yılında ise 26 025 kişiye ulaşmıştır. Buna karşılık 1980 yılında 24 590 kişiye düşen köy nüfusları, 1990 yılında 19 048 kişiye, 2000 yılında 15 750 kişiye ve 2018 yılında ise 9 937 kişiye kadar gerilemiştir (Tablo 1.4 ve Grafik 1.3).

Tablo 1.4: Yeşilova Kasabası, Köyler ve İlçe Nüfus Miktarları (1940-2018).

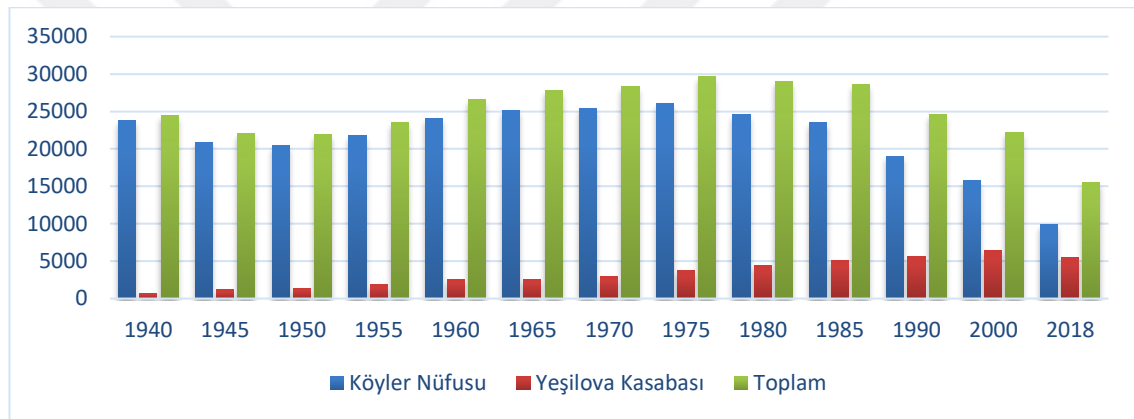
Sayım Yılı	Yeşilova Kasabası Nüfusu			Köyler Nüfusu			İlçe Nüfusu		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
1940	355	370	725	11 235	12508	23 743	11 590	12 878	24 468
1945	574	591	1165	10 133	10782	20 915	10 707	11 373	22 080
1950	680	695	1375	10 003	10505	20 508	10 683	11 200	21 883
1955	971	850	1821	10 552	11189	21 741	11 523	12 039	23 562
1960	1354	1148	2502	11 699	12407	24 106	13 053	13 555	26 608
1965	1400	1188	2588	12 181	13013	25 194	13 581	14 201	27 782
1970	1505	1405	2910	11 939	13508	25 447	13 444	14 913	28 357
1975	1892	1793	3685	12 771	13 254	26 025	14 663	15 047	29 710
1980	2263	2136	4399	11 839	12751	24 590	14 102	14 887	28 989
1985	2597	2534	5131	11 158	12346	23 504	13 755	14 880	28 635
1990	2891	2718	5609	8 971	10077	19 048	11 862	12 795	24 657
2000	3344	3079	6423	7 616	8134	15 750	10 960	11 213	22 173
2018	2692	2828	5520	4 767	5170	9937	7459	7998	15 457

Kaynak: DİE ve TÜİK verilerinden yararlanılarak derlenmiştir.

Araştırma sahasının toplam nüfusunun cinsiyet durumu incelendiğinde, kadın nüfusun fazla olduğu görülmektedir (Tablo 1.4). Yeşilova kasabası ve köyler nüfusunun cinsiyet oranları birbirine benzemekle birlikte bazı dönemlerde belirgin farklılıklar görülmektedir. 1940- 1950 yılları arasında kadın nüfus fazlalığı görülen araştırma sahasında 1955 yılından itibaren kadın ve erkek nüfus miktarı birbirine yakın olmakla birlikte Yeşilova kasabasındaki kadın nüfus fazlalığının yerini erkek nüfus almaya başlamıştır. İlk defa 1955 yılında ilçe merkezinde erkek nüfus artışa geçmiştir. Yeşilova kasabasının erkek nüfus miktarı 2018 tekrar azalışa geçmiştir. (Tablo 1.4). Köylerin nüfus miktarları içerisindeki kadın nüfus fazlalığı ise geçmişten bugüne kadar yerini korumaktadır.

Grafik 1.3: Yeşilova Kasabası ve Köyler Nüfus Oranları Grafiği (1940-2018).

Yeşilova ilçesinde, gerek kasaba nüfusu ve gerekse köylerin nüfusları azalmaktadır (Grafik 1.3). Bu durum üzerinde Yeşilova'nın ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayalı olduğu için başka geçim kaynağı bulunmayan yöre insanının başka kentlere göç etmesi ve Yeşilova kasabasına bağlı köylerin bazılarının başka ilçelere bağlanması sonucu köy sayısının 36'ya kadar düşmüş olmasının etkisi bulunmaktadır.

Doğumlar ve ölümler nüfusun temel değişkenlerindedir. Doğumlar, ölümler ve göçler nüfus miktarlarının değişmesinde etkili olan önemli nüfus hareketleridir. Doğumlar ve ölümler arasındaki fark, nüfus artışına veya azalışa neden olabilmektedir. Ayrıca doğumlar ve ölümler nüfusun cinsiyet, yaş yapısı ve dinamizmini de etkilemektedir. Araştırma sahası nüfusunun sosyal ve ekonomik özelliklerini ortaya koyabilmek için doğumlar ve ölümler hakkında bilgi vermek faydalı olacaktır. Sahanın doğum ve ölüm oranlarının açıklanabilmesi için TÜİK verilerinden yararlanılmıştır. Bu

verilere göre araştırma sahasında 2018 yılında 107 canlı doğum olayı gerçekleşmiştir. Bu doğumların 58'i erkek, 49'u kızdır. Buna göre, canlı doğum sayısının toplam nüfusa oranlaması sonucu elde edilen kaba doğum hızının ‰ 6.92 olduğu anlaşılmaktadır. 2018 yılı Türkiye kaba doğum hızı ‰ 16.1 olup, araştırma sahasının kaba doğum hızı Türkiye'ye oranla oldukça düşüktür. Doğumlar ile ilgili göstergelerden bir diğeri de canlı doğum sayısının 15-49 yaş grubunu oluşturan kadın nüfusa bölünmesiyle elde edilen genel doğurganlık oranıdır. Araştırma sahasında bu oran, ‰ 40.19 olup, Türkiye ortalamasının yine altındadır.

Doğal nüfus artışının ortaya konulmasında ölüm oranlarının da bilinmesi gerekmektedir. Herhangi bir yılda ölen kişi sayısının toplam nüfusa bölünmesi ile elde edilen kaba ölüm oranı, sahanın ölüm oranları hakkında önemli bir veridir. Burdur İl Sağlık Müdürlüğü ve TÜİK verilerine göre 2018 yılında Yeşilova ilçesi genelinde 195 kişi ölmüştür. Bu verilere göre araştırma sahasındaki kaba ölüm oranının ‰ 12.57 olduğu görülmektedir. Bu rakamlar tek yıllık verilere olup yanıltıcı payı bulunabilmektedir. Ancak sahanın kaba ölüm oranı, Türkiye kaba ölüm oranına (‰ 5.3) göre yüksektir. Genel ölüm oranları ve bebek ölüm oranları bir toplumun gelişmişlik düzeyi hakkında bilgi vermektedir. Yeşilova ilçesi genelinde TÜİK 2018 yılı verilerine göre 0-4 yaş diliminde sadece 1 bebek ölüm olayı gerçekleşmiştir. Buna göre bebek ölüm oranı ‰ 1.2 kadar olup, Türkiye ortalamasından (‰ 11.2) çok daha iyi durumda olduğu görülmektedir.

Nüfus değişimi üzerinde önemli rol oynayan göçler, nüfus ile kaynaklar arasında daha iyi bir denge sağlanması için kendiliğinden meydana gelen hareketler sonucunda bir idari sınırı geçerek oturma yerini devamlı ya da uzun süreli olarak değiştirme olarak yorumlanmaktadır (Tümertekin ve Özgüç, 2002: 308). Ülkemiz genelinde olduğu gibi araştırma sahasında da göç hareketine katılanların sayısı ile yurt içi ve yurt dışında hangi merkezlere göç edildiği hakkında kesin rakamsal değerlere ulaşmak mümkün değildir. Genel nüfus sayımları ve adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçlarının köy veya ilçe yönetim birimleri bazında göç hareketini belirleyecek şekilde düzenlenmemesi nedeniyle gerekli bilgilerin TÜİK' ten temin edilememesi göçler hakkında rakamsal bilgiye ulaşmayı zorlaştıran önemli bir etkidir. İlçe genelindeki göçlerin ağırlıklı kısmı iç göç hareketi şeklinde gerçekleşmektedir. İlçe merkezi ve çevresindeki köylerden yapılan göçlerin büyük kısmı daha iyi ekonomik ve sosyal imkanların sunulduğu yakın

çevredeki il merkezlerine doğrudur. İlçenin göç vermesinin en önemli nedeni ise ilçede ekonominin ağırlıklı olarak tarım ve hayvancılığa dayalı olması nedeniyle gelir yetersizliğinin ortaya çıkmasıdır. İlçede yaşayan halkın bir kısmının Yeşilova ilçesine göre daha gelişmiş olan ve daha iyi sosyoekonomik imkanlar sunan Denizli ve Antalya il merkezlerine doğru göç etmektedirler. Denizli ve Antalya il merkezlerini tercih etmelerindeki en önemli neden Yeşilova ilçe merkezine yakın konumda bulunmaları ve sosyoekonomik açıdan daha iyi imkanlar sunmalarıdır.

Yükseköğretim kurumu olarak Yeşilova ilçesinde Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversite'ne bağlı İsmail Akın Meslek Yüksek Okulunun 2017 yılında açılması ile birlikte ilçeye dışarıdan mevsimlik öğrenci göçleri gelmiştir. Şu an iki bölüm ile yaklaşık 85 öğrenciye eğitim hizmeti vermekte olan meslek yüksek okulunun öğrencilerinin büyük kısmı Yeşilova ilçesinden olsa da Burdur iline bağlı diğer ilçelerden ve az da olsa farklı şehirlerden gelen öğrenciler bulunmaktadır. Öğrenciler Eylül- Temmuz ayları arasında ilçede olup genellikle yaz tatillerinde ilçeden ayrılmaktadırlar. Öğrencilere hizmet amaçlı çeşitli kafeteryalar, apartlar, yurtlar halk tarafından açılmış olup, ilçe halkının ekonomik hayatına katkı sağlamıştır. Araştırma sahasında yerinde yapılan tespitler sonucu Salda Gölü'nün turizm çekiciliğine bağlı olarak yaz ve kış mevsimlerinde geçici olarak nüfus artışı yaşanmaktadır. Bu nüfus artışı mevsimlik turizm göçleri şeklinde gerçekleşmektedir.

Nüfusun cinsiyet ve yaş yapısı ile, nüfusa ilişkin bazı sosyal ve ekonomik sorunların bilinmesi, bölgeyle ilgili planlama kararlarının alınması ve uygulamaların başarıya ulaşması açısından büyük önem taşımaktadır (Yılmaz, 2009: 48). Nüfusun cinsiyet ve yaş yapısı üzerinde doğumlar, ölümler, göçler, savaşlar etkili olmaktadır. Nüfusun miktarı ve cinsiyet durumu yanında, nüfusun yaş grupları ve yaş gruplarına göre dağılmış nüfus miktarının da bilinmesi sahanın demografik, askeri, sosyal ve ekonomik özelliklerinin belirlenebilmesi bakımından önemlidir. Özellikle sahaya yönelik eğitim ve sağlık kurumlarının açılması ile gerekli personellerin temin edilmesi açısından nüfusun yaş gruplarına göre dağılışının bilinmesi gerekmektedir.

Araştırma sahasının TÜİK 2018 yılı verilerine göre 0-4 yaş arası doğum oranları ve bebek nüfusunun düşük olduğu görülmektedir (Şekil 1.3 ve Tablo 1.5). 0-4 yaş grubu, toplam nüfusun yalnızca % 3,8'ini oluşturmaktadır. Bu durum üzerinde sahadaki

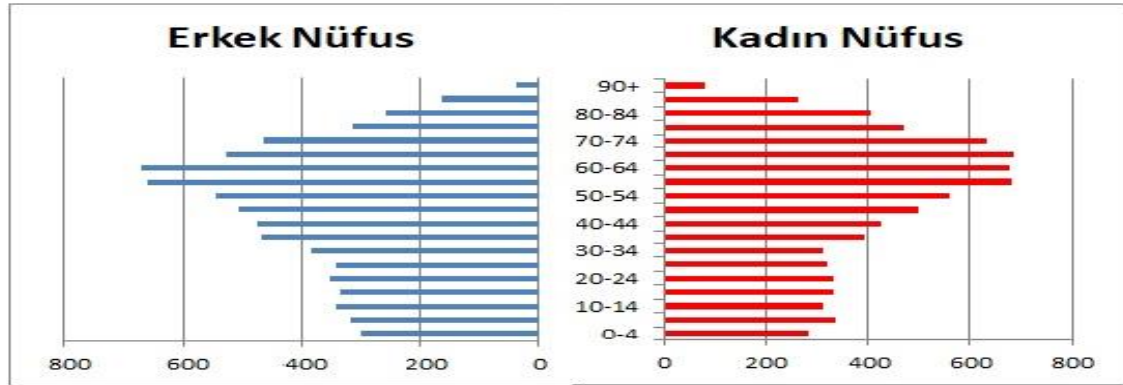
ailelerin geçim sıkıntıları yaşıyor olmalarının etkisi bulunmaktadır. Sahadaki toplam nüfus içerisinde en büyük pay % 8,7 ile 55-64 yaş arası nüfustur. En az pay ise % 0,8 ile 90 yaş ve üzeri nüfusa aittir. Yeşilova ilçesinin yaş gruplarına göre nüfus dağılışı tablosu incelendiğinde toplam nüfus içerisindeki genç nüfusun az olduğu ve saha nüfusunun yaşlanma eğilimi gösterdiği görülmektedir. Araştırma sahasındaki nüfusun 0-49 yaş grubunda erkek nüfusun fazla olduğu ancak 50 yaş ve üzeri yaş gruplarında kadın nüfusun daha fazla olduğu görülmektedir. Bu durum üzerinde kadınlardaki ortalama yaşam süresinin daha uzun olması önemli bir etkidir.

Tablo 1.5: Yeşilova İlçesi Nüfusun Yaş ve Cinsiyet Bileşimi (2018).

Yaş Grupları	Erkek Nüfus	%'si	Kadın Nüfus	%'si	Toplam	%'si
0-4	301	51,5	284	48,5	585	3,8
5-9	316	48,5	336	51,5	652	4,2
10-14	341	52,2	312	47,8	653	4,2
15-19	335	50,2	332	49,8	667	4,3
20-24	351	51,5	331	48,5	682	4,4
25-29	343	51,8	319	48,2	662	4,3
30-34	383	55,3	310	44,7	693	4,5
35-39	467	54,2	395	45,8	862	5,6
40-44	474	52,7	425	47,3	899	5,8
45-49	506	50,4	497	49,6	1003	6,5
50-54	543	49,3	558	50,7	1101	7,1
55-59	660	49,1	683	50,9	1343	8,7
60-64	671	49,8	677	50,2	1348	8,7
65-69	528	43,5	685	56,5	1213	7,8
70-74	465	42,4	632	57,6	1097	7,1
75-79	315	40,0	472	60,0	787	5,1
80-84	259	38,9	407	61,1	666	4,3
85-89	163	38,3	262	61,7	425	2,8
90+	38	32	81	68	119	0,8
Toplam	7 459	48,3	7 998	51,7	15 457	100

Kaynak: TÜİK verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Şekil 1.3: Yeşilova İlçesi Nüfusunun Yaş ve Cinsiyet Piramidi (2018).

Nüfusun dar aralıklı gruplandırması yanında; 0-14, 15-64 ve 65+ şeklinde geniş aralıklı gruplandırılması da yapılmaktadır. Bu sınıflandırma aktif ve bağımlı nüfusun belirlenmesi açısından önemlidir. Araştırma sahasının geniş aralıklı yaş gruplandırmasına göre nüfus dağılışı incelendiğinde, toplam nüfusun % 12,2'sini 0-14 yaş grubu, % 59,9'unu 15-64 yaş grubu ve % 27,9'unu ise 65 yaş ve daha yukarı nüfus oluşturmaktadır (Tablo 1.6 ve Grafik 1.4).

Tablo 1.6: Yeşilova İlçesi Nüfusunun Geniş Aralıklı Yaş Gruplandırması (2018)

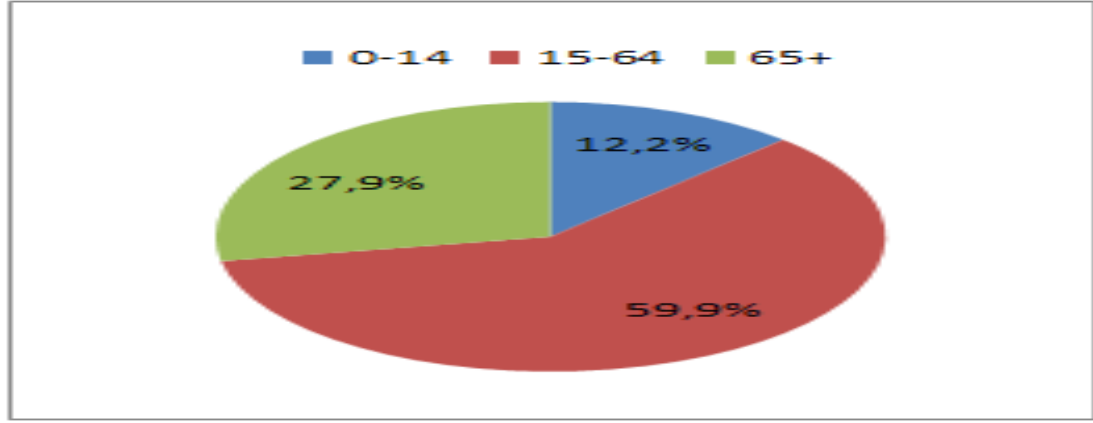
Yaş Grupları	Erkek Nüfus	%'si	Kadın Nüfus	%'si	Toplam	%'si
0-14	958	50,7	932	49,3	1890	12,2
15-64	4733	51,1	4527	48,9	9260	59,9
65+	1768	41,0	2539	59,0	4307	27,9
Toplam	7 459	48,3	7 998	51,7	15 457	100,0

Kaynak: TÜİK verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Geniş aralıklı gruplandırma sonuçlarına göre sahanın 0-14 yaş arası genç nüfus oranının düşük olduğu ancak 15-64 yaş arası aktif nüfusun fazla olduğu görülmektedir. Aktif nüfusun fazla olması sahanın gelişimi ve iş gücü açısından önemli olmakla birlikte sahadaki doğum oranları ve genç nüfusun az olması nedeniyle saha nüfusu yaşlanma eğilimindedir. Bu durum gelecekte sahanın sosyoekonomik gelişimi üzerinde olumsuz etkiye neden olacaktır. Ayrıca 2018 yılı verilerine göre sahanın toplam nüfusu içerisinde % 59 ile 65 yaş ve daha yukarı yaş grubunun büyük kısmını kadın nüfus oluşturmaktadır.

olup, 0-14 ve 15-64 yaş gruplarındaki nüfusun çoğunluğunu çok büyük bir fark olmamakla birlikte erkek nüfus oluşturmaktadır (Grafik 1.4).

Grafik 1.4: Yeşilova İlçesi Nüfusunun Geniş Aralıklı Yaş Gruplandırılması (2018).

Araştırma sahasının sosyal ve ekonomik gelişimi üzerinde nitelikli nüfusun bulunması etkili olacaktır. Bu nedenle sahadaki nüfusun eğitim düzeyi ve eğitim kalitesinin yüksek olması önemlidir. Araştırma sahasında 2018-2019 eğitim öğretim yılında 6'sı Yeşilova ilçe merkezinde ve 3'ü köylerde olmak üzere toplam 9 eğitim kurumu bulunmakta olup toplam 1272 öğrenci öğrenim görmektedir. Bu eğitim kurumlarında görev yapan toplam öğretmen sayısı ise 122'dir (Tablo 1.7).

Tablo 1.7: Yeşilova İlçesindeki Okulların Genel Durumu (2018).

Eğitim Kurumunun Bulunduğu Yer	Eğitim Kurumu	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
Yeşilova/ Merkez	Yeşilova Anaokulu	35	4
Yeşilova/ Merkez	Hürriyet İlkokulu	354	24
Yeşilova/ Merkez	100.Yıl İlkokulu	103	5
Yeşilova/ Merkez	Merkez Ortaokulu	302	28
Yeşilova/ Merkez	Yeşilova İmam Hatip Ortaokulu	127	12
Yeşilova/ Merkez	Yeşilova Çok Programlı Anadolu Lisesi	104	22
Yeşilova/ Akçaköy	Akçaköy Ortaokulu	129	16
Yeşilova/ Dereköy	Dereköy İlkokulu	53	5
Yeşilova/Yarışlı Köyü	Yarışlı İlkokulu	65	6
Toplam		1272	122

Kaynak: Yeşilova İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü verilerinden derlenmiştir.

Yeşilova ilçesine bağlı Akçaköy, Dereköy ve Yarışlı köyleri dışındaki diğer 33 köyde öğrenci sayısı az olduğu için günümüzde hala taşınmalı eğitim yapılmaktadır.

Araştırma sahasında yüksek öğretim kurumu olarak 2017-2018 eğitim öğretim yılında açılan Yeşilova İlçe merkezinde Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'ne bağlı İsmail Akın Meslek Yüksek Okulu bulunmaktadır. İki yıllık ön lisans düzeyinde eğitim veren yüksekokul, 2017-2018 eğitim öğretim yılında 20 öğrenci ile Turist Rehberliği programında eğitim öğretime başlamıştır. 2018-2019 eğitim öğretim yılında ise Turizm ve Otel İşletmeciliği programı açılmış olup, yüksek okul bugün 85 öğrenci ile eğitim öğretime devam etmektedir. Bu okulda turizm ile ilgili mesleki bölümlerin açılması hem Salda Gölü ve çevresinin turizm potansiyelinin tanınıp geliştirilmesinde eğitimli insanların yetişmesine ve sahaya diğer yerleşmelerden yapılan öğrenci göçleri ekonomik katkı sağlayacaktır.

Yeşilova ilçesinin eğitim ve kültür seviyesinin yükselmesine yardımcı olan kurumlardan bir diğeri de ilçe merkezinde bulunan Halk Eğitim Merkezidir. Bu kurumda 5 öğretmen görev yapmakta olup her yıl halka yönelik okuma-yazma, resim, dikiş-nakış, seramik, müzik gibi çeşitli sosyo-kültürel ve mesleki alanlarda kurslar düzenlenmektedir.

Araştırma sahasının eğitim düzeyinin gösteren en önemli göstergelerden biri de okur- yazarlık oranıdır. TÜİK 2018 yılı verilerine göre Yeşilova ilçesindeki 0-6 yaş grubun üstündeki nüfusun toplamı 14 872 kadardır. Bu nüfusun 13 881'i okuma yazma bilirken, 589 kişi bilmemektedir. Günümüz zamanında sahada toplam 589 kişinin okuma yazma bilmemesi sahanın sosyoekonomik gelişim düzeyi açısından büyük bir kayıptır.

Araştırma sahasındaki sağlık hizmetleri, çevre köy yerleşmeleri için merkez konumunda yer alan Yeşilova ilçe merkezinde yoğunlaşmaktadır. Yeşilova ilçesi ve ilçeye bağlı köylere sağlık konusunda hizmet veren en önemli kuruluş Yeşilova Devlet Hastanesidir. Yeşilova Devlet Hastanesi 2010 yılında yeni yapılan binasına taşınarak hizmet vermeye başlamıştır. Bugün 2840 metrekarelik alana sahip olan hastanede 24 Yatak kapasitesi ve 1 adet ameliyathaneye sahip olup çeşitli alanlarda sağlık hizmeti vermektedir. Bu hastane Yeşilova ilçe merkezi dışında ilçeye bağlı köylere de sağlık hizmeti vermektedir. Bu durum, coğrafi konumu itibariyle merkezilik özelliği

göstermesi ve gerek donanım gerekse de doktor ve yardımcı personel açısından en büyük sağlık kuruluşu olmasından kaynaklanmaktadır. Hastanede 2018 yılı itibariyle cerrahi birimlerde 1 uzman doktor, çocuk sağlığında 1 uzman doktor, iç hatalıklarında 1 uzman doktor, acil bölümünde 6 pratisyen doktor ve diş hekimliği bölümünde 2 diş hekimi hizmet vermektedir. Ayrıca hastanede 20 hemşire, 1 anestezi teknikeri ve 5 diğer yardımcı personel bulunmaktadır. Ancak Yeşilova Devlet Hastanesi gerek bazı branşlarda uzman doktor ve gerekse fiziki donanım eksikliği nedeniyle tam teşkilatlı bir hastane değildir. Özellikle belirtilen bu sebeplerden dolayı hastanede çok önemli düzeydeki ameliyatlar yapılamamaktadır.

Yeşilova ilçe merkezinde, hastaneden başka sağlık hizmeti sunan bir Toplum Sağlığı Merkezi ve bir Aile Sağlığı Merkezi de bulunmaktadır. Toplum Sağlığı merkezinde 2 doktor, 2 hemşire, 1 ebe ve 3 köy ebesi, 2 sağlık teknikeri bulunmaktadır. Toplum Sağlığı Merkezi, halka yönelik çeşitli sağlık taramaları yapmakta ve halk sağlığı hakkında çeşitli bilgiler vermektedir. Aile Sağlığı Merkezinde ise halk aile hekimine muayene olmakta ve ihtiyaçlarına göre küçük çaplı sağlık taramaları ve testleri yapılmaktadır. Aile Sağlığı Merkezinde 2 pratisyen doktor, 2 hemşire, 1 ebe, 2 köy ebesi ve 1 köy hemşiresi, 1 sağlık memuru, 1 çevre sağlığı memuru çalışmaktadır. Toplum Sağlığı Merkezi ile Aile Sağlığı Merkezinde çalışan köy ebeleri ve hemşireleri, Yeşilova ilçesine bağlı nüfusu yoğun köyler için görevlendirilmişlerdir. Ayrıca aile sağlığı merkezi, anne- çocuk sağlığı ile ilgili kontroller ve çeşitli taramalar yapılarak aileler bilgilendirilmektedir.

Nüfusu fazla olan Akçaköy, Dereköy, Yarışlı ve Güney köylerinde küçük çaplı sağlık evleri bulunmakta olup köy ebe ve hemşireleri her gün söz konusu köylerde sağlık hizmeti vermektedirler. Yeşilova ilçesine bağlı nüfusu az olan diğer köylere ise köyün nüfus miktarı ve halkın sağlık sorunları bilgisine göre iki veya üç haftada bir ebe, hemşire ve aile hekimleri sağlık hizmeti vermek üzere köylere gitmektedirler. İlçeye bağlı birçok köyde herhangi bir sağlık kurumu bulunmamakta veya bulunan sağlık kurumları da nüfus azaldığı için kapanmakta ya da sağlık personeli bulunmamaktadır.

Araştırma sahasında nüfus, düzensiz ve eşit olmayan bir dağılım göstermektedir. Salda Gölü çevresi ve anayol bağlantılarına yakın konumda bulunan köyler ile Yeşilova ilçe merkezinde nüfus yoğunlaşırken, dağlık kesimlere gidildikçe daha seyrek bir

nüfuslanma görülmektedir. Dolayısıyla araştırma sahasında nüfusun dağılışında yeryüzü şekilleri, yükselti, iklim elemanları, su kaynakları ve orman örtüsü gibi doğal çevre faktörleri ile ticaret, turizm, madencilik, ulaşım imkanları gibi beşeri coğrafya faktörlerinin de etkisi bulunmaktadır. Ayrıca nüfusun dağılışı üzerinde sahada gerçekleşen göç hareketleri de etkilidir.

Araştırma sahasında nüfusun yoğunlaştığı alanlar genel olarak üç ayrı kesimde toplanmıştır. Bunlardan birincisi, Yeşilova ilçe merkezidir. İlçe merkezinde ticaret, ulaşım imkanları, esnafılık gibi çeşitli ekonomik faaliyetler ve eğitim, sağlık gibi sosyal imkanlar sahanın diğer kesimlerine göre daha çok geliştiği için nüfus yoğunlaşmıştır. İkinci yoğun nüfuslu alan ise Salda Gölü'ne yakın konumda bulunan Doğanbaba, Salda ve Kayadibi Köyleridir. Bu köyler özellikle yaz aylarında Salda Gölü'nün turistik potansiyeline bağlı olarak geçici nüfus artışı yaşamaktadır. Kayadibi Köyü yoğun nüfusu ile 2012 yılından itibaren Yeşilova ilçe merkezinde mahalle yerleşmesi olmuştur. Üçüncü yoğun nüfuslu alan ise, elverişli bir coğrafi konuma sahip olan yerleşmelerdir. Bu yerleşmeler Denizli, Burdur, Isparta gibi yakın konumda bulunan il merkezlerine giden ana yol güzergahları çevresinde konumlandıkları için daha çok gelişmiş ve nüfus yoğunlaşmıştır. Araştırma sahasında bulunan Güney Köyü, Denizli il merkezine giden yol güzergahı üzerinde bulunması nedeniyle ulaşım ve çeşitli ekonomik faaliyetler daha çok gelişmiş ve nüfusu artmıştır. Uzun süre belediye kurulmuş ve kasaba yerleşmesi kabul edilmişken 2014 yılından itibaren nüfus azaldığı için köy statüsüne tekrar dönüştürülmüştür. Ayrıca Başkuyu, Bedirli, Çaltepe, Harmanlı ve Yarışlı Köyleri de araştırma sahasında nüfusun yoğunlaştığı diğer bir alanı oluştururlar. Bu köylerin yoğun nüfuslanmasında da yine başta tarımsal üretim olmak üzere ekonomik faaliyetlerin diğer köylere göre daha çok gelişmiş olması ile ilgilidir.

Eğim ve yükselti değerlerinin arttığı arazilerde ekip-biçme faaliyetleri sınırlandığı için dağlık alanlarda nüfus azalmaktadır. Araştırma sahasındaki Eşeler Dağı çevresinde nüfus azalmaktadır. Bu arazide yükseltinin artması ve karasal iklim şartlarının daha da belirginleşmesine bağlı olarak yerleşme ile tarımsal faaliyet alanları da kısıtlandığı için nüfus sınırlanmıştır.

Köy yerleşmelerinin nüfus büyüklükleri genel olarak oldukça düşüktür. Salda Gölü kıyısına ve anayol güzergahlarına yakın konumda bulunan köyler dışında diğer

köyler de nüfus belirgin şekilde azalmaktadır. Özellikle Beyköy, Elden, Karaköy, Niyazlar, Onacak, Taşpınar, Yukarıkırılı Köylerinin toplam nüfusu TÜİK 2018 yılı verilerine göre 100 kişiden daha azdır. Bu köyler, araştırma sahasında nüfusun en seyrek olduğu yerleşme alanlarıdır. Nüfusun bu kesimde seyrek olmasının nedenleri, geçim sıkıntısı nedeniyle halkın yakın konumdaki diğer köylere ve ilçe merkezine doğru yaptıkları göçlerdir. Köy yerleşmelerinin büyük bir kısmının nüfusu 500 kişiden azdır.

Yeşilova ilçe merkezi 7 mahalleden oluşmakta olup, günümüzde merkeze bağlı olan Kayadibi, Karaatlı ve Değirmen mahalleri eski yıllarda köy yerleşmeleri idi. Bu köylerin nüfuslarının artıp mahalleye dönüşerek ilçe merkezine bağlanmalarındaki en önemli etken köylerin merkezilik özelliği göstermesidir. İlçe merkezinde TÜİK 2018 yılı verilerine göre nüfusun büyük kısmı (1544 kişi) Merkez Mahallesinde yaşamakta olup, bunu Koyunlar Çeşme Mahallesi (1306 kişi), Emek Mahallesi (976 kişi), Kayadibi Mahallesi (587 kişi) ve Bahçelievler Mahallesi (556 kişi) izlemektedir. Diğer mahallelerin nüfusları 500 kişiden daha azdır.

Yeşilova ilçesinin 2018 yılı itibariyle 15457 kişilik nüfusa ve toplam 1108 km² lik yüzölçümüne sahip olup, aritmetik nüfus yoğunluğu 14 kişi/ km²'dir. Saha 1940 yılında daha fazla köye sahip olduğu için yüzölçümü 1700 km² toplam nüfusu 24468 iken de nüfus yoğunluğu 14 kişi/ km² idi. Günümüzde sahanın toplam nüfusu ve bazı köylerin bağlı olduğu idari merkezlerin değişmesi sonucu yüzölçümü daraldığı için nüfus yoğunluğu yine aynı kalmıştır.

Yerleşme teriminin en dar anlamı, oturlan ve barınılan bir barınma yeridir. Ancak geniş anlamda ise yerleşme, bir yararlanma ve ekonomik faaliyetlerde bulunma sahasıdır diye tanımlanabilir (Doğanay vd., 2011: 128).

Bilindiği üzere yerleşmeler devamlı (sürekli) ve geçici (mevsimlik) yerleşmeler olarak iki grupta ele alınır. Devamlı yerleşmeler, insanların bir yerleşim alanında sürekli kaldıkları yerleşmelerdir. Örneğin, şehir, kasaba, köy ve köy yerleşmelerini oluşturan mahalleler, sürekli yerleşme tiplerini meydana getirirler. Geçici yerleşmeler ise, özellikle kırsal kesimde tarım ve hayvancılık faaliyetlerini destekleyen, yılın belirli dönemlerinde kalınan yerleşmelerdir. Bağ- bahçe- tarla içinde veya kenarındaki yerleşmeler, yayla, güzle, kışlak, ağıl gibi yerleşmeler, geçici yerleşmeleri oluşturmaktadır (Özçağlar, 1997: 6-12).

Araştırma sahamızdaki yerleşmelerin büyük kısmı kır yerleşmeleri niteliğinde olup, sadece Yeşilova ilçe merkezi sahip olduğu fonksiyonları ve nüfusu açısından kasaba yerleşmesi özelliği göstermektedir. Kasaba yerleşmesi kabul edilebilmesi için o yerleşmede belediye teşkilatı kurulmuş ve belediye hizmetleri veriliyor olmalıdır. Ancak belediye teşkilatının kurulması ve yerleşmenin çeşitli şehirseller fonksiyonlar kazanabilmesi için belirli bir nüfusa da sahip olması gerekmektedir. Nüfus kriterinde tam bir birliktelik olmamakla birlikte kır ve şehir ayırımı konusunda bazı araştırmacılar, yanılma payının en az olması ve ülkemiz gerçeklerine uyması gibi nedenlerle 10000 nüfus limitini esas almaktadırlar (Darkot, 1972: 60 aktaran: Yılmaz, 2009: 77). Bu nedenle araştırma sahamızda belediye teşkilatı olan yerleşmelerden sadece Yeşilova ilçe merkezi bulunmakta olup, 2018 yılı nüfusu 5495 kişi olduğu için kasaba yerleşmesi olarak kabul edilmektedir.

Yeşilova ilçesinde kırsal yerleşmeler ağırlıkta olup, bu yerleşme türleri içerisinde bir kasaba, 36 köy ve 2 köye bağlı mezra yerleşmeleri bulunmakta ve devamlı yerleşme özelliği göstermektedirler.

Kırsal yerleşmeler, yerleşme dokusu bakımından da toplu veya dağınık dokulu olabilmektedir. Yerleşme çekirdeklerinin, yerleşme bölgeleri içindeki dağılışı düzeni, ya toplu, ya da dağınık olurlar. Bu iki sistemi birbirinden ayıracak birtakım kriterler yoktur. Ancak yine de, yerleşme çekirdeklerinin, tek tek yerleşme bölgesine dağıldığı ya da kümeler veya mahalle grupları oluşturacak şekilde yerleşme bölgesine serpiştirildiği yerleşme sistemine, **dağınık yerleşme** denir. Bu çekirdeklerin, bir arada çoğunlukla da ek yapıları ile aynı çatı altında toplandığı; çekirdekler birbirine eklenircesine yakın inşa edilmiş olan yerleşme sistemine ise, **toplu yerleşme** denilmektedir (Doğanay vd., 2011: 129).

Yerleşmelerin toplu veya dağınık olmasında sahanın jeomorfolojik özellikleri ve su kaynaklarına ulaşım imkanları da etkili olmaktadır. Genellikle yer şekillerinin düz ve su kaynaklarının sınırlı olduğu alanlarda toplu yerleşmeler, yer şekillerinin dağlık, engebeli ve su kaynaklarının bol olduğu yerlerde dağınık yerleşmeler görülmektedir.

Yeşilova ilçesi arazisinin büyük kısmı jeomorfolojik yönden ova özelliği arz ettiği için yerleşmeler toplu şekildedir. Su kaynakları yönünden zengin olan ilçede, su kaynakları kenarları ve ovalık alanlar yoğun nüfus ve yerleşmeye sahiptir. Bu saha

tarım ve hayvancılık gibi ekonomik faaliyetlerin yapılması ve ulaşımın daha kolay sağlandığı alanlar olup nüfus ve yerleşmenin toplanmasında önem arz etmektedir. Sahadaki köylerin büyük kısmı, dağ eteklerinde veya ovalık arazilerde kurulmuşlardır (Fotoğraf 1.1).

Fotoğraf 1.1: Dağ Eteği Yerleşmelerinden Bir Örnek (Yeşilova – Çaltepe Köyü)

Dağ eteği ve ovalık arazilerde kurulan köylerde tarım en önemli ekonomik faaliyettir. Hayvancılık faaliyetleri ise ikinci bir ekonomik faaliyet olarak yapılmaktadır. Köy konutları genel olarak tek katlı ev ve hayvan barınakları gibi eklentilerden oluşmaktadır. Eski konutlarda kerpiç yapılara, yeni konutlarda ise betonarme konutlara rastlanılmaktadır. Ayrıca nadiren iki veya üç katlı köy konutları da görülmektedir. Araştırma sahasının özellikle kuzey kesimini engebeli ve yüksek araziler oluşturmaktadır. Bu kesimde bulunan Eşeler Dağı çevresinde nüfus ve yerleşme elverişsiz coğrafi koşullar nedeniyle azalmaktadır.

Devamlı yerleşmelerden biri de araştırma sahasındaki mahallelerdir. Genellikle 15-20 ev ve eklentilerinden oluşan mahalleler idari bakımdan yakınındaki köye ve köy muhtarlığına bağlıdır. Mahalle yerleşmelerinde halk tarımsal faaliyetlerle uğraşmakta olup, insanların yıl boyu yaşadıkları sürekli kır yerleşmeleri özelliği göstermektedir.

Araştırma sahasındaki Güney Köyünde 2, Salda Köyünde 2 mahalle muhtarlığı bulunmaktadır. Güney ve Salda Köylerinde ikişer mahalle bulunmasının nedeni nüfus ve yerleşmenin yoğun olmasıdır. Ancak sahadaki diğer köyler tek bir merkezde kurulmuş olup, köye bağlı mahalle yerleşmeleri bulunmamaktadır.

Araştırma sahasındaki bir diğer yerleşme şekli mezralardır. Ev ve eklentilerinden oluşan ve daha çok hayvancılık faaliyetlerinin yapıldığı bu yerleşme türü Harmanlı köyüne bağlı Karaköy ve Yarışlı köyüne bağlı Tekke mezralarıdır. Ancak günümüzde Karaköy mezrası daha sonra nüfusu arttığı için Harmanlı Köyünden ayrılmış olup ayrı bir köy yerleşmesi niteliği kazanmıştır. Tekke mezra yerleşmesinin nüfus miktarı ve yerleşme sayısı da giderek azalmaktadır. Bu durumun nedeni, halkın yaşadığı geçim sıkıntıları nedeniyle çevreye doğru yaptıkları göç hareketleridir.

Yeşilova ilçesi sınırlarında bulunan Eşeler Yaylasında daha çok hayvancılıkla uğraşan halkın küçük çaplı evlerinden veya faaliyet sırasında kurulan çadırlardan oluşan yayla yerleşmeleri eski yıllarda mevcutken günümüzde bu saha, sahip olduğu iklim elemanları ve yer şekilleri özelliklerine bağlı olarak 2012 yılında kış turizm merkezi haline getirilmiştir. Bu durum yaylacılık faaliyetleri ile yayla yerleşmelerini ortadan kaldırmıştır.

Araştırma sahasındaki Yeşilova ilçe merkezi TÜİK 2018 yılı verilerine göre 5495 nüfusu bulunan ve daha çok kırsal özelliklerin ağır bastığı bir tarım kasabası özelliği gösterir. Yeşilova kasabasında km²'ye 14 kişi düşmektedir. Yeşilova ilçesinin 15 457 kişi olan nüfusunun yaklaşık üçte birini kasaba yerleşmesi olarak kabul edilen Yeşilova ilçe merkezi oluşturmaktadır. Bu durumun nedeni, ilçe merkezinde ekonomik faaliyetlerin köylere göre daha çok gelişmiş olmasıyla ilgilidir. Yeşilova kasabasında bir çarşı ve meydan bulunmakta olup, bu kesimde çeşitli iş yerleri, okullar ve hastaneler bulunmaktadır. Bu nedenle ilçenin çarşı ve meydan kesimi de halka sunduğu hizmetler sayesinde yoğun nüfuslanmıştır. İlçe merkezindeki konut tipleri genellikle az katlı olup, kırsal yerleşme alanlarındaki konut tiplerine benzerlik gösteren bir yapıdadır. Bu durumun nedeni, şehrsel fonksiyonların kasabada yeterince gelişme gösterememesinden kaynaklıdır.

Araştırma sahasının ekonomisi büyük ölçüde tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Tarımsal faaliyetlerin türünü sahanın doğal ve beşeri çevre şartları belirlemiştir. Bunların başında da yeryüzü şekilleri ile iklim faktörü gelmektedir. Yeşilova ilçesinde Erle ve Irla Ovaları önemli tarım alanlarıdır. Sahadaki ovalar zengin su kaynakları ile beslenmektedirler. Bu durum tarımsal verimi arttırmaktadır. Ancak sahada başta Eşeler Dağı olmak üzere engebeli ve yüksek olan özellikle güney

kesimlerde tarım yapılabilir alanlar sınırlı kalmaktadır. Bu dağlık engebeli kesimlerde yükselti artışı ve düşük sıcaklık koşullarına bağlı olarak tarımsal faaliyetler azalmakta ve yerini hayvancılık ve ormancılık faaliyetlerine bırakmaktadır. Fakat 2012 yılında Eşeler Dağı- Tınaztepe mevkinde kayak merkezi açılmasıyla birlikte bu arazide hayvancılık faaliyetleri de ortadan kalkmıştır.

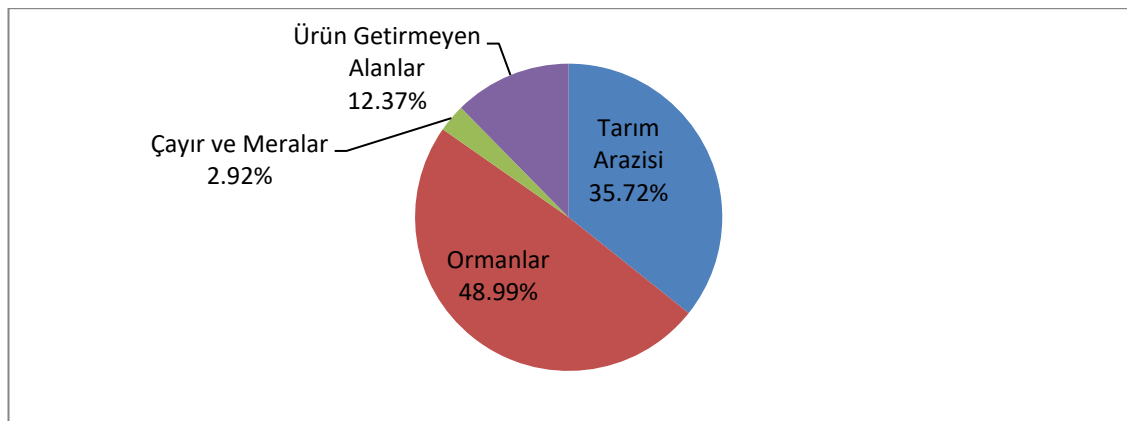
Sahada Akdeniz iklimi ve Karasal iklime uygun tarım ürünleri ve meyve ağaçları görmek mümkündür. Toplam 101 444 hektar olan araştırma sahası yüzölçümünün %35.72'si (36 238 hektar) tarıma elverişli arazi, %48.99'u (49 700 hektar) orman arazisi, % 2.92'si (2 961 hektar) çayır ve meralık alanlardan oluşmaktadır (Tablo 1.8 ve Grafik 1.5). Araştırma sahasında kuraklık, engebeli ve yüksek araziler veya kıraç topraklar nedeniyle ürün getirmeyen araziler ise sahanın toplam yüzölçümünün % 12.37'si (12 545 hektar) olup, aslında önemli bir paya sahiptir (Tablo 1.8).

Tablo 1.8: Yeşilova İlçesinin Arazi Kullanım Durumu (2018)

Arazi	Ekiliş Alanı (Hektar)	%'si
Tarım Arazisi	36 238	35.72
Ormanlar	49 700	48.99
Çayır ve Meralar	2 961	2.92
Ürün Getirmeyen Alanlar	12 545	12.37
Toplam	101 444	100

Kaynak: TÜİK verilerinden düzenlenmiştir.

Grafik 1.5: Yeşilova İlçesinin Arazi Kullanım Durumu (2018)

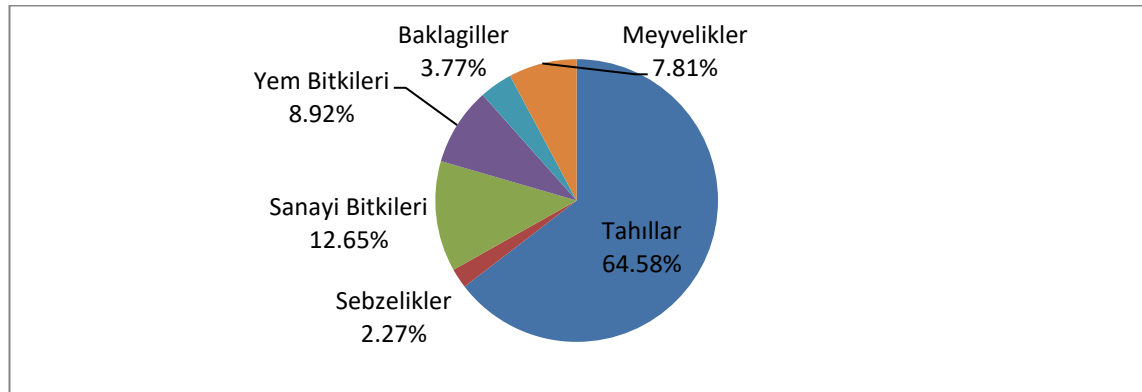
Araştırma sahasında tarla ziraati yapılan 36 238 hektar tarım arazisinin; % 64.58'i (163 201 dekar) tahıllar, % 12.65'i (31 984 dekar) sanayi bitkileri, % 8.92'si (22 546 dekar) yem bitkileri, % 2.27 'si (5 749 dekar) sebze tarımı, % 3.77'si (9520 dekar) baklagil tarımına ve % 7.81'i (19 727 dekar) ise meyve yetiştiriciliğine ayrılmıştır. Ekili- dikili alanların ürün gruplarına göre dağılımı incelendiğinde en büyük payın 163 201 dekarlık alan (% 64.58) ile tahıllara ait olduğu görülmektedir (Tablo 1.9 ve Grafik 1.6).

Tablo 1.9: Yeşilova İlçesinde Tarım Arazilerinin Ürünlere Göre Dağılımı (2018)

Yararlanma Şekli	Ekiliş Alanı (Dekar)	%'si
Tahıllar	163 201	64.58
Sebzelikler	5 749	2.27
Sanayi Bitkileri	31 984	12.65
Yem Bitkileri	22 546	8.92
Baklagiller	9 520	3.77
Meyvelikler	19 727	7.81
Toplam	252 727	100

Kaynak: TÜİK verilerinden düzenlenmiştir.

Grafik 1.6: Yeşilova İlçesindeki Ekili Alanlarda Yetiştirilen Ürünlerin Ekiliş Oranları (2018)

Tahıl ekim alanlarının sahada geniş yer tutması, daha çok coğrafi faktörlerle ilgilidir. Çünkü tahıllar yörenin iklim ve toprak özelliklerine en iyi uyum sağlayan ürünlerinin başında gelmektedir. Özellikle ovalık arazilerin çevresindeki eğimli arazilerde tahıl ekim alanları geniş yer tutmaktadır. Tahıllardan sonra ikinci sırayı eskiden sanayi bitkileri almaktaydı. Fakat 1998 yılında şeker pancarı üretimine getirilen

kota ile anason ve haşhaş gibi ürünlerin devlet kontrolünde üretilmesi sonucu sanayi bitkileri üretiminin azalmasına ve buna karşılık domates, biber, taze fasulye gibi sebzelerin ekim alanları genişleyerek sebzeçilik ikinci sıraya yerleşmiştir. Ekimi yapılan diğer ürün gruplarını ise, sanayi bitkileri, yem bitkileri ve baklagiller oluşturmaktadır.

Ülkemiz genelinde olduğu gibi Salda Gölü ve çevresinde de tahıl tarımı içerisinde en çok yetiştirilen ürün buğdaydır. TÜİK 2018 yılı verilerine göre sahada 163 201 dekarlık tahıl alanları içerisinde %52.68'inde (85 976 dekar) buğday tarımı yapılmış olup, elde edilen üretim miktarı 24 626 ton dolayında gerçekleşmiştir. Buğdaydan sonra en çok ekimi yapılan tahıl ürünü % 28.12'lik (45 900 dekar) pay ile arpadır. Araştırma sahasında tahıllardan sonra ekimi yapılan ikinci önemli ürün gurubunu sebzeler oluşturmaktadır. Domates, taze fasulye, soğan, sarımsak, banya, ıspanak, beyaz lahana, biber, kabak, pırasa, hıyar, marul, patlıcan sebzeleri yaygınlıkla yetiştirilmektedir (Burdur İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Brifing Raporu, 2018).

Ekili alanlar içerisinde 31 984 dekar alanda sanayi bitkileri tarımı yapılmaktadır. Bu bitkiler içerisinde en büyük payı % 12.80 (4093 dekar) ile 15 647 ton ile şeker pancarı yetiştiriciliği almaktadır. Erle ve Irla ovaları ile Doğanbaba ve Alanköy göletleri çevresinde sulanabilen arazilerde şeker pancarı tarımı yaygındır. Araştırma sahasında ekimi yapılan diğer bir sanayi bitkisi ise, anasondur. Sahada 2018 yılında toplam 23 000 dekarlık alanda 60 kg (0.06 ton) dolayında anason üretilmiştir. Anason olgunlaşma döneminde yağış istemeyen bir bitki olup hem sulamalı tarım arazilerinde hem de kıraç arazilerde ekimi yapılabilen bir tarım ürünüdür (Burdur Valiliği İl Brifing Raporu, 2018). Anason tarımı, Akdeniz iklimi ile iç kesimlerdeki Karasal iklim arasındaki geçiş özelliği gösteren araştırma sahasında görülen geçiş iklimi ve buna uygun topraklar sayesinde yapılabilmektedir (Çetin, 2008: 198). Yörenin iklim özelliklerinin tütün, pamuk gibi yüksek gelir getiren endüstri bitkilerinin yetişmesine imkan tanımaması, burada sekerpancarı ve anason tarım kültürlerinin yerleşmesine olanak vermiş, daha sonra 1990'lı yıllardan günümüze kadar gelen süreçte ülkemizde içki fabrikalarının sayısının ve buna bağlı olarak rakı üretiminin artışıyla bu kültür daha da pekişmiştir (Çetin, 2008: 202). Ancak anasonun alıcısı olan TEKEL'in 2000 yılından itibaren getirdiği kota uygulaması nedeniyle anason ekilen alan günümüzde azalmıştır.

Araştırma sahasında haşhaş tarımı da yapılmaktadır. Üretimini devlet kontrolünde olması haşhaş üretiminin kısıtlı kalmasına neden olmaktadır. Haşhaş üretimi Burdur ve Yeşilova Toprak Mahsulleri Ofisi gözetiminde yapılmakta olup, 2018 yılında 3 676 dekar alanda 138 ton üretim yapılmıştır. Elde edilen haşhaş kapsülleri de bu ofis aracılığıyla halktan satın alınmakta ve daha sonra Bolvadin Alkalolid Fabrikasına gönderilmektedir. Araştırma sahasında gül tarımı da yapılmaktadır. Gül bitkisinin uzun ömürlü olması nedeniyle ekonomiktir. Sahada 2018 yılında toplam 250 dekar alanda 125 ton gül üretimi yapılmıştır (Burdur İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Brifing Raporu, 2018).

Araştırma sahasında bulunan Akçaköy'de lavanta tarımı yapılmaktadır. Araştırma sahasında Yeşilova İlçe Tarım Müdürlüğü 2018 yılı verilerine göre 965 dekar lavanta ekili alan bulunmakta olup, toplam 92 ton üretim yapılmıştır. Araştırma sahasında sulama imkanlarının kısıtlı olduğu alanlar ile nispeten daha verimsiz özellik gösteren kıraç topraklar lavanta tarımına ayrılmıştır. Lavanta tarlaları aynı zamanda sahada tarım turizmi çekiciliği de oluşturmaktadır. Lavanta tarlalarında renkli manzaraları keşfetme ve lavanta hasadı yapma gibi etkinliklere katılım sağlanabilmektedir. Bu durum lavanta tarlalarının hem sahadaki tarım sektörüne hem de turizm sektörünün gelişmesine katkıda bulunduğunu göstermektedir.

Baklagiller, araştırma sahasında sınırlı alanda da olsa yetiştirilmektedir. Yeşilova İlçe Tarım Müdürlüğü 2018 yılı verilerine göre sahada 9 520 dekarlık alanda baklagil üretimi yapılmış olup, baklagiller içerisinde en fazla üretim payı nohuta aittir. Doğal çevre koşullarının çok çeşitli meyvelerin yetişmesine elverişli olduğu araştırma sahasında 2018 yılında tarım alanları içerisinde 19 727 dekarlık alan meyve ağaçlarına ayrılmıştır. Araştırma sahasında 2018 yılında toplam meyve ağacı sayısı 126 118 adet kadardır ve bu meyve ağaçlarından da yılda 6542 ton meyve elde edilmekte olup, sahada en çok yetiştirilen meyve ağacı 49 065 ton ile elma ve 13 450 ton ile erikdir (Burdur İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Brifing Raporu, 2018).

Tarım faaliyetinden sonra araştırma sahasının en önemli geçim kaynağını hayvancılık oluşturur. Araştırma sahasının coğrafi özellikleri çeşitli hayvancılık faaliyetlerinin yapılmasına elverişlidir. Ovalık arazilerde ve iklim koşullarının daha ılıman olduğu güney kesimlerde çoğunlukla tarım yapılmasına rağmen küçükbaş

hayvancılık faaliyetleri de ağırlık kazanmaktadır. Eşeler Dağı gibi yüksek alanlar ve karasal iklim koşullarının etkili olduğu kesimlerde ise daha çok büyükbaş hayvancılık yapılmaktadır.

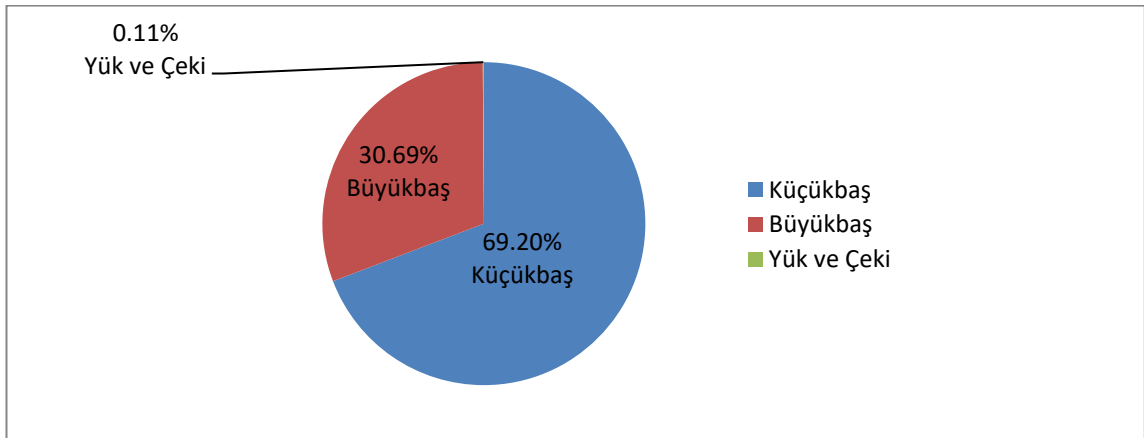
Araştırma sahasında besi hayvancılığı şeklinde büyükbaş hayvancılık faaliyetleri yapılmaktadır. Yeşilova İlçe Tarım Müdürlüğü'nün 2018 yılı verilerine göre sahada toplam hayvan varlığının (85 053) % 30.69'u büyükbaş (26.100), % 69.20'si (58.860) küçükbaş, % 0.11'i (93) ise yük ve çeki hayvanlarından oluşmaktadır (Tablo 1.10 ve Grafik 1.7).

Tablo 1.10: Yeşilova İlçesinde Yetiştirilen Hayvanların Türlerine Göre Dağılışı (2018)

Hayvan Türü	Sayısı	%'si
Küçükbaş	58 860	69.20
Büyükbaş	26 100	30.69
Yük ve Çeki	93	0.11
Toplam	85 053	100

Kaynak: TÜİK verilerinden düzenlenmiştir.

Grafik 1.7: Yeşilova İlçesinde Yetiştirilen Hayvanların Türlerine Göre Dağılışı

Araştırma sahasında bulunan büyükbaş hayvanları, yerli ve melez olmak üzere toplam 26.100 adet sığır oluşturmaktadır. Büyükbaş hayvanların % 80'i kültür ırkından oluşmaktadır (Burdur İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Brifing Raporu, 2018). Büyükbaş hayvanların süt verimi yüksek olup, günlük olarak ilçe merkezi ve köylerin toplam süt üretimi 55-60 ton arasındadır. Süt miktarının fazla olması nedeniyle köylerde kurulan 20

adet Kooperatif, Yeşilova Kaymakamlık Köylere Hizmet Götürme Birliğinin süt toplama merkezine süt vermektedir. Bu satıştan elde edilen gelir kırsal halkın geçimleri için önemlidir. Köylere Hizmet Götürme Birliğinde 4 tane süt soğutma tankı (her biri 6 tonluk) bulunmaktadır. Yük ve çeki hayvanı olarak adlandırılan hayvan sayısı araştırma sahasında oldukça azdır. Özellikle günümüzde tarımda makineleşmenin artması ve ulaşım kolaylıkları nedeniyle yük ve çeki hayvanlarına ihtiyaç azaldığı için bu hayvancılık faaliyeti de azalmıştır. Sahada toplam 93 yük ve çeki hayvanı bulunmakta olup, bunun 24'ü at ve 69'u eşeklerden oluşmaktadır (Burdur İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Brifing Raporu, 2018).

Araştırma sahasında küçükbaş hayvan türü olarak koyun ve keçi yetiştirilmektedir. Sahada bulunan toplam 58.860 küçükbaş hayvanların % (30.645)'i keçi ve % (28.215)'i koyundur (Burdur İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Brifing Raporu, 2018). Keçi yetiştiriciliği koyunlara göre daha fazladır. Küçükbaş hayvancılık, Erle ve Irla Ovaları ile sıcaklık değerlerinin daha uygun olduğu diğer alçak kesimlerde ağırlık kazanmaktadır.

Araştırma sahasında kümes hayvancılığı da yapılmaktadır. Sahadaki toplam 5715 kümes hayvanının 5125'i tavuk, 245'i hindi, 345'i kaz ve ördeklerden oluşmakta olup, sahada en fazla tavuk yetiştirilmektedir (Burdur İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Brifing Raporu, 2018). Araştırma sahası arıcılık faaliyetleri için çok elverişli şartlara sahiptir. Sahada bulunan Eşeler Dağı ve diğer dağlık arazi alanları ormanlarla kaplıdır. Zengin doğal bitki örtüsü arıcılık faaliyetleri için uygun koşullar oluşturmasına rağmen arıcılık faaliyetleri yeterince gelişmemiştir. Araştırma sahasında 2025 adet fenni kovan ve 29 adet kara kovan olmak üzere, toplam 2054 arı kovanı bulunmakta olup, arıcılık faaliyetinde bulunan işletme sayısı ise 19'dur (Burdur İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Brifing Raporu, 2018). Arıcılık daha çok halkın küçük bir kısmının yerel olarak küçük çaplı yaptığı ekonomik bir faaliyet olarak devam etmektedir. Ayrıca Yeşilova İlçe Tarım Müdürlüğü, Yeşilova'da faaliyet gösteren 19 arıcılık işletmesine her yıl destekleme ödemeleri yapmaktadır. Bu durum sahadaki arıcılık faaliyetlerinin geliştirilmek istendiğinin göstergesidir.

Araştırma sahasında balıkçılık faaliyetleri yapmaya uygun göller bulunmasına rağmen yine de balıkçılık gelişmemiştir. Salda Gölünde balıklar suyun derinliklerinde

bulunduğu için balık avlamak zordur. Ancak Yeşilova İlçe Tarım Müdürlüğü'nün balıklandırma çalışmalarına bağlı olarak Salda Gölü'ne yakın konumda bulunan Doğanbaba Gölet'inde 10.000 pullu sazan ve Alanköy Gölet'inde 20.000 pullu sazan yetiştiriciliği yapılmaktadır (Burdur İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Brifing Raporu, 2018).

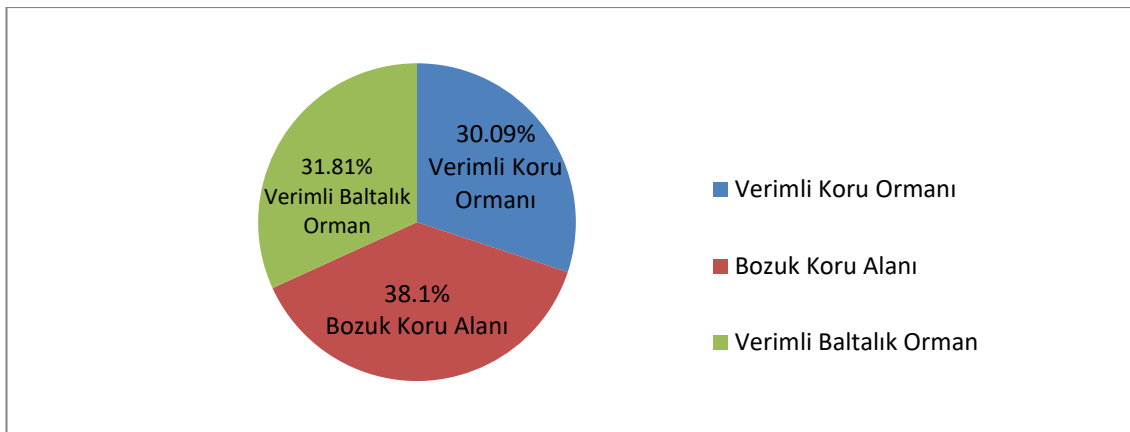
Salda Gölü ve çevresinin iklim ve yer şekilleri özellikleri sahada ormancılık faaliyetlerinin gelişmesine uygun ortam sunmaktadır. Özellikle Eşeler Dağı ve Salda Gölü kıyılarının hemen gerisinde zengin orman örtüsü bulunmaktadır. Yeşilova İlçe Orman Şefliği 2018 yılı verilerine göre sahadaki toplam orman arazisi 42.743 olup, bu ormanlar koru ve baltalık orman alanlarından oluşmaktadır. Kору alanlarının % 30.09'u (12.862) verimli koruluk, % 38.10'sı (16.286) verimsiz koruluklar oluşturmaktadır (Tablo 1.11 ve Grafik 1.8). Baltalık alanların % 31.81'i (3.595) verimli baltalık orman olup, sahada verimsiz baltalık orman bulunmamaktadır.

Tablo 1.11: Yeşilova İlçesinde Ormanların Verimlilik Durumu (2018)

Verimlilik Sınıfı	Alanı (Hektar)	%'si
Verimli Kору Ormanı	12 862	30.09
Bozuk Kору Alanı	16 286	38.10
Verimli Baltalık Orman	13 595	31.81
Verimsiz Baltalık Orman	-	-
Toplam	42 743	100

Kaynak: Yeşilova İlçe Orman İşletme Şefliği'nden alınmıştır (11.04.2019).

Grafik 1.8: Yeşilova İlçesinde Ormanların Verimlilik Durumu

Araştırma sahasında orman ürünleri üretimi ve ağaçlandırma faaliyetleri 1943'de kurulan Burdur Orman İşletme Müdürlüğü ile Yeşilova İlçe Orman İşletme Şefliği tarafından yürütülmektedir. Sahada üretilen tomruk, kereste ve çeşitli odunlar önce Yeşilova ilçe orman deposuna alınmakta daha sonra da işlenmek üzere Isparta, Denizli ve Antalya'ya gönderilmektedir. Yeşilova ilçesinin orman varlığı, 1996 yılı başlarına kadar toplam orman sahası 127 849 Hektar iken Orman Bakanlığının olur kararları ile Aşağı Müslümler, Başmakçı, Cimbilli, Kavacık, Karakent, Ulupınar ve Yazıköy sahaları 1996 yılı sonlarında Burdur Orman İşletme Şefliğine devredilmiştir. Bu nedenle günümüzde Yeşilova ilçesinin toplam orman varlığının 42 743 hektara düşmesine neden olmuştur.

Yeşilova ilçesinde yeraltı zenginlikleri sınırlıdır. Ancak araştırma sahasında krom ve mermer yatakları bulunmaktadır. Ayrıca sahanın arazi yapısına bağlı olarak kireçtaşı, kil taşı, kumtaşı yatakları da bulunmakta olup, sahada bunları işleyen bir tesis yoktur. Yeşilova, Kağılcıkta bulunan kireçtaşları fiziksel ve kimyasal özellikleri açısından mermer ve çimento hammaddesi olarak da kullanılmaya uygundur (Boztaş vd., 2009: 255).

Araştırma sahasında krom ve mermer madenleri çıkarılmaktadır. Yeşilova ilçesi krom yatakları, çalışma alanının doğusunda kuzey- güney doğrultulu bir hat boyunca yoğunlaşmışlardır. Kuzeyden itibaren Boztepe, Ahmetali Tepe, Niyazlar Köyü, Aksankürü Tepe, Süngülü Yaylası ve Harımlı Mevkii'ne kadar kesikli olarak devam eder. Sahanın kuzeybatısında ise Gedikkağılı Tepe ve Topdüşen Tepe civarında toplandıkları görülür. Bu kesimler dışında ise daha az olarak gözlenirler (Döyen, 1995: 43). Yeşilova ilçesi Niyazlar Köyü'nde de 2 adet krom madeni ocağı aktif olarak çalışmaktadır. Çuvallı Köyü ve Yeşilova ilçe merkezinde birer adet mermer atölyesi bulunmaktadır (Fotoğraf 1.2).

Fotoğraf 1. 2: Yeşilova İlçesi 'Köylü Mermer Ocağı'na ait mermer çıkarma ve işleme tesislerinden görünüm

Araştırma sahasında madencilik çalışmalarının yapılması ve bu alanda çalışan tesislerin varlığı sahanın ekonomik yönden gelişmesine ve halk için istihdam imkanlarının artmasına katkıda bulunmaktadır. Ancak maden ocakları ve madencilik faaliyetlerinin artması saha turizm çekiciliğine ve doğal ekosistemine ciddi zararlar vermektedir.

Sanayi faaliyetleri, araştırma sahasında gelişmemiştir. Sahada küçük ölçekli üretim ve onarım işleri yapan atölyeler bulunmaktadır. Araştırma sahası eski bir yerleşme alanı olmasına bağlı olarak bazı geleneksel atölyeler kurulmuş olup, bu atölyeler hem halka istihdam imkanı sunmakta hem de ilçe ekonomisine katkıda bulunmaktadır. Bu atölyeler aynı zamanda ilçedeki sanayi faaliyetleri için alt yapı niteliğindedir.

Araştırma sahasında geçmişte üretim yapan fakat daha sonra çeşitli sebeplerle kapatılan fabrikalar bulunmaktadır. Ancak bu fabrikalar hakkında kamu veya özel kurum kuruluşların dokümanter verileri bulunmamaktadır. Sahadaki Salda, Doğanbaba, Düden, Gençali ve Çeltek köylerinde daha önceleri halı ve kilim atölyeleri çalışmakta iken daha sonra çeşitli nedenlerle kapanmıştır. Günümüzde çalışmaya devam eden atölyeler, ev tipi imalat atölyesi şeklinde çalışmakta ve küçük çaplı üretim yapmaktadır. İlçenin ekonomik yapısı için eski zamanlarda büyük önem arz eden sanayi kuruluşu niteliğinde olan Halı, Yün İpliği ve Battaniye Fabrikası, Sümer Holding A.Ş. Genel Müdürlüğü, İl Özel İdare Müdürlüğü, Yeşilova ile Güney Belediyeleri ve halkın iştirakleri ile 1973 yılında kurulmuş olup, fabrika Sümerbank kanalı ile çalışmıştır. Bu fabrika 2005 yılında üretimi bırakmış, 2009 yılında Diyatexs firmasına kiralanarak

tekrar açılmıştır ancak çeşitli ekonomik sıkıntılar nedeniyle tekrar kapatılmıştır. Yeşilova ilçe merkezinde karton kutu, mukavva ve matbaa atölyesi, Niyazlar Köyünde leblebi fabrikaları tarihi tam olarak bilinmemekle birlikte hizmet vermiş ancak günümüzde bu fabrikalar kapatılmıştır. Niyazlar Köyü Leblebi fabrikası, Çuvallı köyünde bez dokuma atölyesi ile Yeşilova ilçe merkezinde bulunan konserve, salça, turşu üretim ve paketleme tesisleri 1996 yılına kadar faaliyet göstermiş olup, daha sonra kapatılmıştır (Burdur İl Raporu, 1996: 45).

Araştırma sahasında ulaşım sadece karayolu ile sağlanmaktadır. Salda Gölü ve çevresi bulunduğu konum itibarıyla esasında ulaşım elverişlidir. Çünkü araştırma sahası Yeşilova ilçe merkezi, Burdur, Isparta, Denizli ve Antalya il merkezlerine yakın konumdadır. Salda Gölü, yaklaşık olarak Yeşilova ilçe merkezine 4 km, Burdur il merkezine 60 km, Denizli il merkezine 94 km ve Antalya il merkezine 160 km uzaklıktadır. Yolculuk süreleri yaklaşık olarak; Denizli ve Burdur il merkezlerinden 1 saat 10 dakika, Antalya il merkezinden 2.5 saat ve Isparta il merkezinden ise 2 saat civarındadır. Salda Gölü'ne en yakın konumda bulunan Yeşilova ilçe merkezi ise yaklaşık olarak 20 dakika uzaklıktadır.

Salda Gölü, esasında çevresindeki il ve ilçe merkezlerine olan yakınlığı ile ulaşım elverişli konumda bulunmasına rağmen yol güzergâhı olarak ana ulaşım yollarına ters kaldığı için ulaşım imkanları yeterince gelişmemiştir. Salda Gölü ve çevresine ulaşım ancak özel araçlarla veya Denizli, Burdur il merkezleri ile Yeşilova ilçe merkezinden 'Yeşilova Tur' ve 'Salda Tur' isimli tur minibüsleri ile sahaya ulaşım sağlanmaktadır. Araştırma sahasında faaliyet gösteren 'Yeşilova Tur' ve 'Salda Tur' minibüslerinin seferleri her gün Yeşilova- Denizli- Burdur arası sabah saat 07.00' de başlamakta ve akşam saat 19.00'a kadar devam etmektedir. Antalya- Yeşilova arasında ise günde bir kez sefer yapılmaktadır. Bu tur minibüsleri kalkış noktalarından Salda Gölü'ne doğrudan ulaşım hizmeti vermektedir. Diğer il veya ilçe merkezlerinden sahaya doğrudan ulaşım hizmeti bulunmamaktadır.

Antalya'dan Salda Gölü'ne özel araçlarıyla gitmek isteyenler için üç yol bulunmaktadır. Birincisi: Antalya- Çavdır- Karamanlı yolu, ikincisi: Antalya- Acıpayam- Güney yoludur. Birinci yol ikinciye nazaran daha kısa sürmektedir. Salda Gölü – Antalya arası ise yaklaşık 2,5 saattir. Üçüncü yol ise, Antalya- Burdur- Yeşilova

yoludur. Denizli il merkezinden Salda Gölü'ne özel araçlarıyla gitmek isteyenler ise Denizli-Serinhisar-Güney yolu istikametinde ilerlemelidirler.

Salda Gölü ve çevresine çok uzak mesafeden gelmek isteyen turistler Denizli (Çardak), Isparta (Süleyman Demirel Havaalanı) ve Antalya havaalanlarından yararlanarak daha kısa sürede ulaşabilmektedirler. Salda Gölü, Denizli (Çardak) havaalanından yaklaşık 46 km uzaklıkta olup, 1 saat kadar sürmektedir. İsteyenler havaalanından sonra Denizli otoparkından 'Yeşilova Tur' minibüsleri ile Salda Gölü'ne ulaşabilmektedirler.

Denizli'den (Pamukkale) Antalya'ya geçen tur otobüsleri Salda Gölü kıyısındaki tesislerde kısa süreli mola vermektedirler. Salda Gölü kıyısında yer alan Sultan Pınarı, Sahil Mola, Akçeşme Dinlenme Tesislerinde özellikle yaz mevsiminde günlük 35-40 tur otobüsü 30 dakika ile 90 dakika arasında mola vermekte iken 2003 yılından itibaren Denizli- Söğüt yolu üzerinde Vilage ve Ester-An gibi turistik tesislerin faaliyete geçmesi Denizli'den Antalya ve Fethiye'ye giden turların bu yol güzergahını daha fazla kullandıkları, Salda Gölü kıyısından geçen turlarda önemli azalmalar meydana geldiği görülmüştür (Yılmaz, 2006: 586). Bu durum üzerinde Çavdır- Söğüt karayolunun sonradan açılmış olması büyük etkiye sahiptir. Bu yol açıldıktan sonra birçok tur ve minibüslerin yol güzergahı değişmiş olup, Çavdır'da mola vermektedirler. Bazıları ise göl yakınlarındaki Sultanpınarı dinlenme tesislerinde mola vermekte Salda Gölüne uğramamaktadır.

Salda Gölü ve Yeşilova ilçe merkezi arasındaki kara yolunun virajlı ve dar olması, uzun süre sahanın turist çekiciliğini olumsuz etkilemiştir. Ayrıca Denizli Çardak Havaalanı- Güney- Yeşilova karayollarının olumsuz koşullar sunması da turist çekiciliğinde ulaşım açısından diğer bir olumsuz etken olmuştur. Ancak Burdur İl Özel İdaresi ve Burdur Karayolları Müdürlüğü bahsi geçen virajlı, dar ve eski yollarda gerekli bakım ve onarım çalışmalarını yaparak ulaşım koşullarını daha iyi duruma getirmiştir. Salda Gölü ve Yeşilova arasındaki virajlı ve dar yollar genişletilerek ulaşım güvenliği ve kolaylığı sağlanmıştır fakat bu çalışmalar yine de yeterli değildir.

Salda Gölü ve çevresine yönelik olarak ulaşım imkanları yeterince gelişmediği için sahadaki turistik alanların tanınırlığı ve sahanın turist çekiciliği de bu durumdan olumsuz etkilenmektedir. Sahadaki ulaşımın gelişmemesinin diğer bir nedeni ise ilgili

kamu ve özel kurum kuruluşların ulaşım alanındaki çalışmalarının yetersiz olmasıdır. Günümüzde ulaşım sağlayan yerel minibüs ve tur minibüsleri şu an için yolcu sayısına oranla yeterli gelmekte olup, ilerleyen zamanlarda saha turizmi çekicilikleri arttığı zaman yetersiz kalacaktır.

Salda Gölü ve çevresinde ticari faaliyetler daha çok tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Sahada yerel pazarlar kurularak halkın ürettiği ürünler satılmaktadır. Araştırma sahasından dışarıya satılan malların başında mermer, krom, tahıllar, lavanta, anason, şeker pancarı gibi ürünler gelmektedir.

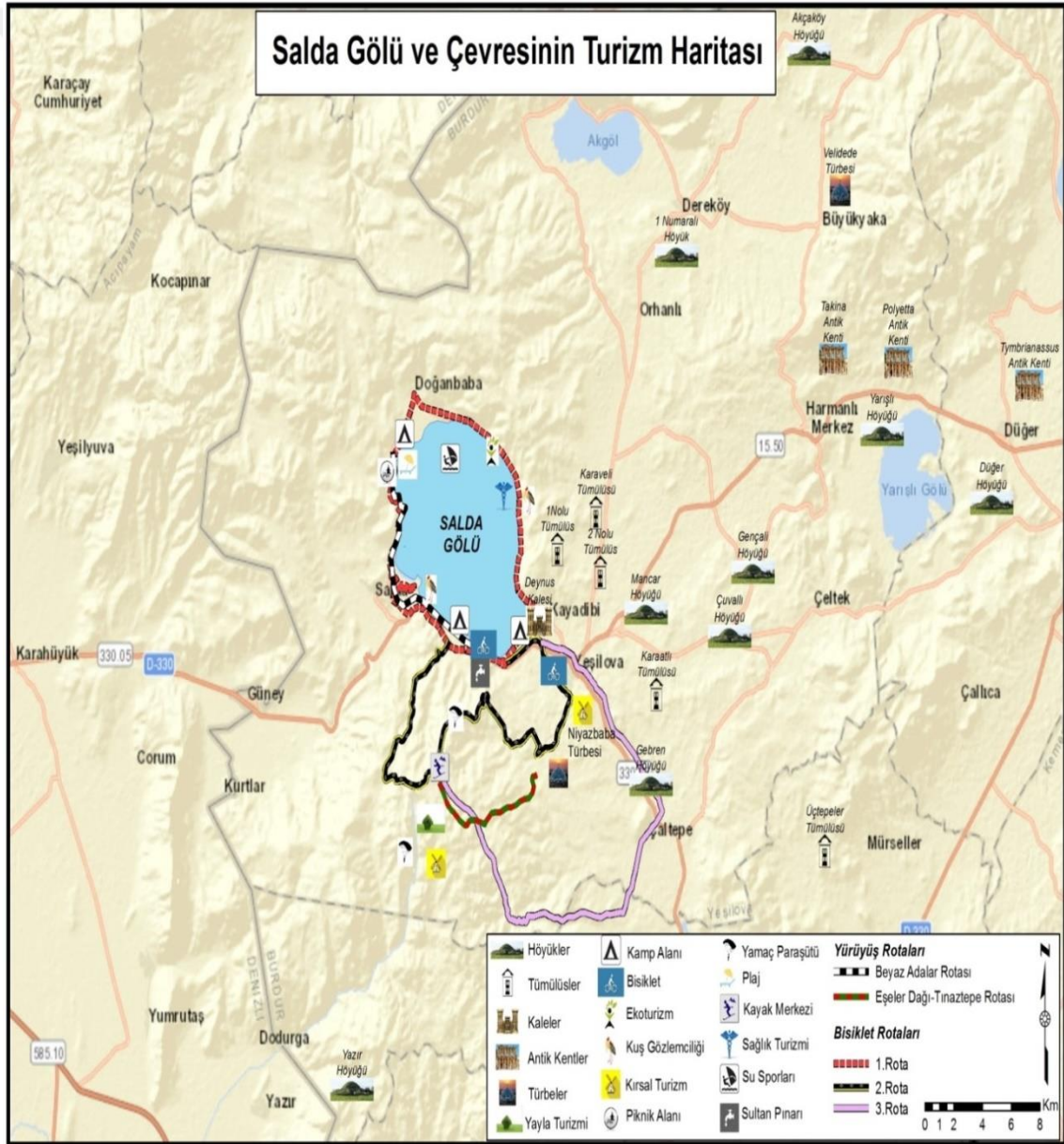
Yeşilova ilçe merkezinde meslek yüksekokulunun 2017 yılında öğrenci almaya başlaması ile birlikte okula yakın yerlerde öğrencilerin konaklaması için pansiyon ve apartlar açılmış olup, bu konaklama alanlarından elde edilen gelirler ilçe halkına ticari gelir kazandırmaktadır. Araştırma sahasında bulunan Salda Gölü'nün zengin turistik çekiciliğine bağlı olarak, göl kıyılarına yakın yerlerde çeşitli dinlenme tesisleri, otel ve pansiyonlar kurulmuştur. Salda Gölü Belediye Halk Plajında bulunan bungalov ev ve kamp alanlarında özellikle yaz aylarında turistlerin ödedikleri konaklama ücretleri, saha ekonomisine katkıda bulunmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

SALDA GÖLÜ VE ÇEVRESİNİN TURİZM ÇEKİCİLİKLERİ

Salda Gölü ve çevresi sahip olduğu doğal ve beşeri çevre özelliklerine bağlı olarak turistik çekicilikler yönünden çeşitlilik göstermektedir (Harita 2.1). Salda Gölü ve çevresi, sahip olduğu doğal güzellikler, elverişli iklimi, bulunduğu konum ile diğer coğrafi özelliklerine bağlı olarak zengin bir turizm potansiyeline sahiptir. Salda Gölü ve çevresinin zengin turizm potansiyeli değerlendirildiğinde araştırma sahasının ekonomik gelişimine de önemli katkıda bulunacaktır.

Harita 2.1: Salda Gölü ve Çevresinin Turizm Çekicilikleri Haritası

Türkiye’de hızla artan nüfus, sanayileşme, çevre kirlilikleri, iş ve yaşam stresi gibi nedenlerle insanların doğal alanlara yönelik turizm türlerine katılımları artmaktadır. Nitekim özellikle on yıllık dönemde Türkiye’de gelen turistlerin geliş amaçları incelendiğinde deniz-kum-güneş amacıyla gelenlerin oranında düşüşler olduğu gözlenirken diğer amaçlı gelenlerin oranlarının arttığı görülmektedir. Değişen turist profili ile birlikte farklı çekim özelliklerine sahip yöreler ve turizm faaliyetleri gün geçtikçe daha çok tercih edilir olmuştur (Albayrak, 2013: 7). Önceden turizm, yaz aylarında plaj turizmi, kış aylarında kayak-kış turizmi ve kaplıca, ılıcalardan yararlanmaya yönelik termal turizm ağırlıklıyken günümüzde bu belirgin ve çok tanınan turizm türlerinin yanı sıra dağ turizmi(trekking, Alpinizm), sörf, yelken gibi su sporları, yamaç paraşütü, bisiklet, botanik ve ornitoturizm (kuş gözlemciliği) gibi doğal yaşama yönelik sürdürülebilir turizm türleri önem kazanmaya başlamıştır. Bu noktada Yeşilova ilçe sınırları içinde kalan Salda Gölü ve çevresi sahip olduğu doğal güzellikler sayesinde yoğun turist çekebilecek potansiyele sahiptir. Bu sahada insanların doğayla iç içe bir tatil geçirmeleri mümkündür.

Salda Gölü çevresinde iklimin elverişli olması, yüzelebilir göl özelliği taşıması yaz turizmini, çevresindeki Tınaztepe’nin varlığı ve kar yağışlarına bağlı olarak kış turizmi, dağcılık ve manzara turizmi, zengin bitki çeşitliliğine bağlı olarak botanik, çeşitli kuş varlığına bağlı olarak kuş gözlemciliği potansiyeli bulunmaktadır. Ayrıca göl suyunun ve yapısının özelliklerine bağlı olarak sörf, yelken, su altı dalışları gibi su sporları turizmüne uygundur. Göl suyunun zengin mineraller içermesi, göl çevresinde çamur banyosu şeklinde sağlık turizmi faaliyetlerinin de başlamasını sağlamıştır. Göl çevresinde bisiklet turları, yamaç paraşütü, kamp- karavan, safari fotoğrafçılığı ve doğa yürüyüşleri yapılabilmektedir. Araştırma sahasındaki tarihi yerlerin ve kalıntıların bulunması da sahanın tarihi turizm potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir.

Salda Gölü ve çevresi sahip olduğu coğrafi özellikleri ile farklı turizm türlerinin gerçekleşmesine imkan veren zengin turizm potansiyeli sayesinde, turistlere farklı imkanlar ve etkinlikler sunmaktadır. Ayrıca Salda Gölü’nün ulaşım açısından Antalya, Isparta, Denizli il merkezlerine yakın bir konumda bulunması sahanın turist çekiciliği açısından önemli bir avantajdır. Bu durum gelecekte Salda Gölü ve çevresinin turizm sektöründe daha çekici hale gelmesine katkı sağlayacaktır.

Salda Gölü ve çevresi birçok turizm türünü gerçekleştirmeye uygun zengin bir potansiyele sahipken günümüzde bu potansiyelden çeşitli sebeplerle yeterince yararlanılamamaktadır. Sahanın doğal ve beşeri coğrafi özellikleri ile turistik çekicilikleri detaylı olarak analiz edilip, turizm sektörüne kazandırıldığı takdirde Salda Gölü ve çevresinde turizm aktiviteleri de artacaktır. Sahaya yönelik olarak tanıtım, altyapı ve gerekli turistik tesislerin tamamlanmasıyla birlikte gelecekte önemli bir turizm merkezi haline gelebilecektir.

2.1. Doğal Turistik Çekicilikler

Salda Gölü ve çevresinin hidrografya, iklim, yer şekilleri, biyocoğrafya gibi doğal coğrafi özelliklerine bağlı olarak çeşitli doğal turistik çekicilikleri ortaya çıkmaktadır. Sahanın sahip olduğu doğal unsurlar ve bu unsurların özelliklerinden yararlanmaya yönelik çeşitli turizm türlerinin gerçekleştirilmesi sahanın turistik çekiciliği ve turizm sektöründeki gelişimi açısından büyük önem taşımaktadır.

2.1.1. Göl Turizmi

Salda Gölü ve çevresinde zengin alternatif turizme yönelik etkinlikler içerisinde göl turizmi önemli bir yere sahiptir. Doğal sit alanı kapsamındaki Salda Gölü; suyunun temizliği, doğal plaj ve kumsalları, özelliğini yitirmeyen fiziksel çevre değerleri, yüzme, sörf, yelken gibi su sporlarına elverişli özellikleri, Sultan Pınarı kaynak suları ve mesire yerleri, kamp alanları ve olağanüstü peyzaj güzellikleri ile bölgenin en etkileyici turizm coğrafyasına sahiptir (Gürdal, 2005: 553).

Salda Gölü'nde turistler için Doğanbaba Plajı, Yeşilova Belediye Halk Plajı ve Salda Gölü Orman Plajı olarak üç çeşit plaj bulunmaktadır. Dinlenme tesisleri ise göl yakınlarında olup göl manzaralı yemek ve mola alanlarıdır. Günümüzde Sultan Pınarı dinlenme tesisleri, Akçeşme dinlenme tesisleri, Sahil Mola, Belediye Halk Plajı ve Orman Plajı gibi dinlenme tesisleri faaliyet göstermektedir (Yılmaz, 2005: 572).

Yeşilova Belediye Halk Plajı, Salda Gölü kıyısına yaklaşık 4 km uzaklıkta bulunmaktadır (Fotoğraf 2.1). Salda Gölü kıyılarında konaklama ihtiyacının önemli bir kısmını bu plajda bulunan ve işletmesi Yeşilova Belediyesi'ne ait çadır, konteyner ve bungalov evler gidermektedir. Göl kıyısında bulunması ve konaklama alanları da içermesi yönüyle Yeşilova Belediye Halk Plajı, sahanın göl turizmi turist çekiciliği açısından önemli bir plajdır.

Fotoğraf 2.1: Salda Gölü Yeşilova Belediye Halk Plajından Bir Görünüm

Yeşilova Belediye Halk Plajında turistler için çeşitli konaklama alternatifleri bulunmaktadır. Göl kıyısına yakın konumda çadır, karavan, konteyner ve bungalov evler bulunmakta olup, günlük kiralama yoluyla turistler kalabilmektedirler. Ayrıca belediye halk plajı alanı içerisinde Yeşilova Belediyesine ait bir restoran ve piknik alanı ile turistler için hazırlanmış duş kabinleri ve tuvalet bulunmaktadır.

Salda Gölü Orman Plajı, kumsalı ve piknik alanları ile Salda Gölü'nde dikkat çeken yerlerdendir. Plaj etrafı zengin ormanlar ile çevrilidir. Bu durum plajın doğal turistik çekiciliğini arttırmaktadır. Plajın etrafı tel örgülerle çevrili olup, plaj girişleri güvenlik personelleri ile korunmaktadır. Ziyaretçilerin ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri büfe, bir adet restoran ve çocuk parkı bulunmaktadır. Salda Gölü Orman Plajı'na giriş için ücret ödemek gerekmektedir. Orman plajı, tabiat alanı olarak geçtiği için plaj bölgesinde ateş yakmak ve çadır kurmak yasaktır.

Doğanbaba plajı ise; araştırma sahasında bulunan Doğanbaba Köyü'nün Salda Gölü kıyısındaki plajını oluşturmaktadır. Bu plajın etrafı ormanlarla çevrili olup, yaz aylarında su seviyesinde görülen çekilme birlikte beyaz adalar görülebilmektedir.

Salda Gölü'nün sularının son yıllarda çekilmesiyle görülmeye başlayan yedi beyaz ada, gölün turizm çekiciliğini arttırmaktadır. Salda Gölü suyunun özellikleri ve gölde boğulma tehlikesi durumu Burdur Afet ve Acil Durum Müdürlüğü (AFAD) ve Doğal Afetler Sigorta Kurumu (DASK) tarafından incelenmiş ve Salda Gölü'nde su altı ve üstünde yapılan incelemelerde, deniz, göl ve nehirlerde meydana gelebilecek olası

doğal afetlere karşı, müdahale ve risk azaltma çalışmaları gerçekleştirilmiş olup, göl suyunun yüzmeye uygun olduğu bulunmuştur.

Salda Gölü, yelken, kano, rüzgâr sörfü yapmaya elverişlidir (Burdur İl Tanıtım Rehberi, 2011: 15). Göl suyunun fiziksel özelliklerine bağlı olarak da yelken, rüzgâr sörfü, su altı dalış etkinlikleri gibi çeşitli su sporları turizmi gerçekleştirilebilmektedir. Su sporları çok geniş yelpazede aktiviteleri kapsamaktadır. Bu kapsama giren sporların ortak özelliği yapılabilmesi için bir su kütlelerine ihtiyaç duyulması ve ancak bir araç veya ekipman yardımıyla yapılmasıdır (Özbek, 2014: 31). Sörf sporları, sörf tahtaları eşliğinde su üzerinde dalga, akıntı ve çevredeki rüzgar dikkate alınarak yapılmaktadır. Göl çevresinde yükseltinin etkisine bağlı olarak rüzgarın hızı ve esme sıklığı yeterli durumdadır. Tefenni Meteoroloji Müdürlüğü İstasyonu verilerine göre sahanın ortalama rüzgar hızı 1,5 m/sn kadar olup, rüzgarın estiği hakim yön ise N (kuzey) ve W (batı) yönleridir. Dolayısıyla Salda Gölü'nde kuzey ve batı yönünde rüzgar sörfü yapmak mümkündür. Sörf sporu için bir sörf tahtasının bulunması yeterlidir. Bu durum sörf sporunun ekonomik bir etkinlik olmasını da sağlamaktadır. Özellikle yaz aylarında plajların varlığına bağlı olarak daha fazla turist çeken Salda Gölü'nde yelken, sörf, su altı dalışları gibi çeşitli su sporları etkinliklerinin de yapılabilmesi gölün doğal turistik çekiciliğini arttırmaktadır.

Salda Gölü'nde sualtı dalışları yapılabilir (Burdur İl Tanıtım Rehberi, 2011: 14). Su altı dalış turizminin Salda Gölünde geliştirilmesi için Yeşilova Kaymakamlığı, 2012 yılında Antalya Adrasan Dalış Merkezi balık adamları Salda Gölü' ne davet etmiş ve balık adamlarının gerçekleştirmiş olduğu keşif dalışlarından sonra, Salda Gölü' nün dalış turizmine elverişli olduğu sonucuna varılmıştır. Dalgıçlar 35 m derinliğe dalmış olup, dalış anında 35 metre derinlikteki suyun sıcaklığının 12 derece olduğunu açıklamışlardır. Ayrıca suyun azotlu olması nedeniyle derinliklerde fazla canlı çeşidi olmadığını fakat bazı balık türleri bu suda yaşayabildiğini ve göl dibinde sünger dokusu bulunduğunu belirtmişlerdir. Ancak dalgıçlar en fazla 40 metre dalabildiklerini 185 metre derinliğiyle Türkiye'nin en derin gölleri arasında yer alan Salda Gölü'nün en derinlerine inmek için özel ekipmanlar gerektiğini belirtmişlerdir.

Salda Gölü'nde ikinci su altı dalışını Şahika ERCÜMEN gerçekleştirmiştir. Bu yıl dördüncüsü düzenlenen Göl Festivali kapsamında Burdur Belediyesi'nin davetiyle

etkinliğe katılarak Salda Gölü'ne gelerek 40-50 metre aralığında sığ dalış gerçekleştirmiştir. Bu dalış sonucunda su ısısının gayet iyi olduğunu ve gölün gerçekten çok temiz ve berrak bir özellikte olduğunu belirtmiştir. Şahika ERCÜMEN 2018 yılı Kasım ayında yeni bir dalış yaparak tatlı su dalışında rekor kırmıştır. Bu durum Salda Gölü'nün tanınmasında önem arz etmektedir. Ayrıca bu dalış sırasında son yıllarda göl suyundaki azalmalar, çevre kirlilikleri, göl çevresindeki kaçak yapılaşma ve gölün korunması gerektiğine de dikkat çekmiştir. Diğer bir dalış etkinliği ise; Türkiye su altı sporları federasyona bağlı Star Diving Academy eğitmenleri ve öğrencileri Burdur Yeşilova Belediyesi'nin daveti üzerine Star Diving Academy Salda Gölü'nde 20 kişilik dalgıç ekibiyle bir irtifa dalışı yapmıştır. İrtifa dalış ekip lideri Gökçek Algin 2 yıldız eğitmen Attila Konuk ve Mutlu Palalı gözetiminde Burdur Valiliği arama kurtarma ekibi (AFAD) de 5 kişilik ekiple katıldığı eğitim ve araştırma dalışını 20 metre derinliğe yapmışlardır. Bu bilimsel dalış çalışmaları sonucunda da göl suyunun temiz, berrak ve su altı dalış turizmine uygun nitelikte olduğu tekrar anlaşılmıştır. Salda Gölü yeterli su sıcaklığı ile kış aylarında bile özel ekipmanlarla su altı dalışına uygundur. Bu tür su sporları için verilen eğitim, tanıtım ve turist katılım sayısının artırılması bölge turizmine olumlu etkide bulunacaktır.

Yelken, sörf, su altı dalışları gibi su sporları ayrı uzmanlık alanları olup, tehlike arz eden turizm aktiviteleridir. Bu belirtilen aktivitelere katılmak isteyen turistlerin ilgili alanda eğitim almaları önem arz etmektedir. Salda Gölü, su sporları yapmaya elverişli olsa da günümüzde su sporları yeterince tanınıp gelişme gösterememiştir. Bu durumun nedenleri arasında, belirtilen turizm aktivite türlerinin insanlar tarafından özel ilgi, uğraş ve bazen de o alanda eğitim almalarını gerektiriyor olmasıdır. Ayrıca göl çevresinde su sporları ile ilgili eğitim verecek ve turistleri yönlendirebilecek kalifiye elemanlar ve bilgi ofisleri bulunmaması da bu turizm türünün gelişmesini engellemektedir. Kalifiye eleman sıkıntısı su sporları için önem arz etmektedir. Bu sektörde çalışabilmek için en az gemici belgesi, gümüş cankurtaran belgesi, su üstü sporları için rüzgâr sörfü, uçurtma sörfü veya dingi eğitmen belgeleri, su altı için iki yıldız eğitmen belgesi ve rehber balık adam sertifikası gibi yüksek maliyetli sertifikalar gereklidir (Özbek, 2014: 44-45). Su sporları turizmi için gerekli motorlu araçların maliyetli olması ve göl çevresinde bulunmaması da bu turizm türünün gelişmesini engellemektedir.

Salda Gölü'nün su seviyesinde son yıllarda belirgin bir azalma yaşanmaktadır. Bunun nedenleri arasında; göl çevresinde tarımsal sulama, içme suyu ve plaj turizmi kapsamında göl suyunun aşırı kullanımı vardır. Araştırma sahasında mermer ve krom maden ocakları da göl çevresinde çevre kirliliklerine neden olmaktadır. Ayrıca plajlara gelen bazı yerli ve yabancı turistlerin göl kıyısında yasak olmasına rağmen ateş ve mangal yakmaları, çeşitli atıklar bırakmaları da çevre kirliliklerine neden olmaktadır. Bu durum devam ederse ilerleyen yıllarda Salda Gölü suyu ve plajlarının doğallığının bozulmasına ve turistik çekiciliğinin olumsuz etkilenmesine neden olabilecektir.

2.1.2. Kış Turizmi ve Dağcılık

Dağ turizmi, dağda yapılan tüm spor aktiviteleriyle dağların temiz ikliminde bulunarak sakin bir tatil yapma gibi tüm olanakları kapsamaktadır. Bu açıdan kış turizmi ile dağ turizmi (dağcılık) arasında sıkı bir ilişki söz konusudur. Çünkü kış sporlarının en önemlilerinden kayak sporu için gereken kayak pistinin, dağların eğimli ve düzgün zeminli yamaçlarında kurulması gerekmektedir (Mursalov, 2009: 42). Araştırma sahasında Eşeler Dağı gibi yüksek alanların varlığına bağlı olarak sahada dağcılık ve kış turizmi etkinlikleri yapılabilmektedir.

Dağcılık, macera ve tehlikeyi bir arada bulunduran ve bu aktiviteler sırasında çevrenin turistik çekiciliklerini tanımaya imkan tanıyan bir faaliyettir. Dolayısıyla sahada bulunan başta Eşeler Dağı olmak üzere diğer dağlık alanlar, çeşitli dağcılık aktiviteleri yapmaya uygun potansiyel sunmaktadır. Dağ tırmanışları ve yürüyüşleri sırasında araştırma sahasında bulunan Salda Gölü ile çevredeki orman, kuş varlığı gibi biyoçeşitliliği oluşturan tüm doğal güzellikler gözlemlenebilir. Bu sırada dağ ve göl manzarasına bağlı olarak foto safari yapmak da mümkündür. Bu kapsamda sahada Alpinizm, trekking (kamplı etkinlik), hiking (günübirlik yürüyüş) gibi çeşitli dağcılık etkinlikleri yapılabilir. Araştırma sahasında dağcılık etkinliklerinin tanınırlığı ve bu etkinliklere katılım sınırlıdır. Ancak yine de sahada yürüyüş, tırmanış ve bisiklet alanları, Burdur İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından belirlenmiş olup, bu tür etkinlikler sınırlı da olsa yapılmaktadır. Ayrıca sahada bulunan Tınaztepe, kar yürüyüşü (Snowshoeing), 5-10-15-20 km kayaklı koşu ve biatlon gibi çeşitli dağ ve kış sporları yapmaya müsait bir araziye sahiptir (Salda Turizm Merkezi, 2012: 6-8).

Kış turizmi, odağında kayak sporunun bulunduğu ve buna uygun karlı ve eğimli alanlara yapılan seyahatleri, konaklama ve diğer hizmetlerden yararlanmayı kapsayan faaliyet ve ilişkilerin bütünüdür (İncekara, 1998: 3).

Kış turizmi, karlı ortamlara bağlı bir takım hareketleri ağırlıkla kapsadığı için, belli yükseklik ve eğime sahip, kayak ve diğer yürüyüş, tırmanış gibi alışkanlıkların yapılabilmesine imkan sağlayan yerlerin varlığını öncelikle gerekli kılar. Kayağa uygun kaliteli kar varlığı da, kış turizminin en önemli bileşenleri arasındadır. Karın uzun bir süre kalması, kayak faaliyetinin süresini arttırmaktadır. Diğer taraftan, belli yükseklikteki yerlere, kayakçıları taşıyacak temel bazı mekanik tesislerin bulunması da gerekmektedir. Telesiyej ve teleski gibi tesisler, kayakçıların başlama noktalarına ulaşmasını sağlayan temel altyapı araçlarıdır (Mursalov, 2009:17).

Araştırma sahasında yer alan Eşeler Dağı- Tınaztepe mevkiisinin yüksek ve eğimli arazi yapısına sahip olması ve sahanın iklim özelliklerine bağlı olarak kış turizmine uygun bir nitelik sunmaktadır. Göl çevresinde kış aylarında iklim elemanları ve yükselti şartlarına bağlı olarak karasallık etkisi belirginleşmeye başlamaktadır. Sahanın uygun düzeyde bir eğime sahip olması da kış sporları yapmaya elverişli kılmaktadır. Saha şartlarına bağlı olarak kış aylarında görülen yoğun kar yağışı ve ortalama yükseltisi 2079 metre olan Tınaztepe'nin bulunması sahada kış turizminin yapılabileceği yönündeki çalışmaların başlamasını sağlamıştır. Tınaztepe mevkiisinde, Aralık ayından itibaren Nisan ayı sonlarına kadar karla kaplı olan tepede yaklaşık olarak 50 – 100 cm civarında kar bulunabilmektedir. Tınaztepe'nin arazi yapısı 30 cm kar yağışında bile kayak yapmaya uygun hale gelmektedir. Sahip olduğu coğrafi özelliklere bağlı olarak bu saha yetkililer tarafından kış turizmine kazandırılmıştır.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Tesisler Daire Başkanlığı'ndan gelen teknik elemanların 28 Ocak 2004 tarihinde yapmış oldukları incelemeler sonunda Salda Gölü güneybatısında yer alan Tınaztepe mevkiisinin kış sporları yapılmasına ve kayak merkezi kurulmasına elverişli olduğu yönünde rapor düzenlenmiştir (Yılmaz, 2005: 574). Sahanın kış turizmi çekiciliğine yönelik araştırmalar ile kamu ve özel sektör yatırımlarının daha önceden yapılmamış olması sahada kış turizminin geç keşfedilip başlamasına neden olmuştur.

Burdur İl Gençlik ve Spor Müdürlüğü tarafından sahada gerekli çalışmalar yapıldıktan bir süre sonra 2 kişilik askılı T tipi self servis teleski ve kafeterya kurulumu ile sahanın içme suyu işleri 16.12.2011 tarihinde tamamlanıp 14.01.2012 tarihinde, kış sezonuna yetiştirilerek Tınaztepe-Salda kayak merkezi adı ile kış turizmine kazandırılmıştır (Burdur Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Brifing Raporu, 2015). Kayak alanı, 2079 metre rakımda bulunan Tınaztepe’de 2054 metre yükseltideki zirvesinin kuzey yamaçlarından başlayıp 1910 metre rakımla toplanma merkezinde sonlanmaktadır (Salda Turizm Merkezi, 2012: 6).

Salda Kayak Merkezinde, iki kişilik askılı T tipi self servis teleski mevcuttur. Teleski uzunluğu 860 metre olup, 40 adet askı, 11 adet direk bulunmaktadır (Fotoğraf 2.2). Bu teleski, 2010 yılında Kars- Sarıkamış ilçesi Çamurlu Kayak Merkezinden satın alınarak onarımları yapıldıktan sonra Salda Kayak Merkezine monte edilmiştir (Burdur Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Brifing Raporu, 2015). Kayak merkezinde 1 snowtrack (kar ezme makinası), 2 kar motorunun yanında kayak malzemeleri ve elbise kiralama imkanları sunan bir tesis de bulunmaktadır. Kar motorları ve snowtracklar ile her kış sezonunda kayak pistlerinin yolları Burdur İl Özel İdaresi tarafından düzeltilerek kış sporları yapmaya uygun hale getirilmektedir.

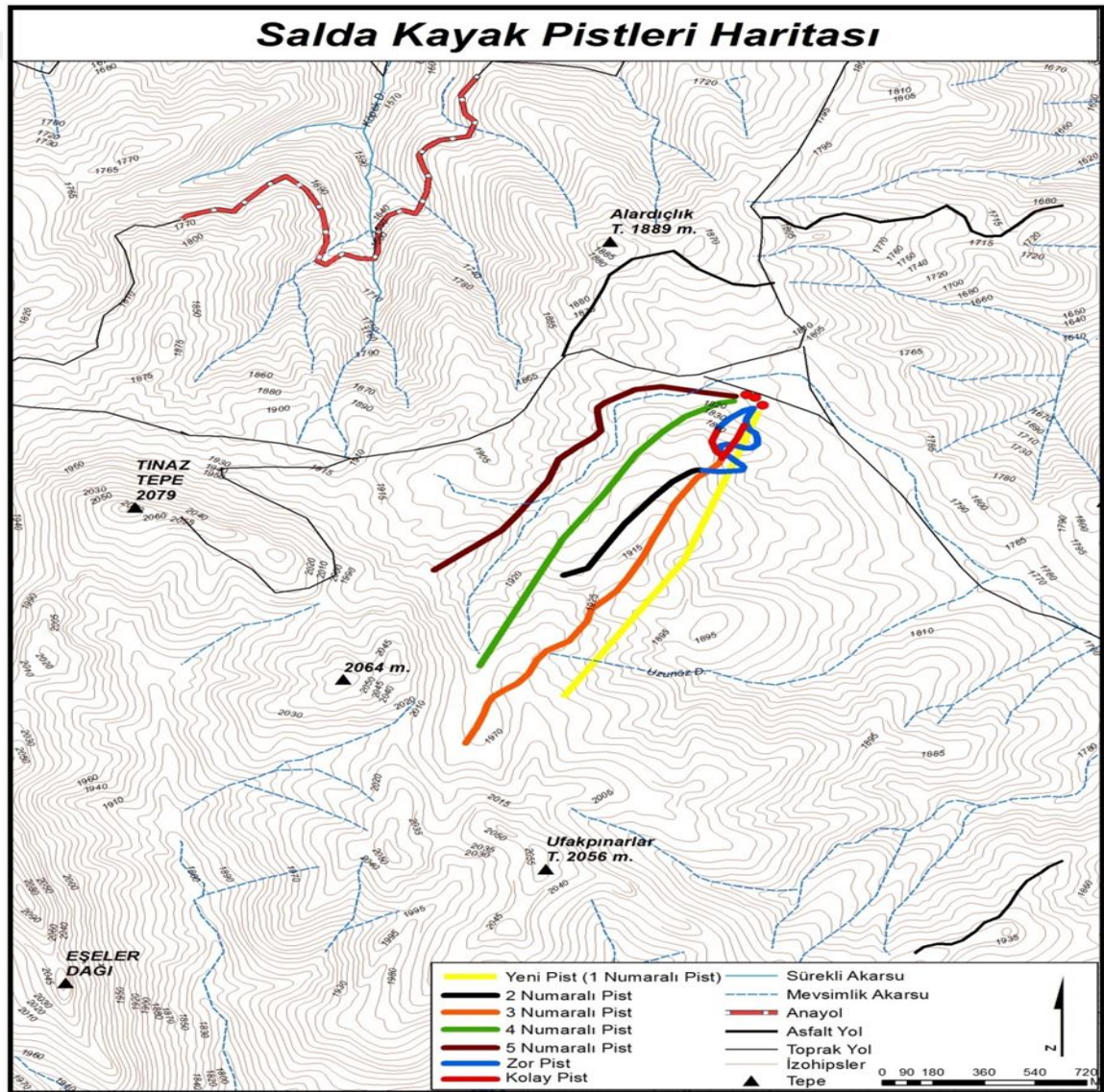
Fotoğraf 2.2: Salda Kayak Merkezinden Bir Görünüm

Salda Kayak Merkezi’nde en uzun 1600, en kısası 950 metre uzunluğunda 5 pist ve 860 metre uzunluğunda telesiyej hattı bulunmaktadır. Sahadaki pistlerden biri

zor, diğeri ise kolay olarak nitelendirilmiştir. 1470 m uzunluğunda yeni bir pist ise 2016 yılında sahaya kazandırılmıştır (Harita 2.2) (Burdur Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Brifing Raporu, 2015).

Salda Kayak Merkezi, Türkiye'nin göl manzaralı bir kayak merkezidir. Bu durum kış turizmi çekiciliğini arttırıcı yönde katkı sağlamaktadır. Burdur Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü tarafından "Burdurlu Gençlere Kayak Öğretiyoruz" sloganıyla başlatılan kurs ile Burdurlu gençlerin hem Salda Kayak Merkezi'ni tanımaları hem de kayak sporunu öğrenmeleri amacı ile tanıtıcı çalışmalar yapılmıştır.

Harita 2.2: Salda Kayak Pistleri Haritası

Salda Kayak Merkezi, Yeşilova ilçe merkezine 15 km, Burdur il merkezine 75 km, Salda Gölü'ne 17 km ve çevresindeki komşu illerden Denizli'ye 111 km, Antalya'ya 171 km uzaklıktadır. Ayrıca tesise 57 km mesafede bulunan Denizli Çardak Havalimanı ile ulaşım kolaylaşabilmektedir (Şekil 2.1).

Harita 2.3: Salda Kayak Merkezi Yol Güzergahı Haritası

Kaynak: <http://www.saldagolu.com/foto-galeri/> (14.05.2018).

Yeşilova ilçesi ve Akdeniz Bölgesinde kış turizmi açısından Salda Kayak Merkezi, önemli bir role sahiptir. Çünkü, Salda kayak merkezi, Akdeniz bölgesinde sınırlı sayıda olan kış turizm merkezlerinden birisidir. Ancak kayak merkezi daha çok günübirlik kış turizm merkezi olarak kullanılmaktadır.

Salda Kayak Merkezi, 2012 yılında kış turizmine kazandırılmış olsa da uzun süre kayak merkezinde veya bu merkeze yakın konumda bir konaklama tesisi bulunmamaktaydı. Bu durum kayak merkezinin uzun süre günübirlik kış turizm merkezi olarak hizmet vermesine neden olmuş ve sahanın kış turizmi sektöründeki tanınırlığını ve turist çekiciliğini olumsuz etkilemiştir. Kayak merkezine gelen turistlerden sahada konaklamak isteyenlerin ancak Yeşilova ilçe merkezindeki otel, pansiyon vb. seçmeleri gerekmekteydi. 2016 yılında Lago di Salda isimli otelin açılması ile birlikte bu otel Salda Kayak Merkezine gelen turistler için önemli bir konaklama imkanı sunmuştur.

Kış turizm merkezine en yakın konumda bulunan Lago Di Salda oteli, kayak merkezine 17 km uzaklıktadır. Ancak kayak merkezinden Lago di Salda oteline ulaşmak için kişisel araç kullanılması gerekmektedir. Otel alanına giden herhangi bir ulaşım alternatifi bulunmamaktadır. Bu durum kişisel aracı olmayan turistlerin Salda Kayak Merkezine ve konaklama oteline ulaşımında sorunlar yaşamalarına neden olmaktadır.

Salda Kayak Merkezinde bulunan kafeterya tesisinin çatısı 2017 yılında Yeşilova Köylere Hizmet Götürme Birliği tarafından kaldırılarak bir kat daha eklenmiş ve bu katta 7 oda 12 yatak kapasiteli küçük çaplı konaklama alanı kurulmuştur (Fotoğraf 2.3). Bu konaklama tesisinin işletme hakkı Yeşilova Kaymakamlığına aittir. Kafeterya üzerine kurulan konaklama tesisi, 2017 yılı öncesi konaklama tesisi olmayan döneme göre sahanın kış turizmi gelişimine ve turist çekiciliğine olumlu katkıda bulunacaktır. Fakat bu tesisin oda ve yatak kapasitesinin oldukça az olması ve tesisin modern bir yapıya sahip olmaması gibi sorunlar nedeniyle kayak merkezinde hala konaklama sorunu tam olarak çözüme kavuşturulamamıştır. Bu durum kayak merkezinin kış turizmindeki gelişiminin ve tanınırlığının oldukça yavaş ilerlemesine neden olmaktadır.

Fotoğraf 2.3: Salda Kayak Merkezi kafeterya ve konaklama alanı

Salda Kayak Merkezinin yaşadığı sorunlardan biri de, kış aylarındaki yoğun kar yağışına bağlı olarak kayak merkezine giden karayolları karla kapanabilmekte ve bu durum kayak merkezine giden turistlerin yolda kalmasına neden olabilmektedir. Ayrıca

uzun süre Salda Gölü- Yeşilova ilçe merkezi arasındaki virajlı dar yollar nedeniyle kayak merkezine ulaşımı güçleştirmiştir. Ancak 2018 yılında Budur İl Özel İdaresi ve belediye ekipleri yardımı ile kış aylarında karla kaplanan kayak merkezi yolları düzenli olarak açılmakta olup, sahaya giden virajlı dar yollar genişletilerek bakım onarım çalışmaları tamamlanmıştır.

Salda Kayak Merkezinin konaklama tesisleri ve ulaşım hizmetlerinde yaşanan sorunlar, kış turizmi gelişimini olumsuz etkilemektedir. Salda Kayak Merkezine yönelik olarak reklam ve tanıtım çalışmaları da yetersiz durumdadır. Bu durum sahadaki kış turizminin tanınması ve kış turizmine yönelik turist çekiciliği üzerinde olumsuz rol oynamaktadır.

2.2. Beşeri Turistik Çekicilikler

Salda Gölü ve çevresi köklü bir tarihi geçmişe sahiptir. Saha geçmişten günümüze kadar birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Dereköy ve Gençali köylerinde yapılan araştırmalar Kalkolitik döneme kadar yerleşim olduğunu göstermiştir. (Burdur İl Tanıtım Rehberi, 2011: 73).Bu nedenle sahada çeşitli medeniyetlere ait tarihi kalıntılara rastlanılmaktadır. Bu durum sahanın tarihi turizm potansiyelini arttırmaktadır.

Turizm merkezleri sadece doğal güzellikleri ile değil, tarihi ve kültürel kalıntılardan oluşan beşeri güzelliklere de sahip olabilmektedir. Bu beşeri turizm değerleri de sahanın turist çekiciliğinde ve saha turizminin gelişiminde önemli rol oynamaktadır. Araştırma sahasında önceden yapılan kazı ve çalışmalar ile tarihi kalıntı izlerinden yola çıkılarak sahanın oldukça eski bir yerleşim yeri olduğu ortaya çıkmaktadır. Ancak yine de sahanın tarihi değerleri ve turizm potansiyeli hakkında yeterli araştırma, çalışma ve bilgiler bulunmamaktadır. Bu nedenle günümüzde sahadaki beşeri turizm potansiyeli henüz tam olarak değerlendirilememiş ve tanıtımı yapılamamıştır.

2.2.1.Tarihi Kalıntılar

Salda Gölü çevresinde geçmişten bugüne kadar yaşamış olan medeniyetlere ait çeşitli tarihi kalıntılar bulunmaktadır.

2.2.1.1. Kale Tepe Surları ve Tümülüsleri

Yeşilova ilçesinin yaklaşık 1,5 km kuzeybatısında Salda Gölü'nün doğusunda bulunan ve 1472 m yüksekliğinde olan Kale Tepe'nin zirvesinde Geç Roma Dönemi'ne ait kalenin bugün neredeyse tamamına yakını yıkılmış durumda olan, doğal toplama taşlarla inşa edilen sur duvarları bulunmaktadır. Ayrıca bu alana geçmeden önce Kayadibi Köy Mezarlığında bulunan M.Ö. 5. ve 6. yüzyıllara ait olduğu belirlenen iki adet tümülüs de bulunmaktadır (Salda Turizm Merkezi, 2012: 7). Kale Tepedeki tarihi kalıntılar, Antalya Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulunun 23.03.1998 tarih ve 3730 sayılı kararı ile Kültür Varlığı olarak kabul edilmiştir.

Araştırma sahasındaki tarihi kalıntıları görmek isteyen turistler Kale Tepe'ye ziyarette bulunabilirler. Ayrıca Kale Tepe zirvesinden Salda Gölü ve çevresinin doğal güzelliklerine ait manzarayı izleme imkanı da bulunmaktadır.

2.2.1.2. Onacak (Veli Dede) Türbesi

Onacak (Veli Dede) Türbesi, Yeşilova ilçesine 31 km. uzaklıkta, Onacak Köyü eski yerleşim alanı içerisinde bulunmaktadır. Türbe, M.S. 14.-15. yüzyıllardan kalma olup, Osmanlı İmparatorluğu dönemine aittir. Türbenin Veli Dede'ye ait olduğu rivayet edilmektedir. Bu saha eskiden bir tekke şeklindeyken, tekkenin günümüzde yalnız türbesi kalmıştır. Türbe 8 köşe şeklindedir (Göller ve Güller Beldesi Burdur, 1992: 18; aktaran: Yılmaz, 2005: 582). Türbe Antalya Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulunun 21.01.1993 tarih ve 1737 sayılı kararı ile Kültür Varlığı kabul edilmiştir.

2.2.1.3. Kaya Kabartmaları

Yarışlı Gölü kıyılarına konumlanmış birçok höyük, göl çevresindeki antik kentler ve gölün içerisine bir dil gibi sokulmuş Yarım Ada Antik Dönem' de Pisidia Bölgesi sınırları içerisinde yer almaktaydı. Düver kaya kabartmaları Yarım Ada'ya çıkan rampanın sol tarafındaki doğuya bakan kayalığa oyulmuşlardır. Yarım Ada'yı ziyaret edeceklerin kolay ulaşabileceği konumdadırlar (Kahya, 2015: 130-131).

Düver - Yarım Ada'nın kayalık eteklerine oyulmuş Roma Dönemi iki kaya kabartması bulunmaktadır. Bu kabartmalar, Herakles olarak kimliklendirilmişlerdir. Herakles/Kakasbos'u temsil eden Atlı Tanrılar kültürünün Düver'de ikonografik dönüşümü, Pisidia' da dinsel hayatın Hellenleşme sürecinin sonucudur. Bölgenin kültür

tarihinde yaşanan Hellenleşme ve ardından Romalılaşıma süreci yerel dini inançları etkilemiştir. ‘Çıplak Olympos tanrısı’ aynı özelliklere ve atribülere sahip yerel tanrı ile özdeşleşmiş ve Düver - Yarım Ada’ da onun yerini almıştır. Kabartmalardan biri, vandallar tarafından altın bulma hırsıyla dinamitle patlatılmış, bir diğeri de epey tahrip edilmiştir (Kahya, 2015: 129).

Kaya Kabartması I: İlk kabartma zeminden yaklaşık 2 m yüksektedir. 102 cm yüksekliğinde, 60-65 cm genişliğinde yalın kemerli bir niş içerisindeki figür ayakta olarak betimlenmiştir. Boyu 78 cm’dir. Kollar iki yanda, vücuda paraleldir. Vücudun ağırlığını sol ayak taşımaktadır Yere sarkmış aslan postu ve dışı izleyiciye donuk sağ elle tutulan budaklı sopa atribüleri, figürün Herakles olarak kimliklendirilmesini kolaylaştırmaktadır. Budaklı sopa ve aslan postu Herakles’ in en bilindik atribüleridir. Bu atribüler Erken Hellenistik Dönemden başlayarak Pisidia sikkeleri üzerinde görülür. Kabartmanın betimlenişindeki sadeliği nedeniyle Herakles’in görevlerinden (*athloi*), işlerinden (*prakseis*) ya da diğer işlerinden (*parerga*) herhangi birisi ile ilişkilendirilmesi zordur (Kahya, 2015: 131).

Kaya Kabartması II: İkinci kabartma ilk Herakles kabartmasınının 15 m. kadar sağ tarafında ve daha üst kattadır. Bu ikinci figür de ayakta, cepheden ve çıplak olarak tasvir edilmiştir. Gövdenin üst kısmı dik durur iken, bacaklar vücudun soluna hafif kaykılmıştır. Bacaklar birbirinden hafif ayrılmış, sağ ayak ileri, hafif sağa atılmıştır. Sağ kol vücudun yanında, dirsekten hafif kırılarak sağ tarafa doğru uzatılmıştır. Kapanan avucuyla kısa ve geniş olan budaklı sopasını taşımaktadır. Bu tur kısa, geniş budaklı sopalar Pisidia Bölgesinde özellikle Atlı Tanrı kabartmalarında sıklıkla görülmektedir. Her ikisi de Waelkens tarafından Geç Hellenistik - Erken İmparatorluk Dönemine tarihlendirilmişlerdir. İkinci Düver kabartmasınının baş kısmı tahrip edilmiştir. Sikkelerde M.S. III. yüzyıldaki cepheden, ayakta duran Herakles betimlerinin yoğunluğu dikkate alındığında Düver kabartmalarının tarihinin M.S. III. yüzyıla da sarkmış olabileceği düşünülmektedir (Kahya, 2015: 134).

Pisidia Bölgesinde Herakles, Hellen dünyasındaki ikonografisinden farklı bir ikonografiyle, ‘atlı tanrı’ olarak tapınma amaçlı görmüştür. Aynı zamanda Herakles, Pisidia’ da Hellen ve Roma Sanatının atlı tipte imgelendiği Geç Roma Donemi Anadolu atlılarından biridir. Tanrının bu tasviri M.S. II. yüzyıldan - IV. yüzyıl ortalarına kadar

çok yaygındır. Burdur Müzesi Anadolu atlı tanrısı olan Kakasbos ya da Herakles'e adanmış zengin bir stel koleksiyonuna sahiptir. Çoğu geliş yeri belli olmayan, bazıları Olbasa, Isinda, Derekoy (Salda), Uylupınar, Kibyrtis' ten gelen bu steller M.S. I. - geç III. yüzyıl arasına tarihlenmektedirler (Kahya, 2015: 135).

2.2.2. Höyük Yerleşmeleri

Bölge Frig, Roma, Bergama Krallığı, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı İmparatorluğu dönemlerini yaşamıştır. Ayrıca saha kısa süreler için Frigya, Psidya ve Likya'luların hakimiyeti altında da kalmıştır. Yeşilova ilçesinde Gençali, Yazır, Yarışlı, Akçaköy, Dereköy, Çuvallı, Düğer höyükleri bulunmaktadır (Özsait, 2004). Ancak bu höyüklerin birçoğunda bilimsel kazı ve çalışmalar yapılmamıştır.

Yarışlı Gölü'nün güney kıyısında, Kocapınar Köyü'nün 1 km. kadar kuzeybatısında, göle bakan kayalık sırt üzerinde Hacılar tipi boyalı keramik veren bir İlk Kalkolitik Çağ ve Roma Çağı yerleşmesi (Kocapınar Höyük) tespit edilmiş, buradaki araştırmalarımız sırasında, Kocapınar yerleşmesinin hemen güneydoğusunda yükselen dağ üzerinde bir İlk Tunç Çağı ve Roma Çağı yerleşmesi (Büyük Asar) daha bulunarak incelenmiştir. İşaret ettiğimiz her iki yerleşme de, tarım ve kaçak kazılarla tahrip edilmiştir (Özsait, 2004).

Burdur'un 60 km. güneydoğusunda yer alan Yeşilova İlçesi'nin doğusunda bulunan Sazak, Gençali, Çuvallı ve Karaatlı köyleri araştırılmış, Sazak Köyü'nün 2 km. kadar kuzeydoğusunda önceden tespit ettiğimiz Sazak Höyüğü araştırıldıktan sonra, köyün 3.5 km. güneydoğusunda, Yarışlı Gölü'nün 1.5 km. güneyinde ve Darmık Dağı'nın kuzey yamacında tespit ettiğimiz yerleşmeye mevkiin adından dolayı Sazak-Köyüeri ismi verilmiştir. Oldukça geniş bir alana yayıldığını izlediğimiz yerleşmenin yüzeyinde iyi bir işçilik gösteren İlk Tunç Çağı keramikleri bulunmaktadır. Ayrıca köy içinde, köy kahvesinin subasman tabanına yerleştirilmiş bir yazıt ve Yeşilova'nın Karaatlı Köyü sınırları içinde bulunan Düden Höyük, Halkalı (Sarıca) ve Çuvallı höyükleri yeniden incelenmiş olup, Düden ve Halkalı höyüklerinin tarım nedeniyle, kayalık bir zemin üzerinde kurulmuş olan Çuvallı Höyüğün de mermer çıkarmak amacıyla önemli ölçüde tahrip edildiği tespit edilmiştir (Özsait, 2004).

Karaatlı Köyü'nün 1 km doğusunda, Çuvallı Köyü'nün ise 3.5 km kuzeybatısında, Samut Mevkii olarak bilinen kesimde bir İlk Tunç Çağı yerleşmesi

tespit edilmiştir. Bugün de suyu bol olan bir kaynağın kuzeyinde yer alan yerleşme, tarım nedeniyle çok tahrip edilmiştir. Samut Höyüğün 800 m kadar doğusunda, Bayırbaşı Köyü'nün güneydoğusundaki dağlık sırtta, Köyü denilen mevkide yine bir İlk Tunç Çağı yerleşmesi bulunmuştur. Bu yerleşmede geniş bir alanda, fakat çok dağınık olarak bulunan keramiklerden, bugün fundalık olan bu yerleşmenin de zaman içinde çokça tahrip edildiği anlaşılmaktadır. Yukarıda işaret edildiği gibi, Yassıgüme, Hacılar, Çamur, Hüyükköy, Karamusa, Mürseller-Bademli, Çaltepe, Gençali, Mancar, Uylupınar, Yarıköy, Çavdır, Yakalar-Telli, Kozluca, Gençali, Höyük, Beyköy, Gölde, Aziziye gibi höyükler; Hadriani, Olbasa, Şeref (Komama), Çaltepe örenyerleri; Karaevli, Karaatlı gibi tümülüsleri kıyısında mimari yapı elemanları ile yazıtlı bir lahit kapağı bulunmuştur (Özsait, 2004).

Araştırma sahasında bulunan tarihi kaya kabartmaları ve höyükler hakkında yetkili kişi ve kurumlar tarafından günümüze kadar yeterince araştırılmadığı için sahanın tarihi geçmişi ve beşeri turistik değerleri hakkında elde edilen bilgiler oldukça kısıtlıdır. Ayrıca sahadaki tarihi kalıntıları görmek isteyen turistlere yönlendirme yapacak ve bilgi verecek yetkili kişi ve kurum da bulunmamaktadır. Bu durum sahanın zengin tarihi geçmişe sahip olmasına rağmen beşeri turizm alanında ve turist çekiciliğinde yeterince gelişmemesine neden olmaktadır.

2.3. Salda Gölü ve Çevresinin Sürdürülebilir Turizm Çekicilikleri

Sürdürülebilir turizm; insanın etkileşimde bulunduğu veya bulunmadığı çevrenin bozulmadan ve değiştirilmeden korunarak, kültürel bütünlüğün, ekolojik süreçlerin, biyolojik çeşitliliğin ve yaşamı sürdüren sistemlerin sürdürüldüğü ve aynı zamanda tüm kaynakların ziyaret edilen bölgedeki insanların ve turistlerin ekonomik, sosyal ve estetik ihtiyaçlarını doyuracak şekilde ve gelecek nesillerin de aynı ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri biçimde yönetildiği bir kalkınma şeklidir (WTO, 1998:21).

Salda Gölü ve çevresinde doğal çekiciliklere bağlı olarak yapılan bazı turizm türleri, sürdürülebilir turizm kapsamında değerlendirilebilmektedir. Salda Gölü ve çevresindeki doğal güzellikleri koruyarak bu doğal unsurların gelecek nesillere bozulmadan aktarılabilmesi ve sahanın turist çekiciliğinin artırılabilmesi için sürdürülebilir turizm faaliyetleri büyük önem arz etmektedir. Salda Gölü ve çevresinde sürdürülebilir turizm kapsamında kamp-karavan, botanik, ornito turizm (kuş

gözlemciliği), tarım turizmi (agro turizm), hava sporları (yamaç paraşütü), sağlık, gençlik, foto safari, bisiklet ve doğa yürüyüşleri gibi çeşitli turizm faaliyetleri gerçekleştirilebilmektedir. Ancak Salda Gölü ve çevresi zengin sürdürülebilir turizm potansiyeli gösterse de sahada bu kapsamda yapılabilecek olan turizm türlerinin tanınırlığı ve turist katılımı oldukça azdır.

2.3.1. Kamp ve Karavan Turizmi

Dünya turizm pazarında öne çıkan alternatif turizm çeşitlerinden birisi de kamp-karavan turizmidir. İnsanların karavan turizmini seçmesinin temel nedeninin doğayla iç içe farklı mekanları gezebilmek, alternatif turizme gönül verenlerin tatil kavramını, doğayla iç içe hem ekonomik hem de konforlu bir tatil geçirerek, değişik yörelerdeki insanların örf, adet ve kültürünü yakından tanımak olmaktadır. Bu bağlamda kamp ve karavan turizmi, bahar ve yaz dönemlerinde turistler tarafından tercih edilen aktiviteler arasında yer almaktadır (Ceylan, 2015: 140-141).

Göller gerçek anlamda piknik, kamp ve karavan, avcılık, yürüyüş, bisiklete binme, fotoğrafçılık ve doğayı izleme aktivitelerinin suyla alakalı aktivitelerden daha baskın olduğu yerlerdir (Doğaner, 2001: 81).

Salda Gölü çevresi kamp ve karavan turizmi için önemli bir potansiyele sahiptir (Burdur İl Tanıtım Rehberi, 2011: 14). Salda Gölü çevresindeki orman varlığı, uygun iklim koşulları ile göl manzarasına bağlı olarak kamp ve karavan turizmi de artmaktadır. Bu durum göl çevresinde alternatif bir turizm türünün ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu kapsamda Salda Gölü çevresinde çeşitli etkinlikler düzenlenmiştir. BURDURFEST grubu tarafından ilk kez 27-31 Temmuz 2016 tarihleri arasında yapılmış olup, ilk olarak Salda Gölü ve çevre köyleri gezisi ile başlamış ve göl çevresinde kamp yapılarak etkinlik devam etmiştir. Bu etkinlik sayesinde göl çevresinde kamp turizminin yapılabilecek olduğu kanıtlanmıştır. Bu etkinliğin amacı; Salda Gölü'nün doğal coğrafi özellikleri ve turizm zenginliklerine dikkat çekerek göl çevresindeki turizmin tanınırlığını ve turist çekiciliğini arttırmaktır.

Yıldızkar Off Road Kulübü üyeleri de Salda Gölü'nün özelliklerini keşfetmek amacıyla kamp ve gezi etkinliği düzenlemişlerdir. Burdur Doğa Sporları Kulübü (BURDOSK), 8-9 Eylül 2012 tarihleri arasında Salda Gölü kenarında Yeşilova Belediye Halk Plajı'nda kamp kurup göl çevresini keşfetmişlerdir.

Salda Gölü çevresi tabiat alanı olarak koruma altına alındığı için göl kıyısında kamp ve ateş yakma gibi etkinlikler yasaklanmıştır. Ancak göl çevresinin bazı kesimlerinde çevreye zarar vermeden kurulmuş çadırlardan oluşan kamp alanı ve karavanlar bulunmaktadır. Bu kamp alanları sahadaki kamu kurumlarının sorumluluğu ve gözetiminde oluşturulmuş alanlardır.

Yeşilova İlçe Orman İşletme Şefliği, Yeşilova Belediyesi ve özel kuruluşlar tarafından Salda Gölü, Eşeler Dağı ve çevre ormanlar içinde kamp alanları kurulmuştur. Salda Gölü kıyısında bulunan ve Orman Bakanlığı'na ait olan Salda Gölü Orman İçi Dinlenme Tesisleri içerisinde kamp alanı bulunmaktadır. Salda Gölü kıyısında konaklamak isteyenler genellikle bu kamp alanını tercih etmektedirler. Sultan Pınarı Dinlenme Tesisleri, konaklama ve kamp seçeneği de sunmaktadır. Yeşilova Belediyesi Halk Plajı içinde kamp alanı mevcuttur (Fotoğraf 2.4). Belediye tesislerinde kamp alanında konaklayanlara ücretsiz elektrik ve tuvalet hizmetleri sunulmaktadır. Kamp alanında konaklamak, günlük çadır kiralama şeklinde olup, kiralama ücretleri oldukça uygundur. Bu durum yörede kamp turizminin gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Ayrıca Salda Gölü kıyısında karavanlarla hem gezinti yapmak hem de konaklamak mümkündür.

Fotoğraf 2.4: Yeşilova Belediye Halk Plajı Kamp Alanından Bir Görünüm

Salda Gölü çevresinde kamp ve karavan turizmine yönelik olarak tanıtım ve organizasyon çalışmalarının yetersiz olması bu turizm türünün sahada yeterince gelişme gösterememesi üzerinde en önemli sorundur.

2.3.2 Sağlık Turizmi

Sağlık turizmi, sağlığı koruma ve iyileşme amacıyla belirli bir süre için yer değiştiren insanların doğal kaynaklara dayalı turistik bir tesise giderek kür uygulaması, konaklama, beslenme ve eğlence gereksinimlerini karşılama sonucu doğan hareketlerdir (Cemal, 2000: 4). Salda Gölü, sağlık turizmine uygun özellikler sunmaktadır. Ofiyolitik serinin başlıca ayrışım ürünleri olan serpantin ve manyezit, Salda Gölü ile ilişkili dereler vasıtasıyla göl ortamına taşınarak gri renkli manyezit çamurları oluşturmaktadır. Manyezit çamurları gölün su seviyesinin düştüğü aylarda sahilde yüzeyleyirler. Manyezit çamurları genellikle magnezyum karbonat, magnezyum hidroksit, magnezyum silikat, kalsit, dolomit, kromit, sodyum, magnezyum, kalsiyum, demir ve iz elementleri içeren farklı özelliklerdeki çamur matriksli çökeltilerdir (Kangal, 2004; aktaran: MTA, 2017: 8).

Salda Gölü sularının hafif tuzlu ve sodalı olması, plaj bölgesindeki sığ suların gri renkte jel tabakası ve beyaz mineralli kumlarla kaplı bulunması, onu sağlık turizmi açısından da avantajlı kılmaktadır (Gürdal, 2005:553). Bu kapsamda Salda Gölü'nün plaj bölgesindeki jelli suyun laboratuvar ortamında yapılmış olan analiz sonuçları tabloda belirtilmiştir.

Tablo 2.1: Salda Gölü- Jelli Su Analiz Sonuçları

Parametre	Sonuç
Ph (25 C'de)	8,53
Cl (Klorür-mg/l)	248,50
CO ₃ H (Bikarbonat-mg/l)	800,00
SO ₄ (Sülfat-mg/l)	84,00
Ca (Kalsiyum-mg/l)	541,00
Na (Sodyum-mg/l)	135,00
Mg (Magnezyum-mg/l)	9700,00
K (Potasyum-mg/l)	92,00

Kaynak: Analiz: Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Muğla İl Kontrol Laboratuvarı Müdürlüğü, 21 Ekim 2005 (Gürdal, 2005: 553).

Jelli suyun bileşimindeki magnezyum (Mg), sülfat (SO₄), kalsiyum (Ca), klorür (Cl), sodyum(Na), bikarbonat (CO₃H) gibi minerallerin tıbben insan sağlığına yararlı bulunması ve bu değerlerin, Muğla ili Dalyan İlçesindeki dünyaca ünlü 'Dalyan

Güzellik Çamuru' ile benzerlik göstermesi, yöreye olan turizm talebini daha da arttıracaktır (Gürdal, 2005: 553). Bu durum Salda Gölü kıyılarında sağlık turizminin gelişmesine katkı sağlayacak niteliktedir. Gölün sunduğu sağlığa faydalı zengin mineraller sayesinde turistler, göl kıyısında çamur banyosu etkinliği şeklinde sağlık turizmine katılım gösterebilirler (Fotoğraf 2.5).

Salda Gölü kıyılarında daha çok çamur banyosu şeklinde zengin minerallerden yararlanmaya yönelik olarak gerçekleştirilecek olan sağlık turizmini anlatan bazı bilimsel kavramlar aşağıdaki şekilde açıklanabilir:

Balneoterapi: Termomineral sular, peloidler ve gazlar gibi doğal tedavi unsurlarının banyo, içme ve soluma yöntemleri ile kür tarzında tedavi amaçlı kullanılmasıdır.

Hidroterapi: Termomineral sularla yapılan yıkama, duş gibi uygulamalardır.

Peloidoterapi: Çamur tedavisidir (Selim 2008: 281; aktaran: Albayrak 2013: 107).

Dolayısıyla Salda Gölü kıyılarındaki çamur banyosu şeklinde gerçekleşen sağlık turizmi faaliyetleri, bilimsel literatürde balneoterapi, hidroterapi ve peloidoterapi adıyla anılmaktadır. Ancak göl kıyılarında sağlık turizmi etkinlikleri yeterince gelişme gösterememiştir.

Fotoğraf 2.5: Salda Gölü Mineralli Kumullarından Bir Görünüm

Kür ve tedavi amacı ile belirli bir zaman için yer değiştiren insanlar, gittikleri yerlerde konaklama, beslenme, kür ve tedavi uygulaması, dinlenme ve eğlenme gereksinimlerini karşılayacak alt ve üst yapı tesislerine gerek duymaktadırlar (Mursalov 2009: 12). Ancak Salda Gölü çevresinde sağlık turizmi hizmeti henüz verilmemekte ve

konaklama imkanları da sınırlı kalmış durumdadır. Sahada sağlık turizmine yönelik olarak tanıtım ve altyapı çalışmalarının tamamlanması ile birlikte gelişme gösterecektir.

2.3.3. Hava Sporları Turizmi

Hava sporları yamaç paraşütü, yelken, kanat, planör paraşüt ve balon gibi araçlar aracılığıyla yapılan sporlardır. Hava sporları turizminin gerçekleştirilebilmesi için özellikle o bölgenin coğrafi yapısının uçmaya elverişli olan dağ ve yamaçlara sahip olması gerekmektedir (Albayrak, 2013: 191). Salda Gölü çevresinde de yamaç paraşütü yapılabilmektedir.

Salda Gölü çevresi yamaç paraşütü meraklıları için keşfedilmesi gereken bir yerdir. Sahada bulunan Eşeler Dağı yamaç paraşütü sporunun yapılabilmesi için uygun bir alandır (Burdur İl Tanıtım Rehberi, 2011: 15).

Eşeler Dağı, yamaç paraşütü için uygun yükselti, uçmaya uygun yamaç ve rüzgar potansiyeli gibi ideal arazi özelliklerine sahiptir. Yamaç paraşütü sporu için rüzgarın hızı ve yönü de uçuş sahasının belirlenmesinde etkili olmaktadır. Tefenni Meteoroloji Müdürlüğü İstasyonu verilerine sahanın ortalama rüzgar hızı 1,5 m/sn kadar olup, rüzgarın estiği hakim yön ise N (kuzey) ve W (batı) yönleridir. Salda Kayak Merkezi zirvesinde yamaç paraşütü uçuş sahasının da hakim rüzgar yönü aynıdır. Dolayısıyla sahada uçuş noktasından kuzey veya batı yönünde yamaç paraşütü yapmak mümkündür.

Uçuş noktası olarak seçilen alanlarda enerji nakil hatları, bitki örtüsü, telefon direkleri vb. gibi uçuşu engelleyecek nesnelerin olmaması bu faaliyetin yapılabilmesi bakımından ilk aranan özelliktir. Ayrıca alt yapı gerektirmeyen bu faaliyet, ekonomik ve doğa sporlarıyla iç içe olması nedeniyle de tercih edilebilmektedir (Ceylan, 2008: 223). Eşeler Dağından yamaç paraşütü ile havalanan turistler Salda Gölü'nü ve çevredeki dağ, orman varlığı gibi diğer doğal güzellik manzaralarını izlemeleri mümkündür (Fotoğraf 2.6).

Fotoğraf 2.6: Salda Gölü Çevresinde Yamaç Paraşütü Etkinliğinden Bir Görünüm

Tınaztepe- Salda Kayak Merkezinden yamaç paraşütü ile havalanarak Salda Gölü Yeşilova Belediye Halk Plajı veya Tabiat Parkı Plajına ayak basarak son bulacak şekilde hava sporları yapılabilmektedir. Bu uçuş süresi yaklaşık olarak 30 dakika sürmektedir. Sahada yamaç paraşütü sporu ile ilgili hizmeti ‘Salda Tandem Paragliding’ topluluğu sunmaktadır. Bu topluluk sahaya gelen turistlerin isteği ve gerekli uçuş ücretini ödemeleri durumunda yamaç paraşütü etkinlikleri yapmaktadırlar. Yamaç paraşütü ile uçuş sırasında paraşütte bir pilot ve bir turist olacak şekilde uçuş gerçekleştirilmektedir.

Salda Gölü çevresinde yamaç paraşütü sporu henüz yeterince gelişmemiştir. Bu durum üzerinde yamaç paraşütü sporuna yönelik tanıtımın yetersiz olması en önemli etkidir. Ayrıca yamaç paraşütü temin edebilecek bir tesisin sahaya yakın konumda bulunmaması ve paraşüt ile havalanabilmek için gereksinim duyulan nitelikli insan gücü konusunda da saha yetersiz kalmaktadır. Fakat bu gibi olumsuzluklara rağmen sahada yamaç paraşütü sporuna uygun çevresel koşulların bulunması ve kısıtlı da olsa bu etkinliğin yapılabilmesi Salda Gölü ve çevresi için önemli bir turistik çekiciliktir. Bu durum Salda Gölü çevresinde yeni bir alternatif bir turizm türünün ortaya çıkmasını sağlamıştır.

2.3.4. Botanik Turizmi

Botanik turizmi, belirli bir bölgede yetişen farklı bitkileri görme, tanıma ve bu bitkilerin özelliklerine duyulan merakla ve keşfetme arzusu ile gerçekleştirilen bir turizm türüdür. Diğer taraftan botanik turizmi bitkilere ilgi duyan kişilerce gerçekleştirildiğinden çevreyi koruma bilincini de kazandırmaktadır (Albayrak, 2013: 142). Salda Gölü ve çevresi, sahip olduğu zengin bitki çeşitliliğine bağlı olarak botanik turizminin gerçekleştirilmesine uygun potansiyel sunmaktadır.

Botanik turizmi kapsamında araştırma sahasındaki orman alanlarında farklı ağaç türlerini görmek ve incelemek mümkündür. Eşeler Dağı silsilesi içinde yer alan ormanlık alanlarda asli ağaç türleri başta karaçam (*pinus nigra*) olmak üzere, ardıç (*juniperus communis* L.), kızılçam (*pinus brutia*) ve fıstık çamı (*pinus pinea*) bulunmaktadır (Dağdaş ve Ünlü, 2002: 5). Yükselti artışına bağlı olarak kızılçamlara göre soğuğa daha dayanıklı karaçam (*pinus nigra*), ardıç (*juniperus communis* L.) ve sarıçamlar (*pinus sylvestris*) araştırma sahasının güneydoğusundaki Eşeler Dağının yüksek kesimlerinde görülmektedir. Daha alçak rakımlarda kızılçam (*pinus brutia*) ormanları da mevcuttur (Dağdaş ve Ünlü, 2002: 6).

Araştırma sahasının alçak kesimlerinde görülen çalı türleri de çeşitlilik göstermekte olup, botanik turizmi açısından oldukça zengin bir potansiyel sunmaktadır. Salda Gölü çevresinde bulunan Eşeler, Rahat ve Söğüt Dağlarının etekleri ile ovalık kesimlerde Akdeniz iklimini temsil eden çalı toplulukları içerisinde yer alan böğürtlen (*rubus fruticosus*), süpürge çalısı (*calluna vulgaris*), laden (*cistus creticus*), kermes meşesi (*quercus coccifera*), dikenli ardıç (kızıl ardıç), lavanta (*lavandula officinalis*), ahlat (çöğür armudu) (*pyrus elaeagnifolia*), karaağaç (*ulmus minör*), akçakesme (*phillyrea latifolia* L.), koca yemiş (*arbutus unedo*) gibi türlerden oluşan maki ve garig toplulukları görülmektedir. (Dağdaş ve Ünlü, 2002: 6).

Salda Gölü kıyılarından uzak iç kesimlerde karasallık etkisine bağlı olarak bozkır (step) adı verilen ot formasyonları görülmektedir. Ayrıca kekik (*thymus vulgaris* L.), geven (*astragalus glycyphyllos.*), ada çayı (*Salvia officinalis*), kedi otu (*Valeriana officinalis.*), papatya (*matricaria chamomilla.*), gelincik (*papaver rhoeas*) gibi step türleri de sahada bulunmaktadır. Göle akan akarsu ve henüz göle girmemiş birikinti sularda ve yakın çevresinde su seven türlerden Su teresi (*nasturtium officinale*), su

maydanozu (*apium nodiflorum*), kanyaş (*phalaris arundinacea*), yakı otu (*epilobium hirsutum*), yarpuz (*mentha aquatica*), düğün çiçeği (*ranunculus spp.*), mine çiçeği (*veronica spp.*), taşkıran (*saxifraga spp.*), turnagagası (*geranium spp.*), çançiçeği (*campanula cymbalaria*), kayışkıran (*ononis spinosa subsp. leiosperma*), karahindiba (*taraxacum ve cichorium spp.*) oluşur (Burdur İli Bitki Envanteri, 2016: 54).

Salda Gölü ve çevresinde; tarımsal, tıbbi, farmakolojik ve biyoteknolojik ticari değeri olan bitki türleri ile doğadan toplama yoluyla gıda olarak tüketilen bitkileri içeren sucul ve karasal bitki örneklerinden çok sayıda bitki türü yer almaktadır. Çok hassas vejetasyona sahip olan gölün kıyıları 9 farklı endemik ve nesli küresel ölçekte tehlike altında olan bitki türüne ev sahipliği yapmaktadır. Salda Gölü çevresinde Salda sığır kuyruğu (*verbascum dudleyanum*) önemli bir endemik bitki türüdür (Kesici, E. vd., 2018: 6) (Fotoğraf 2.7).

Fotoğraf 2.7: Salda sığır kuyruğu (*verbascum dudleyanum*).

Salda sığırkuyruğu (*verbascum dudleyanum*), sultan ipekçimi (*apera triaristata*), tuzcul sabun otu (*Saponaria halophila*) ve kır sabun otu (*s. pamphylica*) (Bern Sözleşmesi Ek Liste 12’de yer alır), Salda geveni (*astragalus serpenticola*), Salda ters lalesi (*fritillaria saldaensis*) sadece Salda Gölü ve çevresine özgüdürler. Ayrıca sahada uzun bir yaşam sürecine sahip olan ve içinde buldukları ortamın ekolojik özelliklerini, geçirdiği farklı dönemlerin izlerini taşıyan kokulu ardıç (*juniperus foetidissima willd.*), Salda çamı anıtı (*pinus nigra Arn. subsp. pallasiana (lamb.)*)

holmböe), kara kavak (Osmanlı kavağı) (*populus nigra* L.) gibi anıt ağaçlar da bulunmaktadır (Burdur İli Bitki Envanteri, 2016: 54-55-284-287). Bu uzun bir geçmişe sahip olan anıt ağaçları, sahanın botanik turizmi çekiciliğini arttırmaktadır.

Araştırma sahasında bulunan serpantin kayalarına adapte olan çok sayıda endemik bitki türleri bulunmaktadır. Bu türler genellikle meyilli çam ormanı açıklıklarında yetişirler. Salda Gölü'nün suyu serpantin kayalıkları yalayarak geldiğinden ve bu kayalar bitki yetişmesine genel olarak uygun olmadığından vejetasyon fakir, ancak kayaya bağlı olarak önemli endemik taksonları içerir (Burdur İl Bitki Envanteri, 2016: 48).

Burdur ili sınırları içerisinde **IUCN** (International Union for Conservation of Nature: Uluslararası Doğa Koruma Birliği) tarafından **CR** (Critically Endangered: Ciddi Derecede Nesli Tükenmekte Olan), **EN** (Endangered: Nesli Tükenmekte Olan), **VU** (Vulnerable: Zarar Görebilir) ve **LC** (Least Concern: Asgari Öneme Sahip) sınıflarına ve Bern Sözleşmesi'ne göre Ek-1 sınıfına dahil edilen endemik ve nadir bitki türleri Tablo 2.2 ile verilmiştir (Burdur Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015) (Tablo 2.2).

Potentilla nerimaniae (sultan parmakotu), Salda Gölü çevresinde serpantin kayalıkları ve steplerde bulunur, endemik ve **EN** (Tehlikede) kategorisindedir. *Verbascum trapifolium* var. *flabellifolium* (battal sığırkuyruğu), Tefenni ve Yeşilova çevresinde; Salda Gölü kıyısındaki çakıllı alanlarda; *crocus baytopiorum* (hanım çiğdemi) Yeşilova civarı kireçtaşı ve serpantin kayaçalarda; **VU** (Zarar Görebilir) kategorisinde endemik taksonlardır. *Ekimia bornmuelleri* (Ekim çakşırı) Salda Gölü çevresinde serpantin kayaçalarda yayılan **IUCN** 'nin **VU** kategorisinde ve **Bern Ek 1** listesinde bulunan endemik bir türdür (Burdur İl Bitki Envanteri, 2016: 63) (Tablo 2.2). Bu tür bitkiler, yörenin alternatif turizm potansiyeli kapsamında yapılabilecek botanik turları ile turistlerin ilgisini çekebilecektir.

Tablo 2.2: Salda Gölü ve Çevresinin Endemik ve Narin Bitkileri

Takson	Yaşam Alanı	IUCN Sınıfı	Bern Sözleşmesi
Tuzcul Sabun Otu (Saponaria halophila)	Salda Gölü çevresinde meşe ormanı altı ve açıkları	CR	Ek- 1
Ekim Çakşırı (Ekimia bornmuelleri)	Salda Gölü çevresinde serpantin kayalarda	VU	Ek-1
Battal Sığırkuyruğu (Verbascum trapifolium var.)	Tefenni ve Yeşilova çevresinde; Salda Gölü kıyısındaki çakıllı alanlarda	VU	-
Hanım Çiğdemi (Crocus baytopiorum)	Altınyayla ve Yeşilova civarı kireçtaşı ve serpantin kayalarda	VU	-
Sultan Parmakotu (Potentilla nerimaniae)	Salda Gölü çevresinde serpantin kayalıkları ve steplerde	EN	-

Kaynak: Burdur Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü verilerinden düzenlenmiştir.

Botanik turizminin en önemli avantajı, çok fazla yatırıma gerek duyulmadan belirli bir bölgenin turizme açılmasını sağlayabilmesidir. Ayrıca botanik turizmi katılımcıları genellikle özel ilgilere sahip, eğitim düzeyi yüksek kişilerdir (Albayrak, 2013: 143). Bu kapsamda Salda Gölü ve çevresindeki zengin bitki türlerine yönelik olarak yatırım yapmadan botanik turizmi geliştirilebilir. Ancak araştırma sahasının botanik turizmine yönelik olarak sahip olduğu bitki türlerinin tanınırlığı ve bu alana özel ilgi duyan turist çekiciliği oldukça düşüktür. Ayrıca Salda Gölü ve çevresindeki endemik bitkiler, anıt ağaçlar ve diğer bitki türleri hakkında turistlere bilgi verecek nitelikli kişiler bulunmamaktadır. Bu durum sahanın botanik turizmi kapsamında tanınırlığı ve gelişimini sınırlamaktadır. Bu gibi nedenlerle saha zengin botanik turizmi potansiyeli sunmasına rağmen yine de bu turizm türünde gelişme gösterememiştir.

2.3.5. Ornitoturizm (Kuş Gözlemciliği)

Türkiye kuş çeşitliliği yönünden zengindir. Bu zenginlik, Türkiye’de kuş gözlemciliğinin; dolayısıyla dünyada öne çıkan alternatif turizm dallarından kuş gözlem

turizminin gelişmesine olanak sağlamaktadır (Bekir, 2008: 88). Salda Gölü ve çevresinde de kuş çeşitliliğine bağlı olarak zengin bir kuş gözlemciliği (ornitoturizm) potansiyeli sunmaktadır. Ayrıca sahada bulunan yüksek tepeler ve ormanların varlığı kuş gözlemciliği turizminin yapılmasına imkan tanıyan ortamlardır. Ancak ornitoturizm özel ilgi isteyen bir turizm türü olduğu için sahanın ornitoturizm çekiciliğinin tanınırlığı ve turizme katılım düzeyi henüz yeterince gelişmemiştir.

Yörede önemli miktarda kuş türü bulunmaktadır. Yörede kuş ve biyolojik türlerin çeşitliliğine katkıda bulunan en önemli faktör hem Akdeniz iklimi hem de karasal iklim koşullarına sahip olmasıdır. Zaman zaman, avcı kuşlarını (Salda Gölü Sulak Alan Alt Bölgesi) içeren 10 farklı avcı ile birlikte, 62 farklı ötücü kuşu (krueper'in nuthatch'ı, crettschmar'ın kiraz kuşunu ve sardunya çatırtıcısını da içeren Akdeniz ekosistemine özgü kuş türleri dahil) gözlemlemek mümkündür (Salda Gölü Havza Biyolojik Çeşitlilik Araştırması, 2013: 38).

Salda Gölü çevresinde; küçük batağan, bahri, karaboyunlu batağan, karabatak, küçük ak balıkçıl, gri balıkçıl, yeşilbaş ördek, elmabaş pakta, pasbaş patka, dikkuyruk, sakar meke, angut ve çamurcun kuşu denilen ördekler, yaban ördekleri, karabaş martı gibi pek çok kuş türüne ev sahipliği yapmaktadır (Salda Turizm Rehberi, 2012: 6).

Kuş gözlem faaliyetleri esas olarak Salda Gölü ve Sultanpınar çevresinde yapılabilmektedir. Kuş gözlem faaliyetleri, bu bölgelerde gözlem alanları oluşturularak artırılabilir. Özellikle Mayıs ayında araştırma sahasındaki Çorak Göl çok fazla flamingoya ev sahibi olmaktadır. Çorak Göl (Akgöl) çevresi Mayıs ayında Burdur'dan geçen flamingolara besin sağlamaktadır. İsminin Çorak olduğuna aldanmamakla birlikte burası flamingolar için çok önemli bir sulak alandır. Çorak Göl Salda Gölü'ne 35km uzaklıktadır. Ayrıca, Yeşilova ilçe merkezinin doğusunda yer alan ve 2000 dekar alanı kaplayan sığ bir sulak alan görünümündeki Yarışlı Gölü'nün; son yıllarda kırmızı kanatlı flamingo, angit ve dikkuyruk gibi ender su kuşlarının yoğun popülasyonuna sahip olması, yöreyi yakın gelecekte ornitoloji turizmi açısından çekici kılacaktır (Gürdal, 2005: 554). Göçmen kuşların özellikle flamingoların bulunması ile ayrı güzellikte olan Yarışlı Gölü 'Flamingo Cenneti' olarak anılan alanlarımızdan biridir. Flamingoların kırmızı kanatlı olması çekiciliğini arttırmaktadır. Fakat özellikle yaz aylarında göl suyunda görülen azalmaya bağlı olarak flamingolar göç etmektedir.

Yörede kuş gözlemciliği turizmini geliştirmeye yönelik olarak kuş gözlem alanları arttırılıp tanıtımlar yapıldığı takdirde bu sahalar, gelecekte önemli ornito turizm alanı olabilecektir. Eşeler Dağı, Tınaztepe gibi yüksek alanlarda veya ormanların içinde kuş gözlem kulübeleri veya seyir terasları yapılması sahadaki ornito turizmin gelişmesine katkı sağlayacaktır.

2.3.6. Tarım Turizmi (Agroturizm)

Agro-turizm doğal bir ortamda tarım faaliyetlerinin turizm deneyimi ile kombinasyonu olarak tanımlanmaktadır (Willams ve diğerleri, 2001: 2). Bir başka tanıma göre agro-turizm: operatörler tarafından halkın eğlenmesi ve eğitimi için yürütülen ve çiftlik ürünlerini tanıtarak böylece çiftliklere ek gelir sağlama amacı taşıyan bir iş olarak ifade etmektedir (Hilchey, 1993: 4).

Tarımsal turizm faaliyetleri çerçevesinde, çiftlik kökenli konaklama hizmetlerinden farklı olarak kırsal ürünlerin tadılması, eve götürmek üzere taze çiftlik ürünlerinin satın alınması (çoğunlukla bu ürünlerin hasadına yardımcı olunabilmesi), günlük tarım faaliyetlerine katılma, yöresel gelenekleri görme (kısmi zaman da katılma) olanakları ziyaretçiler için geliştirilmiş olanaklar arasındadır (Gündüz, 2004: 40). Bu bağlamda araştırma sahasında kır yaşantısı ve ekonominin ağırlıklı olarak tarım ve hayvancılığa dayalı olması agro turizme uygun bir potansiyel sunmaktadır. Dolayısıyla sahada çeşitli tarım ürünleri ekme ve hasat etme, meyve toplama, büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği, kırsal konutlarda yaşama ve kırsal hayatı keşfetme gibi çeşitli aktiviteler, agro turizm kapsamında yapılabilmektedir.

Araştırma sahasında bulunan Akçaköy'de son yıllarda lavanta tarımının önem kazanması ile birlikte bu sahada tarım turizmi (agro turizm) de turistik çekicilik haline gelmiştir (Fotoğraf 2.8). Lavantalar kuru ve kalkerli topraklarda da yetişebilme özeliği gösterdiği için sahada sulama imkanlarının kısıtlı olduğu alanlar ile nispeten daha verimsiz özellik gösteren kıraç topraklar lavanta tarımına ayrılmıştır. Kuraklığa ve düşük sıcaklık koşullarına uygundur. Lavantaların sonbahar veya Şubat- Mart aylarında ekilmesi uygun olup, ekildikten yaklaşık 5-6 ay sonra çiçek açmaktadırlar. Temmuz-Ağustos ayları arasında hasatları yapılmakta olup, kesilen lavantalar tekrar sürmekte ve çiçek açmaktadır (Meyvecilik Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, 2011). Bu yönü ile uzun süreli üretim yapılmakta olup, oldukça ekonomik bir tarım ürünüdür. Araştırma

sahasında Yeşilova İlçe Tarım Müdürlüğü 2018 yılı verilerine göre 965 dekar lavanta ekili alan bulunmakta olup, yıllık 92 ton üretim yapılmıştır.

Fotoğraf 2.8: Akçaköy Lavanta Tarlalarından Bir Görünüm

Lavantaların renkli manzaraları ve hasat dönemi olan yaz aylarında lavanta hasat etme, lavantaları paketleme gibi çeşitli tarımsal etkinlikler sahanın tarım turizmine yönelik turist çekiciliği üzerinde önem arz etmektedir. Ayrıca lavanta tarlalarının sunduğu renkli manzaralara yönelik olarak foto safari yapılabilmektedir. Lavanta tarlalarında doğal hayata yönelik gerçekleştirilen etkinlikler tarım turizmi kapsamına girebilmektedir. Sahaya gelen turistler Akçaköy'den sonra yakın konumda bulunan Salda Gölü çevresini de gezebilirler. Ayrıca lavanta tarlaları Akçaköy'de yaşayan yerel halka istihdam imkanı sağlamaktadır.

Tarım turizmine yönelik olarak çeşitli etkinliklerin yapıldığı diğer bir saha ise Çaltepe köyüdür. Çaltepe Köyü, bir köy evinde tatilini geçirmek, çevreyi keşfetmek ve şehrin gürültüsünden uzaklaşmak isteyenler için “Çaltepe Kırsal Konaklama Evleri” yapılan bir projedir. Köyde, eski köy evi tarzında dört çeşit ev bulunmaktadır. Evlerin bahçesinde mevsimine göre meyve ve sebze toplama imkanı vardır. Ayrıca turistler yöresel yemekler, reçeller, salça ve tarhana yapabilmektedirler (Gövdere vd., 2016: 82).

Araştırma sahasında bulunan Akçaköy ve Çaltepe Köylerinde yapılan tarımsal etkinlikler ve kırsal konaklama imkanları sahanın tarım turizmine yönelik turist çekiciliğini arttırmakta olup, bu durum sahadaki tarım ve turizm sektörünün birlikte gelişmesine imkan vermektedir.

2.3.7. Bisiklet Turizmi

Bisiklet turu, tatil biçiminde veya tatil ulaşımında önemli bir şekilde artan bir turizm aktivitesidir (Özdemir, 2015: 321). Bisiklet turizmi, doğa ile iç içe bir etkinlik olduğu için oldukça önemlidir. Turistler, bisiklet turları sırasında doğayı keşfetmekte ve sahanın doğal ve kültürel çekiciliklerini yakından tanıma fırsatı yakalamaktadırlar. Bisiklet turizmine katılmak isteyen turistler için sahada uygun bisiklet parkurlarının bulunması ve saha koşullarına uygun bisiklete sahip olunmasından sonra bu turizm aktivitesinin turistlere başka bir maliyeti bulunmamaktadır. Bu nedenle bisiklet turizmi faaliyetleri birçok turizm türüne göre daha ekonomik olabilmektedir.

Salda Gölü ve çevresindeki elverişli iklim koşulları, Eşeler Dağı gibi yüksek alanların bulunması, göl manzarası, ormanlık alanlar ve diğer doğal güzelliklere bağlı olarak bisiklet turizmi yapmaya elverişli koşullar sunmaktadır. Sahada belirli rotalarda belirlenmiş bisiklet turları şeklinde gerçekleştirilen bisiklet turizmi sayesinde Salda Gölü ve çevresinin doğal ve kültürel çekicilikleri keşfedilmektedir. Bu durum Salda Gölü'nün turistik çekiciliklerinin tanınırlığını artırarak, saha turizminin gelişimine katkıda bulunmaktadır.

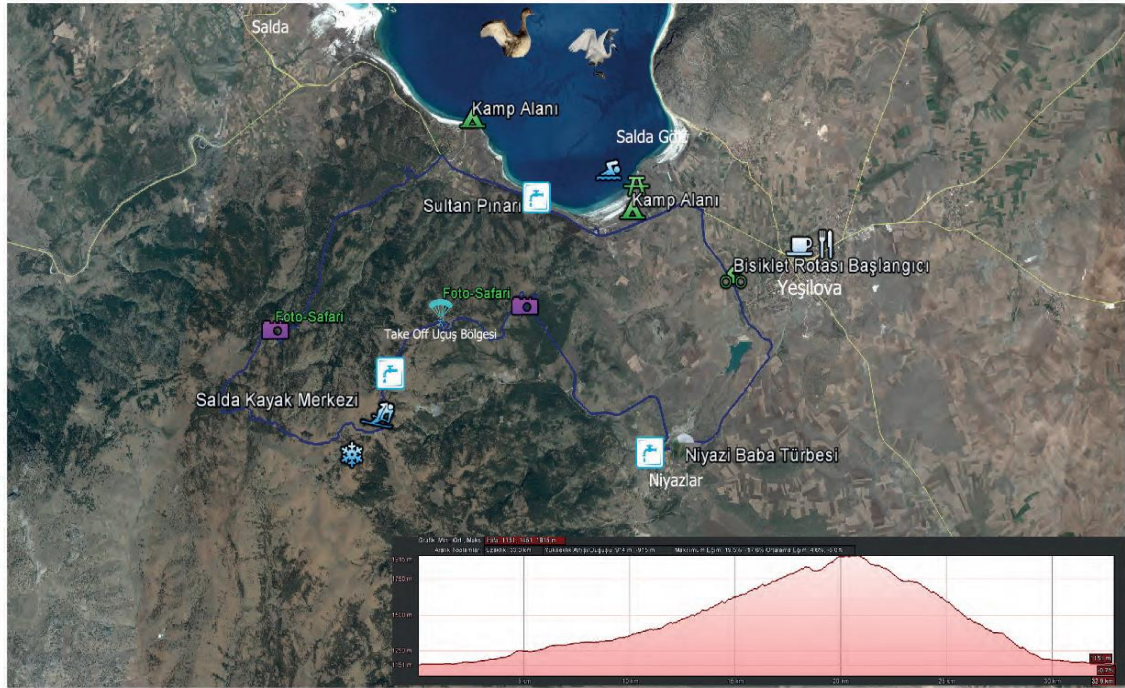
Burdur İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından araştırma sahasında bisiklet turizmini geliştirme kapsamında bisiklet parkuru rotaları belirlenmiş olup, bu rotalar boyunca gerekli yerlere yönlendirici tabelalar yerleştirilmiştir. Sahada bisiklet rotası olarak dört güzergah belirlenmiştir.

Birinci bisiklet rotası: Salda Gölü Belediye Halk Plajı rotanın başlangıç noktasıdır. Rota ilk olarak Yeşilova ilçe merkezine oradan da Niyazlar Köyüne ulaşmaktadır (Şekil 2.1). Daha sonra Eşeler Dağı Salda Kayak Merkezinden geçilerek, ormanlık alan içerisinden devam edilerek başlangıç noktası olan halk plajında son bulmaktadır. Bu bisiklet rotasında toplam 33 km'lik parkur bulunmaktadır. Parkurun zorluk derecesi nispeten kolaydır. Salda kayak merkezine giden yol eğimli ve engebeli bir özellik gösterdiği için turistlere bu parkur boyunca dağ bisikleti kullanmaları faydalı olacaktır. Özellikle kış aylarında kayak merkezine giden yollarda don ve buzlanma tehlikesi nedeniyle bu bisiklet rotasındaki turların daha çok ilkbahar ve yaz aylarında yapılması tavsiye edilmektedir. Ayrıca bisiklet rotasının başlama noktası olan Salda Gölü Belediye Halk Plajı, kamp alanıdır. Dolayısıyla düzenlenen bisiklet turları

sonrasında turistlerin bu alanda kamp yapmaları mümkündür. Rota boyunca sahanın flora, fauna ve Salda Gölü'nün manzarası gözlemlenebileceği gibi foto safari de denilen doğa fotoğrafçılığı etkinlikleri de yapılabilmektedir.

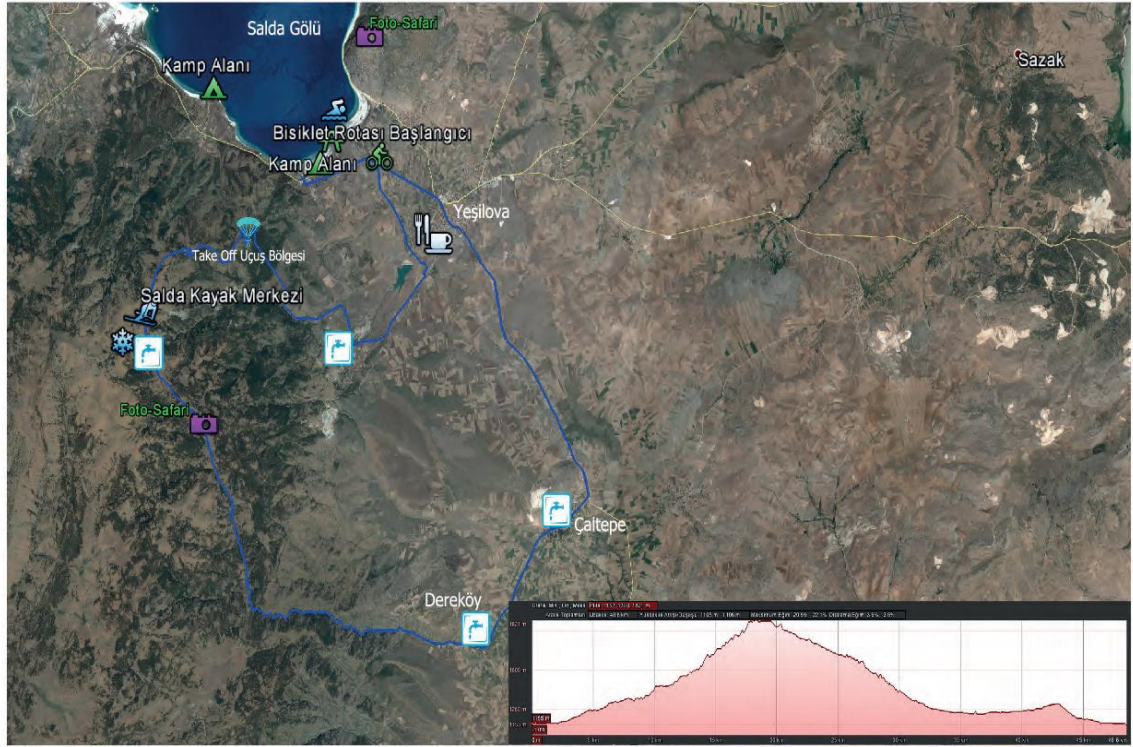
Şekil 2.1: Yeşilova İlçe Merkezi-Niyazlar Köyü-Eşeler Dağı Birinci Bisiklet Rotası

Kaynak: Burdur İl Kültür ve Turizm Müdürlüğünden alınmıştır (10/05/2019).

İkinci bir bisiklet rotası ise; Yeşilova – Niyazlar Köyü- Eşeler Dağı- Dereköy Köyü arası 49 km uzunluğundaki parkurdur (Şekil 2.2). Parkurun zorluk derecesi nispeten kolaydır. Salda Gölü Belediye Halk Plajı bisiklet rotasının başlangıç noktasıdır. İlk olarak Yeşilova ilçe merkezine oradan da Niyazlar köyüne varılır. Eşeler Dağı Salda Kayak Merkezi içerisinden geçilerek, ormanlık alan içerisinden devam edilir. Daha sonra araştırma sahasında bulunan Dereköy Köyüne gelinerek parkur tamamlanır. Kış aylarında bu bisiklet parkurunun kullanılması mevsimsel iklim şartlarından dolayı uygun değildir. Parkur tamamlandıktan sonra isteyen turistler tekrar Yeşilova ilçe merkezine veya parkurun başlangıç noktası olan Salda Gölü Belediye Halk Plajına dönebilirler. Ayrıca isteyen turistler belediye halk plajında bulunan çadır veya bungalov evlerde konaklayabilirler.

Şekil 2.2: Yeşilova –Niyazlar Köyü-Eşeler Dağı–Dereköy Köyü Bisiklet Rotası

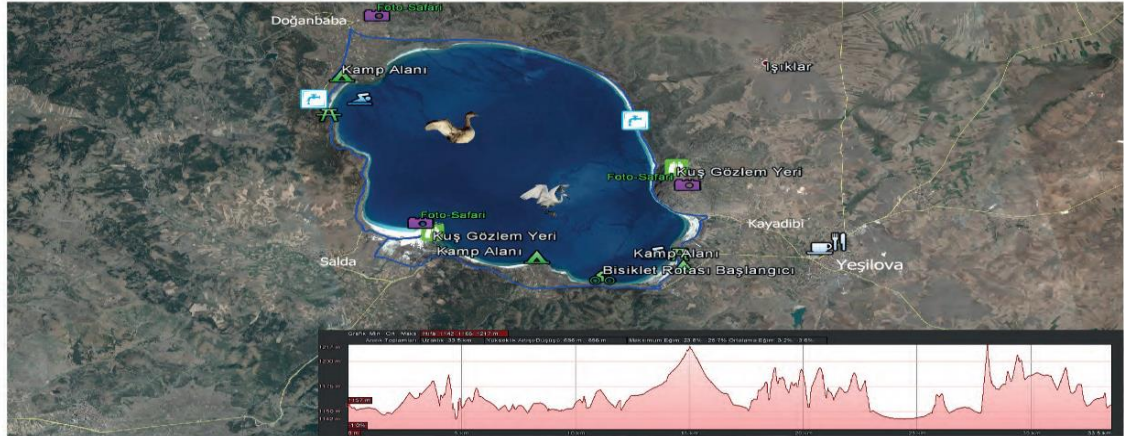

Kaynak: Burdur İl Kültür ve Turizm Müdürlüğünden alınmıştır (10/05/2019).

Üçüncü bisiklet rotası ise; Salda Gölü etrafı olarak belirlenmiştir (Şekil 2.3). 34 km uzunluğunda bir parkur olup, zorluk derecesi oldukça kolaydır. Bu nedenle bu bisiklet rotasında dağ bisikleti kullanımına gerek yoktur. Her mevsim bisiklet turları düzenlenebilecek özelliğe sahip bir parkurdur. Bu bisiklet rotasının başlangıç noktası yine Salda Gölü Belediye Halk Plajıdır. İki yönlü bisiklet turu yapılabilen bir rotadır. Belediye halk plajından başlayarak, Salda Gölü'nün etrafında bulunan Salda ve Doğanbaba Köyleri ile plajlarından geçilerek tekrar başlangıç noktasına dönülür. Bisiklet parkuru boyunca Salda Gölü'nün manzarası ve çevresindeki doğal güzellikler gözlenebilmektedir. İsteyen turistler bisiklet turlarına ara vererek belediye halk plajı veya yol güzergahında bulunan Doğanbaba Plajında kamp, foto safari, yüzme, kuş gözlemciliği, botanik turizmi gibi farklı turistik aktiviteler yapabilirler.

Şekil 2.3: Salda Gölü Etrafı Bisiklet Rotası

Kaynak: Burdur İl Kültür ve Turizm Müdürlüğünden alınmıştır (10/05/2019).

Araştırma sahasında bulunan dördüncü bisiklet rotası ise Yeşilova ilçesi sınırları içinde yer alan Yarışlı Gölü etrafıdır (Şekil 2.4). Bu parkur 25 km uzunluğundadır. Bisiklet parkurlarının zorluk derecesi nispeten kolay olup, sahada bazı engebeli yolların varlığına bağlı olarak dağ bisikleti kullanımı turistlerin yararına olacaktır. Daha çok ilkbahar ve yaz aylarında bu parkurun kullanılması tavsiye edilir. Bisiklet rotasının başlangıç noktası Yarışlı Köyü merkezidir. Yarışlı Köyü merkezinden başlayan bisiklet parkuru, köy sınırlarında bulunan Yarışlı Gölü'nün etrafında bisiklet turları yapılması şeklinde gerçekleşir. Bu rota sırasında Yarışlı Gölünün ünlü flamingoları ve etrafındaki çeşitli kuşlar ile Friglerden kalma eski tarihi alanlar görülebilmektedir. Böylelikle bisiklet rotası boyunca sahadaki doğal ve kültürel çekicilikler keşfedilebilmektedir.

Şekil 2.4: Yarışlı Gölü Etrafı Bisiklet Rotası

Kaynak: Burdur İl Kültür ve Turizm Müdürlüğünden alınmıştır (10/05/2019).

Yeşilova Belediyesi'nin girişimleri ile sahada çeşitli bisiklet turu organizasyonları yapılmıştır. Bisiklet turlarına bir örnek olarak, Antalya Bisiklet Derneği (ANTBİSDER) ve Burdur Bisiklet Topluluğu, Salda Gölü'nde 18-21 Ağustos 2016 tarihleri arasında bisiklet festivali düzenlemeleri verilebilir. Festival 3 gece 4 gün sürmüştür ve Türkiye'nin değişik yerlerinden gelen katılımcılar yaklaşık olarak 45 km pedal çevirerek bisiklet turlarını tamamlamışlardır. Etkinliğe başta Antalya ve Burdur illeri olmak üzere ülkemizdeki diğer illerden de katılanlar olmuştur.

“Opel Frontera 4×4 Turkey” Grubu; Salda Gölü'nün tanıtımına katkıda bulunmak, göl çevresindeki sorunları dile getirerek yöreye ilgi ve dikkat çekmek için 22 Haziran 2013 Cumartesi günü Salda Gölü'nde resmi organizasyon düzenlemiştir. 4×4 araçlarla gerek karavanlarla gerek motosiklet ya da bisiklet hatta yürüyüş gruplarını da kapsamıştır. Grup, gezileri esnasında sadece gezmeyi amaç edinmemekte olup, sahanın turizm sektöründe yaşadığı sorunlardan da bahsederek sahaya olan dikkati uyandırmakta ve aynı zamanda da reklam ve tanıtımını yapmaktadırlar. Yerinde yapacakları çekimlerle hali hazırda görüştükleri ulusal ve uluslararası kanallara da tek bölüm olabilecek bir belgesel dokümanı sağlamışlardır.

Yapılmış olan bisiklet festivallerinden yola çıkılarak bu festivallerin asıl amacı; Salda Gölü ve çevresinin bisiklet turizmine uygun olduğunu kanıtlamak ve sahanın turizm sektöründe yaşadığı çeşitli sorunlarına dikkat çekebilmektir. Bu nedenle Salda Gölü çevresindeki bisiklet turları ve festivalleri arttırılarak her yıl düzenlenmesi sahanın turistik çekiciliğine katkı sağlayacaktır.

2.3.8. Doğa Yürüyüşü Çekicilikleri

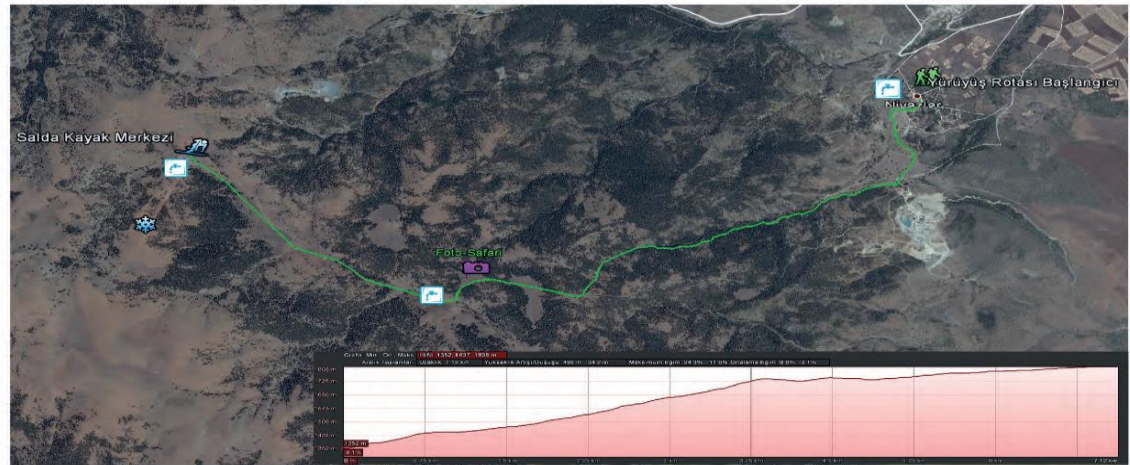
Salda Gölü ve çevresindeki doğal güzellikleri keşfetmek ve doğa ile iç içe bir etkinlik gerçekleştirmek isteyenler doğa yürüyüşleri yapabilmektedir. Ayrıca bu doğa yürüyüşleri sırasında Salda Gölü ve çevresinin doğal çekiciliklerinin keşfedilmesi saha turizminin gelişmesine katkıda bulunacaktır.

Doğa yürüyüşleri, kısa doğa yürüyüşü parkurları (0-9 km), gününbirlik doğa yürüyüşü parkurları (0-18 km), uzun doğa yürüyüşü parkurları (0-25 km) olarak yapılmaktadır (Burdur İl Tanıtım Rehberi, 2011: 14). Burdur İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından Salda Gölü ve çevresinde iki doğa yürüyüşleri rotası belirlenmiş olup, bu rotalara yol güzergahı hakkında bilgi veren tabelalar yerleştirilmiştir. Bu

rotalar: Salda Gölü Doğanbaba Plajı ile Salda Gölü Beyaz Adalar (24 km) arasında ve Niyazlar Köyü- Eşeler Dağı- Tınaztepe (8 km) arasındadır.

Sahadaki birinci doğa yürüyüşleri rotası: Niyazlar Köyü- Eşeler Dağı- Tınaztepe yürüyüş yoludur (Şekil 2.5). Bu yol 8 km uzunluğunda olup, parkur zorluğu orta düzeydedir. Bu rotada yürüyüşler, Niyazlar Köyü içerisinde başlayarak Eşeler Dağı'na doğru ormanların içerisinde geçerek önce Salda Kayak Merkezi'ne daha sonra Tınaztepe zirvesine çıkılarak tekrar kayak merkezine dönülerek gerçekleştirilir. Bu doğa yürüyüşü sırasında Salda Gölü, Eşeler Dağı ve çevredeki orman manzarası izlenerek fotosafari yapılabilir. Salda Kayak Merkezi yollarının yüksek ve engebeli olması ile kış aylarındaki kar yağışlarına bağlı olarak bu parkurda kış aylarında doğa yürüyüşleri yapılması tavsiye edilmemektedir. Daha çok ilkbahar ve yaz aylarında doğa yürüyüşleri yapmaya uygun bir parkurdur.

Şekil 2.5: Niyazlar Köyü-Eşeler Dağı-Tınaztepe Doğa Yürüyüşleri Rotası

Kaynak: Burdur İl Kültür ve Turizm Müdürlüğünden alınmıştır (10/05/2019).

Araştırma sahasındaki ikinci doğa yürüyüşleri rotası ise; Salda Gölü Doğanbaba Plajı ile Salda Gölü Beyaz Adalar arasındadır (Şekil 2.6). Bu parkur 12 km uzunluğunda olup, Salda Gölü Doğanbaba Plajı içerisinde başlayan parkur, Salda Gölü'nün kumsallarında yürüyerek beyaz adalara ulaşılması ile son bulmaktadır. Bu yürüyüş parkuru boyunca turistler Salda Gölü ve beyaz adalar ile çevredeki ormanlar gibi doğal çekicilikleri keşfederek foto safari yapabilirler. İsteyen turistler yürüyüş parkurunu orman plajına kadar uzatabilirler. Parkurun zorluk derecesi ortadır. Ayrıca bu doğa yürüyüşleri sırasında turistler Doğanbaba Plajında kamp kurabilirler.

Şekil 2.6: Salda Gölü Doğanbaba Plajı ile Salda Gölü Beyaz Adalar Arası Doğa Yürüyüşleri Rotası

Kaynak: Burdur İl Kültür ve Turizm Müdürlüğünden alınmıştır (10/05/2019).

Araştırma sahasında belirlenmiş olan iki parkurda doğa yürüyüşleri yapılırken Salda Gölü ve çevresindeki zengin flora, fauna varlığı ile endemik bitkiler, göl, dağ ve orman manzaraları gibi doğal güzellikler keşfedilebilerek foto safari yapılabilmektedir. Ayrıca yürüyüş alanlarının bazı kısımlarında bisiklet ile gezinmek de mümkündür.

2.3.9. Foto Safari Turizmi

Foto safari son yıllarda alternatif turizm kavramıyla birlikte gelişen bir turizm türüdür (Özhancı ve Yılmaz, 2012: 83). Doğa ile iç içe olmak ve doğal güzelliklerin fotoğrafını çekmek isteyenler için Salda Gölü ve çevresi zengin foto safari imkanı sunmaktadır.

Salda Gölü ve civarı, ekolojik çeşitlilik, doğal plajlar, dağlar, yaylalar ve bitkiler ile kuşlar gibi birçok doğal güzelliğe sahiptir (Atalay ve Efe, 2015; Aktaran: Kapan, 2016: 702). Salda Gölü'nün güneyinde bulunan Eşeler Dağı gibi yüksek kesimlerden göl, dağ ve orman manzaraları görülebilmektedir (Fotoğraf 2.9). Salda Gölü'nün turkuaz rengi suları ve beyaz kumsallara sahip olması nedeniyle doğal manzaraya bağlı olarak safari doğa fotoğrafçılığı da turizm alternatifi şeklinde yapılabilmektedir. Ayrıca

Yeşilova- Akçaköy' deki lavanta tarlalarının renkli manzarası da foto safari turizmi açısından dikkat çekici özellik göstermektedir.

Fotoğraf 2.9: Salda Gölü- Yeşilova Belediye Halk Plajı Manzarasından Bir Görünüm

Salda Gölü çevresinde bulunan orman, endemik bitki ve hayvan varlığı ile göl manzarası gibi doğal çekiciliklere bağlı olarak saha, turistlere önemli bir foto safari imkanı sunmaktadır. Ayrıca Salda- Tınaztepe Kayak Merkezi, Türkiye'nin göl manzaralı kayak merkezlerinden biri olup, bu yönüyle kış turizminin yanı sıra foto safari alanında da önem arz etmektedir. Kayak merkezinden göl manzaralı doğa fotoğrafları çekmek foto safari turizmine uygun olarak yapılabilecek bir faaliyettir. Ayrıca kayak merkezinden Salda Gölü kıyılarına doğru gerçekleşen yamaç paraşütü uçuşları sırasında görülen manzaraya yönelik olarak da foto safari yapılabilir. Göl çevresinde çeşitli güzergahlarda yapılan yürüyüş ve bisiklet turları sırasında da çevre manzarasına yönelik olarak foto safari yapılabilir.

2.3.10. Gençlik Turizmi

Gençlik turizmi, 15-25 yaş arasındaki gençlerin, kamu ve özel organizasyonların sağladığı destek ve teşviklerden yararlanarak bireysel ya da grup halinde gerçekleştirdikleri konaklama ve seyahatlerden oluşan turistik faaliyetlerdir (Oral, 1999: 126).

Gençlik turizmine katılan genç turistler genellikle az gelire sahip, gittikleri bölgede ulaşım, konaklama gibi imkanların niteliğine çok fazla önem vermeyen, tatil süresince iyi vakit geçirme isteğinde olan kişilerdir (Albayrak, 2013: 264). Salda Gölü ve çevresi, sahip olduğu coğrafi özellikler ve turizm türlerine bağlı olarak gençlik turizmi aktivitelerinin yapılmasına uygundur. Salda Gölü çevresine yönelik olarak tanıtım ve turist çekiciliğini artırma, saha ekonomisine katkı sağlamak gibi amaçlarla göl çevresinde gençlik festivalleri de düzenlenmektedir. Bu gençlik festivalleri sırasında çeşitli aktiviteler, konserler, yerel etkinlikler yapılmaktadır. Bu etkinliklere bağlı olarak çevreden Salda Gölü'ne olan turist akışı artarak turizm sektöründeki tanınırlığı da ivme kazanmaktadır.

Salda Gölü çevresinde genç nüfusun turizme katılımını arttırmak ve gölün turizm çekiciliklerini tanıtmak amacıyla çeşitli gençlik festivalleri düzenleme çalışmaları yapılmıştır. İlk olarak 1-2-3 Nisan 2016 tarihinde gerçekleştirilmesi planlanmış olan "Salda Gençlik Festivali" ülkemizde terör olayları nedeniyle o dönemde iptal edilmiştir. Sahada düzenlenmiş başka bir festival örneği ise Agartha Festivali'nin Salda Gölü'nde 25-31 Ağustos 2017 tarihlerinde doğa yürüyüşleri, bisiklet turları, çocuk etkinlikleri, dans ve müzikli eğlenceler gerçekleştirmişlerdir.

Burdur Gençlik ve İl Spor Müdürlüğü tarafından Salda Gölü çevresinde 'Salda Gençlik Kampları' organize edilmektedir. Kamplar genellikle Temmuz ve Ağustos aylarında başlamakta olup yaklaşık 40'ar kişilik gruplar halinde gerçekleşmektedir. Kamplarda basketbol, futbol, plaj voleybolu, yüzme, tiyatro, dağ yürüyüşleri, müzik, uçurtma ve yelken yarışları, bisiklet turları gibi çeşitli sosyal aktiviteler yapılmaktadır. Bu kamplar ilerleyen yıllarda Salda Gölü'nün turistik çekiciliğinin artmasında önemli rol oynayacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SALDA GÖLÜ VE ÇEVRESİNDE TURİSTİK KONAKLAMA TESİSLERİ VE GELEN TURİST SAYISI.

3.1. Salda Gölü Çevresinde Turistik Konaklama Tesisleri

Salda Gölü'ne ziyarete gelen yerli veya yabancı turistler, göl yakınlarındaki otel, motel, pansiyonlarda kalabilmektedirler. Ayrıca doğa ile iç içe kamp ortamlarında çadır, karavan, konteyner veya ahşap bungalov evlerde kalarak konaklama ihtiyaçlarını giderebilmektedirler. Çadır, konteyner, karavan ve kamp alanları göl çevresinde kiralama veya şahsi çadırlarını kurmak yoluyla turistlere konaklama imkanı sunulmaktadır. Özellikle yabancı turistler çadır, karavan, konteyner ev ve bungalov evlere daha çok ilgi göstermekte ve doğayla iç içe konaklamalı tatil yapma imkanı bulmaktadırlar. Salda Gölü kamp alanlarında konaklama ücretleri oldukça uygundur. Çadır kurmak için iyi bir yer bulmak yeterli olmaktadır. Bu anlamda Yeşilova Belediyesi Halk Plajında çadır alanları bulunmaktadır (Fotoğraf 3.1). Ayrıca kamp alanlarına belediye tarafından ücretsiz tuvalet ve elektrik hizmetleri verilmektedir.

Salda Gölü'ne gelen turistlerin kamp deneyimleri yaşamaları için iki yer vardır. Birincisi: Yeşilova Belediyesi Halk Plajı, ikincisi ise; Doğanbaba Halk Plajıdır. Salda Orman Bakanlığı Tabiat Parkı'nda eskiden kamp alanları kurulabilirken şu an tabiat alanı olup koruma altına alındığı için kamp yapılamamaktadır. Ayrıca göl kıyısında çadır kurma, kamp yapma ve ateş yakmak yasaktır.

Fotoğraf 3.1: Salda Gölü Yeşilova Belediye Halk Plajı Çadır Alanından Bir Görünüm

Araştırma sahasında diğer bir alternatif konaklama türü ise, bungalov ev denilen ahşaptan yapılmış, tek odalı evlerdir (Fotoğraf 3.2). Turistler, kiralama yoluyla bungalov evlerde kalabilirler. Bu evler tek odalı olarak hazırlanmıştır. İçerisinde tuvalet, banyo, yatak, buzdolabı vb. bulunmaktadır. Şu anda Yeşilova Belediye Halk Plajında 40 adet çadır ve 25 adet bungalov ev bulunmakta olup, günümüzde göle olan turizm talebi ve turist sayısına orantılı olarak yeterli düzeydedir. Çadır ve bungalov evler günlük ücret ödenerek kiralanmaktadır. Çadır ve bungalov evlerin bulunduğu alan Salda Gölü kıyısına yürüme mesafesinde çok yakın bir konumda bulunmakta olup çevreleri göl, dağ ve orman manzaraları ile kaplıdır.

Fotoğraf 3.2: Salda Gölü Yeşilova Belediye Halk Plajı Bungalov ve Konteyner Evlerinden Bir Görünüm

Göl çevresindeki konaklama ihtiyacını çözmeye önemli etkisi bulunan Lago Di Salda oteli, özellikle yaz ve kış mevsiminde sayıca artan turistlerin konaklama ihtiyacını gidermede önemli rol oynamaktadır (Fotoğraf 3.3). Otel Lago Di Salda 2016 yılı Ocak ayında açılmış olup, 23 adet standart ve 2 adet suit odası bulunmakta olup, 50 yatak kapasiteli konaklama imkanı sunmaktadır. Otel, Antalya'ya 120 km, Burdur'a 65 km, Denizli'ye 90 km, Denizli Çardak Hava Limanı'na 35 km ve Salda Kayak Merkezi'ne 15 km mesafede bulunmaktadır. Göl manzaralı otel özelliği taşıması, otelin turist çekiciliğini artırmaktadır.

Fotoğraf 3.3: Lago Di Salda Otelinden Bir Görünüm

Otel Lago Di Salda, Göl ve dağ manzaralı odalarının bulunması, göle en yakın ve en konforlu imkanları sunan otel olması nedeniyle sahanın konaklama ihtiyacını karşılamada büyük önem arz etmektedir. Çadır, karavan, konteyner, bungalov ev gibi konaklama imkanlarını tercih etmek istemeyen turistler için en önemli alternatif konaklama tesisidir. Kış- kayak turizmi sektörüne de katılan Salda-Tınaztepe kayak merkezine gelen turistler için otelin kış aylarında da konaklama hizmeti sunuyor olması önemlidir. Çünkü bu otel kayak merkezine en yakın modern konaklama alanı olup yakın çevrede başka konaklama tesisleri bulunmamaktadır. Yabancı turistler de göle en yakın konumda bulunması nedeniyle bu otelde konaklamayı tercih etmektedirler. Lago di Salda Oteli dağ ve göl manzaralı odaları ile göle en yakın konumda bulunması gibi sahip olduğu avantajlarla sahadaki diğer otellerden daha fazla turist çekmektedir. Dolayısıyla bu otelin varlığı sahanın turistlere sunduğu konaklama hizmeti açısından büyük önem arz etmektedir.

Salda kayak merkezinde, işletmesi Yeşilova Kaymakamlığına bağlı 7 oda ve 21 yatak kapasiteli küçük çaplı konaklama alanı da bulunmaktadır (Fotoğraf 3.4). Ancak bu konaklama alanı 2018 yılında Burdur İl Özel İdaresi ve Yeşilova Kaymakamlığı'nın destekleri ile kayak merkezindeki kafeteryanın üst katına kurulmuş olup, oldukça yeni bir konaklama tesisidir. Bu tesisin oda ve yatak kapasitesinin az olması da kış turizmi için konaklama alanında önemli bir sorundur.

Fotoğraf 3.4: Salda Kayak Merkezinde işletmesi Yeşilova Kaymakamlığına ait olan konaklama tesisi ve kafeteryadan görünüm

Salda Gölü çevresinde, göl kıyısından biraz daha uzakta oteller de bulunmaktadır. Görensler Otel, 13 oda ve 21 yatak kapasitesi ile birinci sınıf konaklama hizmeti sunmakta olup, Yeşilova ilçesi, Merkez Mahallesiinde bulunmaktadır. Bu otel Salda Gölü kıyısına yaklaşık 10-15 dakika uzaklıktadır. Berliner Otel, Yeşilova ilçesi, Merkez Mahallesiinde bulunan 20 oda ve 36 yatak kapasitesi ile ikinci sınıf düzeyinde bir oteldir. Bu otel, Denizli- Burdur karayolunun Yeşilova ilçe merkezi ile bağlantısı üzerinde yer aldığı için Salda Gölü plajlarına ulaşım daha kolay yapılabilmektedir. Yıldız Otel de yine Merkez Mahallesiinde bulunmakta olup, 14 oda ve 40 yatak kapasitesi ile üçüncü sınıf düzeyinde konaklama imkanı sunmaktadır (Tablo 3.1).

Tablo 3.1: Yeşilova İlçesindeki Otellerin Oda Sayısı, Yatak Kapasitesi ve Sınıfı

Otel Adı	Oda Sayısı	Yatak Kapasitesi	Sınıfı
Görensler Otel	13	21	1
Berliner Otel	20	36	2
Yıldız Otel	14	40	3
Hotel Lago Di Salda	25	46	1

Ayrıca Berliner Otel ve Yıldız Otel, Yeşilova ilçe otogarının hemen yakınındadır. Bu durum ilçe dışından Salda Gölü'ne gelen turistlerin otogar yakınında konaklayabilmelerine imkan vermektedir. Salda Gölü yakınlarında farklı otellerin bulunması sahanın konaklama tesisi potansiyeli açısından önemli olmasına rağmen bu

otellerin Salda Gölü plajlarından nispeten uzakta kalması ve Yeşilova ilçe merkezinde bulunmaları gibi nedenler turistler tarafından tercih edilme oranının düşürmektedir.

Salda Gölü çevresinde en yeni konaklama alanlarından birisi de 2018 yılı haziran ayında hizmete açılan Venüs Pansiyon ve Restoranıdır (Fotoğraf 3.5). Bu konaklama tesisi, farklı konseptte sahip 6 pansiyon odasından oluşmaktadır. Pansiyonda odalar; ranzalı ve ranzalı yataklı şeklinde iki farklı şekildedir. Ranzalı odalar, 2 ranza (4 kişilik) tek oda, ranzalı ve yataklı odalar 2 ranza bir çift kişilik yatak ve 2 odalıdır. Ayrıca pansiyon yıl boyu konaklama hizmeti vermekte olup, aynı zamanda bahçesinde mangal ve piknik yapma alanı ve gün boyu açık olan restoranı bulunmaktadır. Venüs pansiyon, Burdur- Denizli anayoluna 50 km ve Salda Gölü Tabiat Parkı (Orman) Plajına 200 metre yürüme mesafesindedir. Bu yönleriyle göl çevresine gelen turistler açısından önemli bir alternatif konaklama tesisidir.

Fotoğraf 3.5: Venüs Pansiyon ve Restoran Alanından Görünüm

Kaynak: <http://www.saldagolu.com/venus-pansiyon-hizmete-acildi/> (30/06/2018).

Merkezde bulunan diğer konaklama alanları: Kaya Ramada otel, Granny's Wellness Oasis, Güneş, Günay, Hozan apartmanı, Güzel Mansur, Gülsüm Hanım, Yeşilova, Candan, Florya Pınar, Tufan, Özyıldırımlar apartmanı, Özmen, Mutlu, Çakır apartmanı, Aponun Yeri, Bro House, Buraya Gelmeden Cennete Gittim Deme isimli çeşitli konaklama alanlarının da bulunduğu yerinde yapılan gözlem ve yerel halka yapılan görüşmeler sonucu elde edilmiştir. Bu konaklama alanlarının birçoğu yerel halkın ekonomik kazanç elde etmek amacıyla oluşturdukları konaklama alanlarıdır. Bazı

konaklama alanlarının resmiyette kaydı bulunmamakla birlikte, apart veya tek – çift odalı pansiyon şeklinde hizmet vermekte olup, konaklama ücretleri oldukça uygundur.

Salda Gölü'ne yakın kesimlerde çeşitli dinlenme tesisleri ve piknik alanları da mevcuttur. Sahil Mola, Akçeşme, Sultanpınarı ve Salda Gölü Orman Plajı dinlenme tesisleri bulunmaktadır. Bu dinlenme tesisleri turistlerin yemek yeme, dinlenme ve doğal manzarayı keşfetmesine olanak sağlamak gibi amaçlarla kurulmuş olup gününbirlik konaklama imkanı olarak değerlendirilmektedir.

Sahil Mola restoran ve dinlenme tesisi, Burdur- Denizli karayolu üzerinde, Salda Gölü Yeşilova Belediye Halk Plajı yakınında olup, Kayadibi Köyü sınırları içerisinde bulunmaktadır (Fotoğraf 3.6 ve Fotoğraf 3.7). Bu tesis, bulunduğu konum itibariyle önemli bir turist çekim gücüne sahiptir. Hem karayolu üzerinde yer alması hem de Salda Gölü kıyısında en yoğun kullanılan halk plajına yakın olması ve içerisinde piknik alanı bulunması açısından önemlidir. Turistler, restoranda yemek yiyebilir veya arka tarafta orman içerisindeki piknik alanında piknik yapabilirler.

Fotoğraf 3.6: Yeşilova Belediye Halk Plajı – Sahil Mola Dinlenme Tesisi Piknik Alanı ve Restoranından Bir Görünüm

Akçeşme Dinlenme Tesisleri de Burdur- Denizli karayolu üzerinde bulunan sahadaki önemli turistik dinlenme tesisi ve restoranıdır. Ancak Sahil Mola dinlenme tesisine oranla daha az turist çekmektedir. Çünkü Salda Gölü kıyısı plajına daha uzak kalmaktadır.

Salda Gölü çevresinde diğer bir önemli turistik dinlenme tesisi ise Sultanpınarı dinlenme tesisidir (Fotoğraf 3.7). Bu tesis 2013 yılında el değiştirmiş olup, yenilenerek

yeniden hizmet vermektedir. Denizli- Budur karayoluna ve Salda Gölü'ne yakın konumdadır. Bu tesiste turistler göl manzarası eşliğinde dinlenip yemek yiyebilmektedirler. Araştırma sahasındaki en eski dinlenme tesislerinden biri olup, özellikle 2005 yılına kadar Denizli- Pamukkale gezi turları bu tesiste kısa süreli mola vermekte iken yol güzergahlarının değişmesi sonucu tesise uğrayan tur sayısı günümüzde azalmıştır. Bu durum sahanın tanınırlığı açısından büyük bir kayıp olmuştur.

Fotoğraf 3.7: Sultanpınarı Dinlenme Tesisinden Bir Görünüm

Salda Gölü Orman içi dinlenme tesisi ise, Salda Gölü Tabiat Parkı - Orman Plajı kıyısında bulunan ve işletmesi orman bakanlığına bağlı bir tesistir. Bu tesiste piknik alanı, kafeterya, çocuk parkı, duş, tuvalet ve otopark alanı bulunmaktadır. Orman plajı, Salda Gölü çevresinde en eski koruma altına alınmış alan olup, tabiat parkı niteliği taşımaktadır. Bu nedenle tesise giriş ve araç park etmek ücretlidir. Ancak otopark ve turisti giriş ücretleri oldukça uygundur. Ayrıca orman plajı alanına motorlu araçla gitmek yasaktır. Orman plajına, Salda Gölü'nün özellikleri yönüyle Maldivler Plajı da denilmektedir.

Salda Gölü çevresinde çeşitli konaklama tesisleri bulunmasına rağmen tesislerin kapasitesi ve nitelikleri tam olarak yeterli değildir. Lago Di Salda Oteli dışında diğer otel, motel ve pansiyonlar sayıca az olup, gölün sınırları içinde bulunduğu Yeşilova ilçe merkezindedir. İlçe merkezi, Salda Gölü'nde turizm etkinliklerine katılmak isteyenler için nispeten uzak kalmaktadır. Ayrıca turistlerin birçoğunun sahaya günübirlik gezi kapsamında gelmeleri de göl çevresindeki konaklama talebi ve konaklama tesislerinin gelişimini olumsuz etkilemektedir. İlerleyen yıllarda Salda Gölü'nün tanınırlığı ve turist

çekiciliği arttığı takdirde konaklama tesislerinin sayıca az olması ve bu tesislere ulaşım sorunlarının yaşanması sahanın turizm sektöründe yaşayacağı önemli bir sorun haline gelecektir.

3.2. Salda Gölü ve Çevresinde Konaklamalı Turist Sayısı

Salda Gölü ve çevresi daha çok günübirlik turistlere hizmet etmektedir. Sahada günübirlik turistlerin zaman geçirebileceği çeşitli tesisler bulunmaktadır. Bu nedenle sahadaki konaklama tesisleri ve konaklayan turist sayıları, günübirlik gelen turistlere göre daha azdır. Salda Gölü'nün bulunduğu Yeşilova ilçesi idari sınırlarında yer alan oteller göle uzak konumda kalmakta olup turist çekicilikleri düşüktür. Salda Gölü ve çevresinde konaklama imkanı açısından en önemli payı Lago di Salda Oteli almaktadır. Lago di Salda Otelinin Salda Gölü'ne yakın konumda bulunması ve modern bir konaklama imkanı sunması nedenleri ile sahadaki en önemli konaklamalı turist çekiciliğine sahip tesistir.

Lago di Salda Oteli'nin 2018 yılında konaklayan turist sayıları ve turistlerin geldikleri yerler tablosuna bakıldığında adı geçen otelin 2016 yılında açılmış yeni bir otel olmasına rağmen konaklama durumu ve çevredeki tanınırlığının iyi durumda olduğu görülmektedir (Tablo 3.2). Otelde konaklayan turistlerin çoğunluğu ülkemizden olup, otel Salda Gölü'ne özellikle yaz ve kış mevsimlerinde tatile gelenlerin önemli konaklama alanı olmuştur. Ayrıca yabancı ülkelere Salda Gölü'nün doğal güzelliğini görmek için gelen turistlerin de Lago di Salda otelini tercih ettikleri görülmektedir. Lago Di Salda Oteline yabancı ülkelere gelen turistlerin çoğunluğunu başta Almanya ve Rusya olmak üzere, İngiltere, Hollanda, İsviçre, ABD, Suudi Arabistan oluşturmaktadır. Diğer ülkelere ise sınırlı sayıda da olsa turistlerin otelde konakladıkları ve turizme katıldıkları görülmektedir (Tablo 3.2).

Lago di Salda Otelinin kısa sürede tanınması ve turistler tarafından tercih edilmesindeki en büyük etken, göl kıyısına en yakın ve en konforlu otel olmasıdır. Otelde konaklayan yerli ve yabancı turistler çoğunlukla yaz aylarını tercih etmişlerdir. Özellikle Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında otelde konaklayan yerli ve yabancı turist sayısının yılın diğer aylarına göre artış gösterdiği görülmektedir (Grafik 3.1 ve Tablo 3.2). Otelin yaz aylarında daha çok konaklamalı turist çekiciliğine sahip olması üzerinde Salda Gölü plajlarında gerçekleştirilen göl turizmi faaliyetleri etkili olmaktadır.

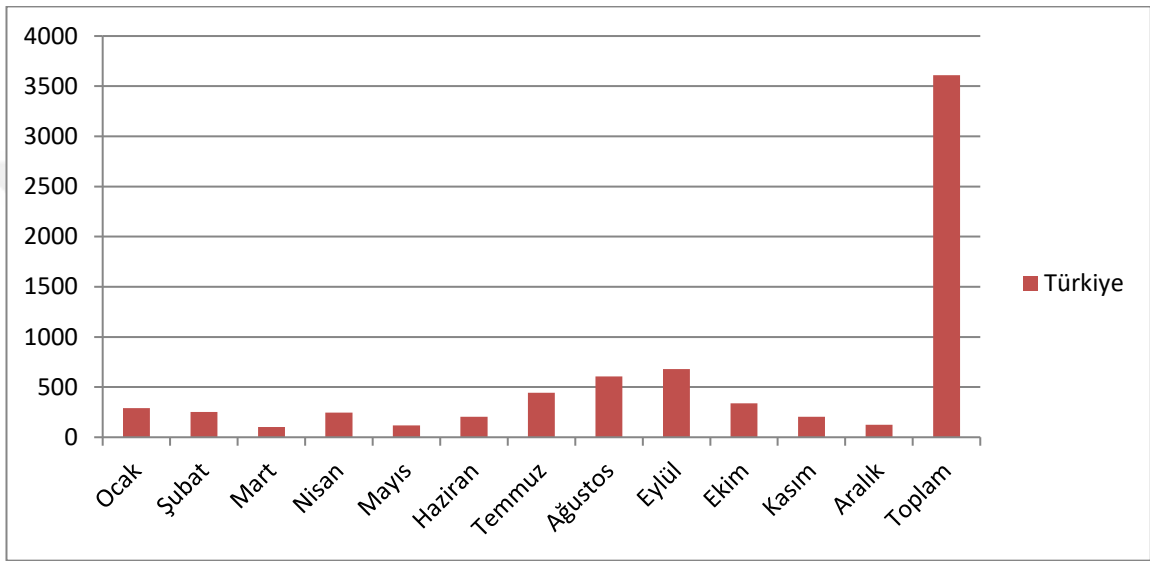
Tablo 3.2: Lago Di Salda Oteli Aylara Göre Konaklayan Turist Dağılışı (2018).

Turistin Geldiği Ülke	Aylar												Yıllık
	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	
Almanya	2	1	1	2	2		8	18	6	7	2		49
ABD				3	4					1			8
Avusturya											1		1
Azerbaycan								1					1
Belçika							3						3
Çin											1	1	2
Fransa		1		1					2				4
Gürcistan							1						1
Hollanda				2				2	5	7			16
İran								1	1				2
İrlanda	2												2
İngiltere		1		1	2			5		6			15
İsrail							1	2			3		6
İspanya									1				1
İsviçre						2	8	1					11
İtalya		2					1			1			4
İsveç							1						1
Kazakistan								2		2			4
Lübnan									1				1
Litvanya							2						2
Özbekistan				1									1
Ukrayna	1						3	1					5
Ürdün								1					1
Suudi Arabistan						8							8
Tunus						1							1
Türkiye	290	252	103	247	118	204	442	607	679	337	204	125	3608
Rusya	5	1				1	16	10	5	2			40
Falkland Adaları									1				1
Toplam	300	258	104	257	126	216	486	651	701	363	211	126	3799

Kaynak: Lago Di Salda Oteli kurum dokümanter verilerinden düzenlenmiştir (10.01.2019).

Lago di Salda Otelinin 2018 yılı dokümanter verilerine göre otelde konaklayan yerli turist sayısı 3608 olup, turistlerin çoğunluğu Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında konaklamışlardır (Tablo 3.2 ve Grafik 3.1). Otelde kış aylarında da konaklayan yerli turist sayısı, yabancı turist sayısına göre oldukça fazladır. Bu durum üzerinde sahadaki kış turizmi çekicilikleri etkili olmaktadır.

Grafik 3.1: Lago di Salda Oteli'nde Aylara Göre Konaklayan Yerli Turist Dağılışı (2018).

Kaynak: Lago Di Salda Oteli kurum dokümanter verilerinden düzenlenmiştir (10.01.2019).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yeşilova ilçesi sınırlarında bulunan Salda Gölü ve çevresi, tarım ve hayvancılığın başlıca geçim kaynağı olduğu geri kalmış yörelerimizden biridir. Oysa yöre, başta doğal çevre özellikleri olmak üzere, kültürel ve ekonomik çekicilikleri bakımından turizme konu olabilecek zengin bir potansiyele sahiptir. Araştırma sahasının bu zengin potansiyeli henüz yeterince değerlendirilememektedir. Ancak, Salda Gölü ve çevresine yönelik turizm faaliyetleri, bu sahanın turizm potansiyelinin gelecekte daha iyi değerlendirilebileceğine ve kalkınmanın anahtarı olabileceğine yönelik ipuçları vermektedir. Yeşilova ilçesi gibi geçim kaynakları sınırlı ve göçlerle nüfus kaybeden kırsal yerleşmelerin kalkınması, alternatif geçim kaynaklarının keşfedilip devreye sokulmasıyla mümkün olabilmektedir. Araştırma sahasının sosyal, kültürel ve ekonomik yönden gelişmesi için alternatifler içerisinde turizm çok önemli bir yere sahiptir. Böylelikle sahadaki nüfusa yönelik olarak istihdam imkanları artacak ve sahanın göç olayı yavaşlayacaktır.

Turistik merkezlerin oluşmasında önemli rol oynayan doğal faktörler açısından Salda Gölü ve çevresi avantajlı durumdadır. Göl çevresi, çeşitli turizm faaliyetlerinin gerçekleştirilebilmesi için zengin bir potansiyel sunmaktadır. Araştırma sahasının zengin ekolojisi ve turizm potansiyelini korumak amacıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı, 1989 yılında İzmir Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Kararı ile Gölü ‘*Birinci Dereceden Doğal Koruma Alanı*’ olarak nitelemiştir. Bu karar 1992’de Antalya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından kabul edilen ve göl çevresinin ‘*İkinci Dereceden Doğal Koruma Alanı*’ olarak ilan edildiği yeni bir kararla değiştirilmiştir. Ayrıca 2006 yılında 11033 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile Salda Gölü ve çevresi ‘*Turizm Merkezi*’ ilan edilerek resmi gazetede yayımlanmıştır. Son olarak günümüzde Salda Gölü, 14.03.2019 tarih ve 824 sayılı Cumhurbaşkanı kararı ile ‘*Doğal Çevre Koruma Bölgesi*’ olarak koruma altına alınmıştır. Ancak sahayı korumaya yönelik yapılan bu yasal düzenlemelere rağmen yine de sahanın doğal güzelliklerine ve turizm potansiyeline zarar verecek düzeyde çeşitli çevre sorunları görülebilmektedir. Özellikle göl çevresinde kaçak kamp ateşleri ve mangal yapılması sahaya ciddi zarar vermektedir. Bu durum sahanın sürdürülebilir turizm faaliyetlerini de olumsuz etkilemektedir.

Salda Gölü ve çevresi, başta göl turizmi olmak üzere çeşitli alternatif turizm faaliyetlerinin gerçekleştirilmesine uygun bir sahadır. Salda Gölü'nün beyaz kumullardan oluşan doğal plajları, yüzmeye uygun su kalitesi sayesinde yüzme aktiviteleri gerçekleştirilebilmektedir. Sahada en yaygın olarak gerçekleştirilen turizm türü göl turizmidir. Bu turizm türünün tanınırlığı ve turistik çekiciliği nispeten daha yüksektir. Salda Gölü'nün yüzmeye dayalı göl turizmi çekiciliğine bağlı olarak gittikçe artan yoğunluk göl kıyılarında çeşitli çevre kirliliklerine neden olmakta ve gölün beyaz kumsalına zarar vermektedir. Bu durum sahanın turistik çekiciliğinin geleceği açısından tehditler yaratmaktadır. Ayrıca Salda Gölü, göl suyunun özelliği ve çevredeki rüzgar ve sıcaklık koşullarına bağlı olarak yelken, sörf, su altı dalışları gibi su sporları turizmi için de zengin potansiyel sunmaktadır. Ancak su sporları turizmine yönelik aktiviteler sahada gelişmemiştir. Bunun en önemli nedenleri arasında, göl kıyısında yelken, sörf ve su altı dalışı yapmaya uygun çeşitli ekipmanların temin edilebileceği bir tesis ve bu spor türlerine yönelik eğitim verecek nitelikli insan gücünün bulunmamasıdır.

Araştırma sahasında bulunan Tınaztepe'de 2012 yılında kayak merkezi açılmıştır. Fakat sahada kış turizmi faaliyetleri henüz yeterince gelişmemiştir. Göl manzaralı kayak merkezi olma özelliği taşıyan Salda Kayak Merkezi, zengin kış turizmi çekiciliğine rağmen ulaşım, konaklama, tanıtım ve ek tesis çalışmalarının yetersiz olması gibi nedenlerle yeterli düzeyde turistik çekiciliğine kavuşamamıştır. Ayrıca kayak merkezinde 2018 yılında Yeşilova Kaymakamlığı tarafından kafeterya üzerine yapılan 7 oda ve 12 yatak kapasiteli konaklama alanı açılana kadar turistlere uzun süre konaklama imkanı sunulamamıştır. Bu nedenle sahadaki kış turizmi faaliyetleri uzun bir süre gününbirlik turizm olarak gerçekleştirilmiş ve sahaya önemli bir ekonomik katkıda da bulunamamıştır. Günümüzde de kayak merkezinde bulunan konaklama tesisinin oda ve yatak kapasitesinin sınırlı olması ve yeterli konforu sunmaması sahanın kış turizmine yönelik olarak turistik çekiciliğini olumsuz etkilemektedir. Kayak merkezi ve Salda Gölü'ne en yakın konumda bulunan Lago di Salda oteli turistler tarafından yaz ve kış turizmi sezonunda tercih edilebilecek en önemli konaklama tesisidir. Fakat bu otel Salda Kayak Merkezi'ne 15 km uzaklıkta olup, kayak merkezine ulaşım sadece özel araçlarla yapılabilmektedir. Bu durum sahanın kış turizminde konaklamalı turist çekiciliğini olumsuz etkilemekte olup, sahanın kış turizmi tanınırlığının da yetersiz kalmasına neden olmaktadır.

Sahip olduğu doğal çekiciliklerine bağlı olarak Salda Gölü ve çevresi, sürdürülebilir turizme yönelik çeşitli aktiviteler yapılmasına imkan sunmaktadır. Göl çevresinde bulunan endemik bitkiler ve anıt ağaçlara bağlı olarak zengin botanik turizmi potansiyeli sunmaktadır. Ancak bu turizm türünün özel ilgi ve uzmanlık isteyen bir alan olması nedeniyle sahada gelişmemiştir. Araştırma sahasında bulunan Salda Gölü ve Yarışlı Gölü çevresinde çeşitli kuş türleri bulunmakta olup, bu yönleriyle ornito turizme (kuş gözlemciliği) yönelik olarak zengin potansiyel sunmaktadırlar. Ancak sahada kuş gözlemciliği yapmaya uygun gözlem kuleleri gibi çeşitli tesisler bulunmamakta ve yine özel ilgi isteyen bir turizm türü olması nedeniyle sahada gelişmemiştir.

Salda Gölü'nün suyunun ve kıyı kumullarının zengin mineraller içermesi yönüyle saha sağlık turizmi potansiyeli de sunmaktadır. Çamur banyoları şeklinde çeşitli aktivitelerle sağlık turizmi gerçekleştirilebilmektedir. Ancak sahanın bu özelliğinin yerli ve yabancı turistler tarafından tanınırlığı kısıtlıdır. Ayrıca göl kıyısında sağlık turizmi faaliyetleri yapmaya uygun düzenlenmiş bir alan veya bu alanda hizmet sunan bir tesis bulunmamaktadır. Bu durum sahanın sağlık turizmi potansiyelinin tanınırlığını ve bu alandaki turist çekiciliğinin yetersiz kalmasına neden olmaktadır.

Kamp ve karavan turizmi için Salda Gölü kıyılarında uygun alanlar bulunmaktadır. Özellikle göl kıyısına yakın konumdaki Yeşilova Belediye Halk Plajında çadırlar ve karavanlardan oluşan kamp alanı bulunmaktadır. Özellikle yaz aylarında göl turizmine bağlı olarak kamp ve karavan turizmine katılım artmaktadır. Ancak yine de bu turizm türü, göl çevresinde yeterince gelişme gösterememekte ve sahaya yeterli düzeyde ekonomik katkı sağlayamamaktadır.

Salda Gölü çevresinde genç nüfusa hitap eden çeşitli aktivitelerden oluşan gençlik turizmi faaliyetleri de yapılabilmektedir. Sahada gençlik turizmine yönelik olarak çeşitli festivaller düzenlenmiştir. Ancak gençlik turizmine yönelik aktiviteler de sahada oldukça sınırlı kalmıştır. Bu durum üzerinde sahanın tanıtım ve festival alanlarının kurulmasına yönelik olarak yatırım, alt yapı ve ek tesislerin kurulması imkanlarının yeterli olmamasından kaynaklanmaktadır.

Salda Gölü'nün güneydoğusunda bulunan Eşeler Dağı ile sahadaki diğer tepelik alanlar dağ turizmine yönelik çekicilikler sunmaktadır. Bu kapsamda dağcılık, doğa yürüyüşleri, bisiklet turları, yamaç paraşütü ve manzaraya yönelik olarak foto safari

yapmak mümkündür. Ancak bu turizm türlerinin de özel ilgi gerektirmesi ve sahadaki gerekli alt yapı ve tanıtım çalışmalarının yetersiz olması nedeniyle yeterince gelişme gösterememişlerdir. Sahada bisiklet ve doğa yürüyüşleri yapmaya uygun rotalar, Burdur İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü yetkilileri tarafından 2018 yılında belirlenmiştir. Fakat 2018 yılına kadar belirlenememiş olması sahada bisiklet ve doğa yürüyüşleri turizm faaliyetlerinin geç başlamasına ve tanınmasına neden olmuştur. Salda Gölü çevresinde çeşitli bisiklet turları ve doğa yürüyüşleri yapılmış olup, bu faaliyetler hala sınırlı kalmış durumdadır. Ayrıca sahada bulunan Eşeler Dağı ve sahanın rüzgar potansiyeli yamaç paraşütü yapmaya uygun bir özellik sunsa da sahada yamaç paraşütü temin etmek ve bu faaliyeti gerçekleştirmek için başvuracak bir tesis bulunmamaktadır. Bu durum sahada hava sporlarının tanınmasını ve turistik çekiciliğini olumsuz etkilemektedir.

Araştırma sahasında bulunan Akçaköy'de lavanta tarımı yapılmakta olup, lavantaların yaz döneminde sunduğu renkli manzaralar ve lavanta hasatı çalışmaları hem foto safari hem de tarım turizmi (agro turizm) türlerinin sahada tanınip gelişmesine imkân vermektedir. Son yıllarda Denizli ve Antalya gibi çevredeki il merkezlerinden Akçaköy'deki lavanta tarlalarına yönelik olarak turizm turları düzenlenmektedir. Ancak yine de günümüzde sahaya yönelik gerek ulaşım ve konaklama sorunları gerekse de tanıtım çalışmalarının yetersiz olması gibi nedenlerle sahanın tarım turizmi faaliyetleri yeterince gelişmemiştir.

Geçmişten günümüze kadar birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olan araştırma sahası, zengin bir tarihi geçmişe ve çeşitli tarihi kalıntılara sahiptir. Ancak sahanın tarihi ve kültürel çekiciliklerini ortaya çıkarmak için detaylı çalışmalar yeterince yapılmamıştır. Bu nedenle saha zengin bir tarihi turizm potansiyeli sunmasına rağmen tarihi turizm türünde yeterince gelişmemiştir. Sahanın tarihi ve kültürel turistik çekiciliklerinin tanınırlığı ve bu alana yönelik yapılan turizm faaliyetleri oldukça sınırlıdır.

Bulunduğu konum itibarıyla araştırma sahası, esasında ulaşımaya elverişlidir. Çünkü saha Burdur- Denizli- Isparta il merkezlerine yakın konumda bulunmaktadır. Ayrıca sahadan Antalya il merkezine de kara yolu bulunmaktadır. Bu durum sahanın turistik çekiciliği için bir avantaj olması gerekirken durum böyle olmamıştır. Saha, turistlere sunulan ulaşım imkanları ve ulaşım hizmeti açısından yeterince

gelişmemiştir. Bu durumun nedenleri arasında; sahaya giden yolların uzun yıllar bakımsız kalması, virajlı, dar ve tehlikeli yolların bulunması ve şehirlerarası otobüs güzergahlarına ters yönde kalmasıdır. 2005’li yıllara kadar Denizli ve Pamukkale’ye giden tur otobüsleri Salda Gölü yakınlarında mola verirken Ester Han gibi Denizli-Çavdır- Söğüt karayolunda farklı dinlenme tesislerinin açılması ve Salda Gölü’nün ters güzergahta kalması nedenleriyle yol güzergahlarını değiştirmişlerdir. Günümüzde Salda- Güney- Denizli ve Karamanlı- Denizli yollarının bakım onarım çalışmaları yapılarak düzeltilmiş olsa da yine de sahada ulaşım yeterince gelişmiş düzeyde değildir. Sahaya yakın konumda bulunan ve ulaşımı kolaylaştıran Denizli- Çardak Havaalanı – Güney- Yeşilova yolu ile Yeşilova- Söğüt yolları ve Salda kayak merkezine giden yollarda Burdur İl Özel İdaresi ve Yeşilova Belediyesi tarafından iyileştirme çalışmaları yapılmış olsa da yine de ulaşımın gelişmesi açısından yetersiz kalmaktadır. Ayrıca Salda Gölü’ne yönelik yapılan turizm turları ile sahadaki yerel halka sunulan ulaşım imkanları hala sınırlıdır. Bu durum sahanın turistik çekiciliği üzerinde olumsuz rol oynamaktadır.

Salda Gölü ve çevresinde turizm faaliyetlerinin yeterince gelişme gösterememesi üzerinde etkili olan ortak nedenleri şu şekilde sıralayabiliriz: sahanın sahip olduğu doğal ve beşeri çekicilikler hakkında daha önce detaylı bir araştırma yapılmamış olması ve saha turizmüne yönelik reklam- tanıtım çalışmalarının yetersiz olmasının yanı sıra, sahadaki turizmi geliştirmeye yönelik plan, program ve yatırımların yeterli olmayışı, sahada bu faaliyetlere hizmet edebilecek turistik konaklama ve dinlenme tesislerinin yeterince kurulmamış olması ve sahaya yönelik ulaşım imkanlarının istenilen düzeyde gelişmemiş olmasından kaynaklanmaktadır. Belirtilen nedenlerle araştırma sahası günümüzde turizm sektöründe henüz önemli bir konuma ulaşamamıştır.

Gelecekte turizm sektöründe Salda Gölü ve çevresinin önemli bir konuma gelebilmesi ancak tanıtım, yatırım, altyapı ve ek tesislerin yapılması ile mümkün olacaktır.

Salda Gölü ve çevresinin doğal ve beşeri özellikleri dikkate alınarak yörede sürdürülebilir turizm, ekonomik kalkınma ve turistik çekiciliğini arttırmak amacıyla yapılması gerekenleri, öneriler niteliğinde şöyle sıralayabiliriz:

1. Göl çevresindeki konaklama tesislerinin sayısı ve konaklama kapasitesi arttırılmalıdır.
2. Akdeniz Bölgesi ve araştırma sahasının kış turizminde büyük önem arz eden Salda Kayak Merkezinin reklam ve tanıtım çalışmaları arttırılarak kış turizmine teşvik ve katılım sağlanmalıdır. Ayrıca kayak merkezi alanının bahar ve yaz aylarında piknik alanı, mesire ve yürüyüş alanı olarak değerlendirilmesi sağlanmalıdır.
3. Salda kayak merkezinde Yeşilova Kaymakamlığı tarafından açılmış olan konaklama tesisinin yatak ve oda kapasitesi arttırılarak kayak merkezi günübirlik kış turizm merkezi olmaktan çıkarılıp, konaklamalı kış turizm merkezi haline getirilmelidir.
4. Salda kayak merkezi yol güzergahında kış aylarında yaşanan ulaşım sorununu çözmek için ilgili kurumlar tarafından tam olarak iyileştirme ve düzenlemeler yapılmalıdır.
5. Doğal sit alanı ve turizm merkezi olması nedeniyle Salda Gölü ve çevresinde inşaat, yapılaşma, kaçak avlanma, çeşitli çevre kirlilikleri gibi doğal yapıya zarar veren faaliyetlerin yapılmasına izin verilmemelidir. Göl çevresindeki maden ocakları ve orman tahripleri sorunları çözüme kavuşturulmalıdır. Ayrıca ormanlık alanda ve göl kıyısında piknik, mangal, kamp ateşi yakma gibi faaliyetler yapılmamalı ve bu konuda çevresel sıkı denetim başlatılarak doğal yapı korunmalıdır. Bu konuda ilgili kurum ve kuruluşların desteği alınmalıdır.
6. Salda Gölü çevresindeki tüm doğal ve beşeri güzellikleri koruyabilmek ve turizm potansiyelini geliştirebilmek amacıyla göl çevresi yetkililer tarafından milli park ilan edilmelidir.
7. Göl suyunun ve kıyı kumullarının özelliğine bağlı olarak göl çevresinde çamur banyosu ve sağlık turizmi etkinlikleri arttırılmalıdır. Buna yönelik olarak göl kıyısında sağlık turizmi etkinlikleri için özel alanlar oluşturulmalı ve gölün sağlık turizmi potansiyeli tanıtılmalıdır.

8. Göl çevresinde yaz mevsiminde yüzmeye yönelik göl turizmi, kış mevsiminde kayak turizmi diğer turizm türlerine göre nispeten daha yaygın olsa da yamaç paraşütü, yelken, su altı dalışları, bisiklet, dağ, botanik, ornito turizm gibi diğer sürdürülebilir turizm türleri de tanıtılmalı ve geliştirilmelidir. Bu kapsamda sahada botanik, bisiklet ve dağcılık turları da düzenlenmelidir.
9. Göl yakınlarındaki Eşeler Dağı gibi yüksek alanlarda ve bu sahadaki ormanlık kesimlerde doğal çevre ile uyumlu yüksek seyir terasları kurularak manzara turizmi ve foto safari geliştirilmelidir. Ayrıca bu seyir teraslarında kuş gözlemciliği (ornito turizm) turizmine de teşvik artırılmalıdır.
10. Salda Gölü ve çevresinin yurt içi, yurt dışı tanınırlık oranını arttırmak için reklam ve tanıtım çalışmaları arttırılmalıdır. Bu çalışmalara örnek olarak Salda Gölü ve çevresini anlatan broşürler, dergiler, gazete köşe yazıları, internet haberleri, web siteleri, afiş, billboard vb. hazırlanmalıdır.
11. Göl çevresine her mevsim doğaya zarar vermeden yapılabilecek tatil turları, çeşitli festival, fuar gibi organizasyonlar düzenlenerek turizmdeki tanınırlığı ve turist çekiciliği arttırılmalıdır. Böylelikle Salda Gölü çevresi, yıl boyu, dört mevsim turizm merkezi haline getirilmelidir.
12. Göl çevresindeki dinlenme ve mesire alanları çoğaltılarak gününbirlik turistlere de sunulan imkanlar arttırılmalıdır.
13. Göl çevresinde yürüyüş ve bisiklet parkurları, piknik alanları, çocuk parkları, dinlenme parkları, kafeterya tesislerinin sayıları arttırılmalıdır.
14. Yeşilova ilçe merkezinde bulunan İsmail Akın Meslek Yüksek Okulu saha turizminin tanıtımına ve gelişimine katkıda bulunacak kalifiye meslek elemanları yetiştirmelidir.
15. Akçaköy'de yapılan lavanta tarımının sahaya olan ekonomik ve turistik katkıları çeşitli projeler geliştirilerek arttırılmalıdır. Ayrıca sahada agro turizme yönelik farklı tarımsal etkinlikler de başlatılmalıdır.

Coğrafi bir bakış açısı ile ele aldığımız Salda Gölü ve çevresi, doğal ve beşeri kaynakları oldukça çeşitli ve zengin olan bir sahadır. Ancak bu kaynakların yeterince iyi değerlendirilemediği başta saha turizmi olmak üzere tüm ekonomik ve sosyal alanlarda

görülmektedir. Çünkü araştırmanın büyük bir bölümü yerinde yapılan coğrafi gözlemlerle ulaşılan sonuçlara dayanmaktadır. Bu çalışmada elde edilen sonuçların Yeşilova ilçesi ile Salda Gölü çevresine yönelik planlama ve yatırım kararlarının alınmasında ilgili kurum kuruluş ve kişilere ışık tutacağı kanaatini taşımaktayım.. Böylelikle Salda Gölü çevresinin gelecekte başta turizm olmak üzere ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda daha gelişmiş ve tanınmış olarak görmek en büyük dileğimizdir.

KAYNAKÇA

- Albayrak, A., (2013), *Alternatif Turizm*, Detay Yayıncılık, Ankara (7-107-142-143-191-264).
- Alpar, Ö. ve Erdem, B., (2005), “Turizmin Bölgesel Kalkınmaya Etkisi Çerçevesinde Burdur Yöresinde Alternatif Turizmi Geliştirme Stratejileri”, *I. Burdur Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Burdur(553-554-597).
- Atalay, İ. ve Mortan, K. (2011), *Türkiye Bölgesel Coğrafyası*, İnkılap Yayıncılık, İstanbul (331).
- Bekir, S., (2008), “Çoruh Vadisi Kuşları. Doğu Anadolu Turizmi Geliştirme Projesi”, *Kuş gözlem Araştırmaları*, İspir, Uzundere, Yusufeli (88).
- Boztaş, S. C., Yapıcı, N. ve Anıl, M., (2009), “Yeşilova- Kağılcık (Burdur) Kireçtaşlarının Mermer Olarak Değerlendirilmesi”, *Çukurova Üniversitesi Mühendislik- Mimarlık Fakültesi Dergisi*, C.24, S.1-2, (255).
- Burdur Belediyesi Kültür Yayınları, (2016), *Burdur İli Bitki Envanteri (Ekonomik, Nadir ve Endemik Bitkiler)*, Ankara, (48-54-55-63-284-287).
- Burdur İl Gençlik ve Spor Müdürlüğü, (2015), *Salda Kayak Merkezi Brifing Raporu*, Burdur.
- Burdur İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, (2012), *Salda Turizm Merkezi*, Burdur (6-7-8).
- Burdur İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, (2014), *Burdur İl Tanıtım Rehberi*, Burdur (14-15-73).
- Burdur İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, (2017), *Yürüyüş ve Bisiklet Parkurları*, Burdur.
- Burdur İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, (2018), *Burdur İl Brifing Raporu*, Burdur.
- Burdur Valiliği İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, (2016), *İl Çevre Durum Raporu*, Burdur (37).
- Cemal, D., (2000), ‘Ankara’da Termal Turizm Potansiyeli’, *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi*, Ankara (4).

- Ceylan, S., (2008), ‘Davraz Dağı (Isparta)’nda Kış Turizmi’, *Doğu Coğrafya Dergisi*, S.22, (223).
- Ceylan, S., (2015), *Ağlasun İlçesinin Alternatif Turizm Kaynakları*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara (140-141).
- Çetin, B., (2008), “Burdur İlinde Anason Tarımının Coğrafi Esasları”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, C.13, S.20, (198- 202).
- Dağdaş, S. Ve Ünlü, O., (2002), “Eşeler Yaylasının Tanıtımı ve Beklenen Muhtemel İşlevleri”, *Orman Bakanlığı Türkiye Dağları I. Ulusal Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Kastamonu (2, 5, 6).
- D.İ.E., 1927-1935-1940-1945-1950-1960-1965-1970-1975-1980-1985-1990-2000 Genel Nüfus Sayımı (İdari Bölünüş), Ankara.
- Doğanay, H. - Özdemir, Ü. – Şahin, İ. F., (2011), *Genel Beşeri ve Ekonomik Coğrafya*, Pegem Akademi Yayınları, Ankara (128-129).
- Doğaner, S., (2001), *Türkiye Turizm Coğrafyası*, Çantay Yayınevi, İstanbul (81).
- Döyen, A. (1995), “Yeşilova (Burdur) Civarı Kromit Yataklarının Mineralojik, Petrografik ve Jeokimyasal İncelemesi”, *Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi*, (IV, 36, 37, 43).
- Döyen, A., Comlekçiler, F., and Kocak, K., (2014), ‘Stratigraphic Features of the Yesilova Ophiolite’, *Springer International Publishing*, Switzerland, pp. (493-498).
- DPT, (1996), *Burdur İli Raporu* (6- 45).
- Erdoğan, N., (2003), “Çevre ve (Eko) Turizm”, Pozitif Matbaacılık, Ankara (60-70).
- Ertaş, M., (2012), “XV. - XVI. Yüzyıllarda Hamhat Yöresinde Yerleşim ve Nüfus”, *Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S.11, (153- 164).
- İncekara, A., (1998), ‘Doğu Anadolu’da Kış Turizmi ve Gelişme Olanakları’, *İstanbul Ticaret Odası Yayınları*, İstanbul, Yayın no:1998-3.
- Gündüz, S., (2004), ‘Ankara İli Kalecik İlçesinde Tarımsal Turizme Uygun Alanların Saptanması ve Tarımsal Turizm Modelinin Oluşturulması Üzerine Bir

- Araştırma', *Ankara Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Doktora Tezi, Ankara* (40).
- Gürdal, M., (2005), "Burdur İlinin Turizm Potansiyelinin Tanıtımı ve Turizm Amaçlı Kullanımına Yönelik Sorunları ve Çözüm Önerileri", *I. Burdur Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Burdur* (553-554-597).
- Hilchey, D., (1993), 'Agritourism in New York State: Opportunities and Challenges in Farm-Based Recreation and Hospitality', Farming Alternatives Program, New York: Cornell University, (4).
- Kahya, T., (2015), 'Düver - Yarım Ada Kabartmaları', *Cedrus Dergisi, C.3*, (130-136).
- Kapan, K., (2016), "Development and Sustainability of the Tourism in Lake Salda and its Environs, Global Issues and Trends in Tourism", *ST. Kliment Ohridski University Press Sofia, Bulgaristan* (702-703).
- Kesici E., Kesici K. ve Kesici C., (2018), 'Salda Gölü Korunan Alanının Sürdürülebilirliği', *Doğanın Sesi Dergisi, S.1*, (6).
- Kılıç, B. ve Kurnaz, A.,(2010), "Alternatif Turizm ve Ürün Çeşitliliği Oluşturmada Ekolojik Çiftlikler: Pastoral Vadi Örneği", *İşletme Araştırmaları Dergisi, C.2, S.4*, (43-44-45).
- Köroğlu, Ö. ve Karaman, S. (2014), "Doğaya Dayalı Turizm Faaliyetlerinin Gelişiminde Toplum Temelli Doğal Kaynak Yönetiminin Önemi", *KMÜ Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, C.16, S.26*, (96).
- Mursalov, M. (2009), "Bir Turistik Ürün Çeşitlendirmesi Olarak Kış Turizmi ve Kış Turizmi Açısından Azerbaycan'ın Guba – Haçmaz Turizm Bölgesinin Arz Potansiyeli", *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir* (12-17-42).
- MTA, (2017), *Dünya'da ve Türkiye'de Huntit*, Ankara (8).
- Ongun, U., Gövdere, B., Çiçek, U., (2016), "Yeşiova'nın Kırsal Turizm Potansiyelinin Swot Analizi İle Değerlendirilmesi", *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, C.7, S.16*, (82-83- 84).

- Oral, S., (1999), ‘Türkiye’de Gençlik Turizmi ve Geliştirilmesi’, *Turizm Bakanlığı Gençlik turizmi Konferansı*, Ankara (126).
- Özbek, M., (2014), “Turizm Amaçlı Su Altı ve Su Üstü Sportif Faaliyetler: Bugünün Geleceği”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Denizcilik Fakültesi Dergisi*, C.6, S.2, (31-44-45).
- Özçağlar, A., (1997), “Türkiye’de Belediye Örgütlü Yerleşmeler”, Ekol Yayınevi, Ankara (6- 12).
- Özdemir, M., (2015), “Türkiye’de Bisiklet Turizmi”, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, C.26, S.2, (321).
- Özhancı, E. ve Yılmaz, H., (2012), ‘ Değişik Peyzaj Karakterleri Barındıran Dağların Foto Safari Amaçlı Görsel Peyzaj Analizi’, *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, C.44, S.1, (83).
- Özkan, G., Gülsoy, S. ve Özkan, K., (2013), ‘Menengiç Meyvelerinin Yağ Asidi Bileşimleri Üzerine Ekolojik Faktörlerin Etkisi, 3. Uluslararası Coğrafya Sempozyumu, Antalya (521).
- Özsait, M., (2004), ‘Burdur İli Yüzey Araştırmaları’, *Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü (AKMED)*, (1-2).
- T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar VI. Bölge Müdürlüğü Burdur Şube Müdürlüğü (2013), “*Salda Gölü Sulak Alan Alt Havzası Biyoçeşitlilik Araştırması*”, Burdur (38).
- T.C. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Meyvecilik Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, (2011), *Lavanta Yetiştiriciliği*, Isparta, (Yayın no:41, S.1-4).
- Tümertekin, E., ve Özgüç, N., (2002), “*Beşeri Coğrafya (İnsan, Kültür, Mekan)*”, Çantay Kitabevi, İstanbul (308).
- TÜİK, <http://www.tuik.gov.tr>, (10.02.2018).
- Williams, P., Paridaen, M., Dossa, K. ve Dumais, M., (2001), ‘*Agritourism Marketand Product Development Status Report*’, Centre for Tourism Policy and Research, Simon Fraser University, (2)Erişim Tarihi: 23.12.2012 <http://www.rem.sfu.ca/pdf/agritourism.pdf>.

WTO, (1998), *Guide for Local Authorities on Developing Sustainable Tourism; orld Tourism Organization*, Madrid (21).

Yeşilova İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Verileri, (2018), Burdur.

Yeşilova İlçe Orman Şefliği Verileri, (2018), Burdur.

Yılmaz, O., (2002), “Burdur İli’nde Nüfus Hareketleri”, *S.D.Ü. Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*, S.3, (171).

Yılmaz, O., (2005), “Burdur İlinin Turizm Potansiyeli”, *I. Burdur Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Burdur (572- 574- 582- 586).

Yılmaz, O., (2009), “*Göhlisar İlçesi’nin Coğrafyası*”, Beyaz Kalem Yayınları, Ankara (48-77).

Resmi Gazete, 29 Kasım 1989 Tarih ve 1018 sayılı, 1014 Sayılı, “İzmir 2 No’ lu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Kararı”.

Resmi Gazete, 28 Kasım 1992 Tarih ve 1278 Sayılı, “Antalya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Kararı”.

Resmi Gazete, 2 Ocak 1993 Tarih ve 1737 Sayılı, “Antalya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Kararı”.

Resmi Gazete, 01 Kasım 1995 Tarih ve 2754 Sayılı, “Antalya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Kararı”.

Resmi Gazete, 23 Mart 1998 Tarih ve 3730 Sayılı, “Antalya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Kararı”.

Resmi Gazete, 21 Ağustos 2006 Tarih ve 11033 Sayılı, “Bakanlar Kurulu Kararı”.

Resmi Gazete, 14 Mart 2019 Tarih ve 824 Sayılı ‘Cumhurbaşkanı Kararı’.

<http://www.saldagolu.com/yildizkar-off-road-grubu-salda-golunde/> (15.02.2019).

<http://www.saldagolu.com/opel-fronteragrubu-salda-golune-geliyor/> (15.02.2019).

<http://www.saldagolu.com/burdoks-salda-golunde-kamp-kurdu/> (15.02.2019).

<http://www.saldagolu.com/foto-galeri/> (15.03.2019).

<http://www.saldagolu.com/venus-pansiyon-hizmete-acildi/> (15.03.2019).

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler :

Adı ve Soyadı : Tolga Eryılmaz
Doğum Yeri ve Tarihi : Altındağ, 23.06.1993
Medeni Hali : Bekar

Eğitim Durumu :

Lisans Öğrenimi : Marmara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Coğrafya Öğretmenliği, 2015
Yüksek Lisans Öğrenimi : Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya, 2019

Yabancı Dil(ler) ve Düzeyi : İngilizce D

İş Denevimi : Özel Kardelen Anadolu Lisesi (2015-2017)
Coğrafya Öğretmeni
Özel Fen Bilimleri Anadolu Lisesi (2018-...)
Coğrafya Öğretmeni

Bilimsel Yayınlar ve Çalışmalar :